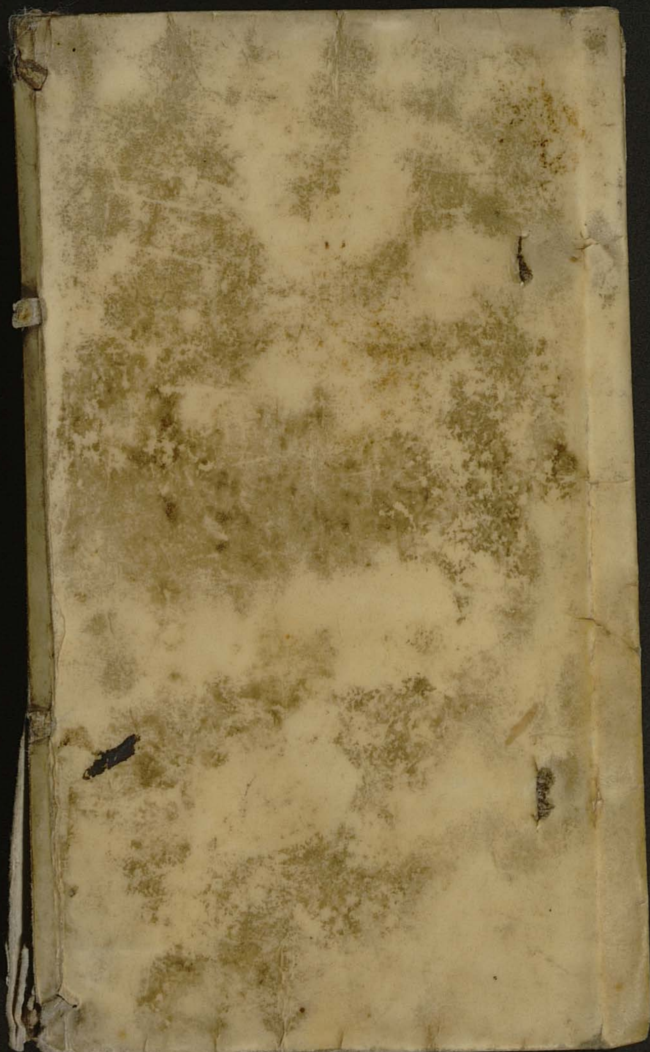

HERACLITVS CHRISTIANVS

hoc est,

PECCATORIS POENITENTIS *Suspiria, Lachrimæ:*

AVTHORE

R. D. M. PETRO BESSEO SS. THEOL. Doctore, Regis Christianissimi Galliarum Oratore.

COLON[illegible]GRIPPINÆ,
Apud Ioa[illegible]nem Kinckium sub Monocerote.
ANNO M. DC. XIV.

Ierem. 9.

Quis dabit capiti meo aquam & oculis meis fontem lachrymarum, & plorabo die ac nocte.

Matth. 5.

Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur.

REVERENDISSIMO
IN CHRISTO
DOMINO

D. IACOBO A CASTRO

ECCLESIAE RVREMONdensis Episcopo Vigilantißimo, Domino suo cumprimis obseruando.

Ecretum quærit pœnitentia, & arcanum amant veræ lacrymæ, vt incustoditus dolor pientiùs ac liberiùs sibi sæuiat ac seruiat. Indultum idem ad tempus Doctiss. Viri Petri Bessei HERACLITO CHRISTIANO; vt abditus intra gallici regni cubiculum, gemitus suos &

ſuſpiria, Patri, quaſi qui videt in abſcondito, atq; vni orbis probaret familiæ, & Angelos ad ſuauem pœnitentium exultare doceret threnodiam. At poſtquam parietum (liceat dicere priuatorum) anguſtiam vrſi rugitus, & fontes erupēre lacrymarum; & limitem indignata Gallicum magna velut mare contritio, Latino flumine Romanum orbem nouiter cæpit exundare, ſecretum ſuum agnouit proditum, ac quo iam ſe largiſſimè exonerat oſtiũ, nomini tuo, Præſul digniſſime ceu inuiolabili titulo iudicauit ſacrãdum. Bonis certè hoc auibus, bono omine: quid enim optatius,

quid tempeſtiuius, quàm pugnaciſſimo ſęculo, quod tectum tutumque velis, Caſtro præmunire? vt ſi prodigioſis hiſce temporib. nec lacrymæ inuidiâ, nec pœnitentia liuore careant, Chriſtianus Heraclitus in ſuo Caſtro (*ex quo mille clypei & omnis pendet armatura fortium*) quaſi poſt principia, extra iactum tactumque, ipſam qua petitur deploret iniuriam. Dignus omninò qui ſanè apud te, Antiſtes optime, ſecuritatem inueniat, quam apud paucos (abſit verbo inuidia) æquè hodie ſperare poſſit: Cum enim innoxiè, immò & glorioſè actum tibi ſemper æuum, gaudium & pacem, boni o- **Cant:**

peris fructus, intra consciē-
tiam contegat; mirātur ta-
mē oēs R^{mam}. Paternitatem
tuam, Apostolica planè sor-
te, lugere oēs qui nō egerūt
pœnitentiam, & cum infir-
mantibus filiis infirmatū, a-
cerbius aliena deflere pec-
cata, quā peccātes propria.
Veniat itaq; in amplissimū
fauoris tui sinū, quâ dedica-
tur obseruātiâ, iā primū la-
tinè plangēs HERACLITVS.
Nec ingrat⁹ sit quia paru⁹: cū
& affectu oblatus profusis-
simo, & minus futurus por-
tanti grauis, & magnū ferè
putetur quodcunq; Besseo
meditatum est. Patrociniū
itaq; suū nomini tuo debe-
at; etsi alioqui non inualid⁹
propria celebritate, si quâ

cōtra mutiuerit, ſugillantiū premere maledicētiā: vt terribilior ingruat malis bonorū cōſpiratio, ac boni laboris ſentiāt condimētū, ſi ſtudia ſua Magnis curæ eſſe cōperiāt. Vale itaq; Præſul R^me, & beneuolētiæ noſtrę primitias augere & fouere pro ſolita benignitate ne dedigneris. Nos Deū precabimur vt Reu^mam Paternitatem tuā nobis & Eccleſię diù ſoſpitet, ac terminatas bono fine lacrymas in ęternum gaudium conuertat.

Coloniæ Agrippinæ ex Officina noſtra. Pridie Annunciat. B. V. M. Anno M. D C. X I V.

Reuerend^ma. V. D.

Obſeruantiſſimus

Ioannes Kinckes ciuis & Bibliopola Colonienſis.

BENEVOLO LECTORI.

PRodit in scenam, vt vides, Lector, Heraclitus ille vetus, vera doloris imago, sed non iam Philosophico tectus palliolo, sed Christianum schema præferēs: & quamuis à tot iam annis exspirarit; ipsa tamē hominis forma, facies, vox, & omnes deniq; gestus tristitiam ac gemitus spirant, vt quotquot illum aspexerint, lachrymas inhibere posse diffidam. Sed audi, sub imagine veteris illius Heracliti, nouus delitescit peccator, at pœnitēs, cuius suspiria in cælum tendūt, lacrymæ in terram fluunt. Peccator inquam, qui lōga suspiriorum serie, & doloribus quos ob amissum Deum & animæ ruinam sustinet enarratis, peccata detestatur, vanitates spernit, ob dissolutiones priores ingemiscit, bonum omnibus esse exemplum desiderat, & pœnitentiam passim deprædicat. Prædicat inquam neminē cogitare debere, peccata sua occulta mansura, aut pœnam ob eadē promeritam euitare se posse; ipsa siquidem

quidē vltrix cōſciētia nos exagitat, & ad viuū quidquid fecerimus, interius repræſentat. Addit inſuper, peccatum quamprimùm vt admiſſū eſt, ſuū ſecū iudicē, teſtes, tortorē ac ſupplicium trahere, & qui occidere illud antequam occidat, potuerit, illum inimicos ſuos & aduerſarios ante mortē ſuam ſuperaſſe & occidiſſe. Atq; ideo oēs peccatores qualis ipſe eſt, inuitat, vt ſua ſecū peccata in torrente lacrymarū immergant. Deinde mūdi vanitatē peroſus, eiusq; impoſturam detegēs, vitam hanc noſtram inſtar comœdiæ eſſe ait, ad quā nō tam requiritur, quàm lōga ſit & prolixa, quā vt ſcitè & cōcinnè exhibeatur. Viuere ſeparū eſſe, vtpote quod cū beſtiis, arborib⁹, & plātis nobis cōmune eſt; at inprimis op⁹ eſſe, benè viuere & benè mori aitq; bonam vitam faciliorem eſſe ſceleſta: in illa .n. quies & malacia, in hac tēpeſtates & procellæ. Subnectit inſuper, bona mūdi hui⁹ eſſe velut ſupellectilē diuerſorij alicui⁹, de qua nemo diutiùs ſollicitus eſt, quàm dū ibidem diuertit, omnē porrò animi con-

tentionem ad alterius sæculi thesauros debere tendere. Atq; ideo cælum ab Aegyptiis per cor designatũ erat, quo denotatur, cor nõ in terra figendũ, sed ad cælũ sustollendũ. An nõ hoc est sublime philosophari? an non egregia axiomata? dicet & alia, modò placidã accõmodare aurẽ, & æquanimiter legere velis; inuenies .n. quod delectabit, hic disces mũdũ & vanitates cõtemnere, ac vitæ rationẽ, quã hactenus forsan nõ rectè instituisti, ad rectã Euangelij normã dirigere. Dicebat olim Pythagoras illos qui tẽpla intrarent in quibus Deorum simulacra viserentur, vel oraculorum vocẽ coràm reddi audirẽt, aliam quamprimũ mentẽ ac cogitationẽ induere. De huius rei veritate non admodũ mihi constat, at scio & certò mihi persuadeo, quotquot ad tractatus huius templum accesserint, eius oracula intellexerint, hũcq; Philosophum diligenter inspexerint, ac lacrymas quas effundit attentiùs cõsiderarint, animum quamprimùm mutaturos, atq; ad pietatem se conuersuros: Vale igitur & fruere.

INDEX CAPITVM PARTIS PRIMAE.

Cap. I. *Suspirat ob multitudinem peccatorum* 1
Cap. II. *Abhorret & detestatur peccata* 37
Cap. III. *Ingemiscit ob animæ ruinam* 79
Cap. IV. *Suam deplorat ingratitudinem* 109
Cap. V. *Dolet ob tempus amissum* 143
Cap. VI. *Dolet de non acta pœnitentia* 192

Partis secundæ.

Cap. I. *Deplorat voluptatum & gaudiorum mundi huius vanitatem* 230
Cap. II. *Ob propriam suspirat miseriam* 254
Cap. III. *Mundi fallaciam & fraudem deplorat* 270
Cap. IV. *Deplorat ob amissionem bonorum cælestium* 290
Cap. V. *Lachrymatur dum mortem cogitat* 305
Cap. VI. *Lachrymatur dum diuina perpendit iudicia* 323

Blandimenta, iocos, ludibria ſtulta rotati
Orbis, Heracliti flere pupilla docet.
Ne tibi diſpliceat lachrymoſa fronte magiſter:
Poſt mœſtas riſus ore migrabit aquas.

HERACLITI CHRISTIANI

PARS PRIMA:

IN QVA PECCATORIS pœnitentis ſuſpiria ac gemitus exprimuntur.

CAPVT I.

SVSPIRAT OB MVLTItudinem peccatorum.

Tot licet, æthereis quot aguntur in orbibus aſtra,
Ex oculis manent flumina amara (*meis;*
Nil tamen hæc facient ad noſtras flumina culpas:
Neue meas maculas eluet Ocea-(*nus.*

IAM igitur, miſera & verè infelix creatura! præ dolore arefactam & quodammodo emedullatam, & ad extremos vitæ ſpiritus redactam, ir

deformi pudoris tabula, ſpiritus triſtitiam, cordis contritionem, atque animi amaritudinem te exprimere oportet. Tuum iam eſt, infide ac perfide peccator, coram Angelis & hominibus multorum ac grauium ſcelerum ree, lacrymis & ſuſpiriis habenas, quantum potes, laxare, in iiſque prodigum te quodãmodo oſtendere, vt nimirum cœlum ac terra, ad querulum & gemebundum planctuum tuorum accentum, velut Echo reſonante reſpondeant.

Ierem. 9. Magnus ille Prophetes Ieremias, verum virtutum exemplar, & gloriæ Dei Iſrael zelator acerrimus, ætatis ſuæ ſcelera, quæ paſſim tunc inter homines regnabãt, cùm animo volueret, tanto intrinſecus animi dolore concutiebatur, vt caput in oceanum, oculos in torrentes exuberantiſſimos petierit conuerti, quò ita noctu diuq; ploraret & lachrymarum flumina eiiceret. Eheu! Si Propheta ob delicta aliena ſic ingemuit, vt illis creſcenti-

bus crescerent illi gemitus ac lachrymæ; quibus me lacrymis propria & particularia deplorare oportet, quorum numerus & enormitas, stellarum numerum antecedit? an non exoptem, & toto animi desiderio exoptem, caput vt in oceanum, & oculi in fontes commutentur, vt toto vitæ tempore iniquitatum mearum multitudinem plorem ac deplorem?

Ita profecto: æquum siquidem est, vt sceleratus, qui è rationis præscripto non vixit, eiusq; benemerita neglexit, toto vitæ tempore infortunia & calamitates videat, sentiat, experiatur; æquum est, vt iucundum deliciarum ver & aprilis, in tristem ac tetricam miseriarum hiemem trāsformetur; gaudia voluptatesq; in suspiria & dolores, lilia, rosæque tenerrimæ in horridos carduos & spinarum aculeos: æquum est inquam, vt dies illius in pleno meridie dum maximè ridet ac splendent, subitò tenebris & tetra caligine offuscentur.

Peccator propriæ calamitatis sibi est auctor.

Cùm ipſemet ipſius deſtructor ſim, & mearum calamitatũ auctor & fons, par eſt vt in oculos ſæuiam, lachrymis vultum repleam, & animum doloribus. Quin & omne tempus, ſi quod forte à ſuſpiriis ſuperfuerit, & aliqua data fuerit plorandi requies, ita vt loqui & reſpirare liceat interdum, triſtibus lamentis & anhelis deſideriis amaritudine refertis impendam.

Hebræorum rex Dauid, ſed qui non ſecus atq; alij homines peccabat, cùm duorum tantummodò criminum, licet alioquin enormiũ & abominabilium, apud Deum reus eſſet, eadem agnoſcẽs, tãtopere ingemuit & doluit, vt inter cetera pænitentis animi indicia lacrymarum torrentes oculis emanaſſe, & corde abyſſos quaſdã ſuſpiriorum lamentorumque erupiſſe confiteatur; quòd ſcilicet legem Dei ſui violaſſet, & diuina mandata conculcaſſet. O cœlum, ô terra! ſi Reges & Principes, ob

Pſal. 118

vnum atque alterum peccatum, tam nouo & peregrino pœnitendi ſchemate vſi ſint, tantumque rigorem induerint; quò non me ipſe vilis & miſer, criminum tamen multitudine obrutus dimittam? quid non ſuſcipiam aut aggrediar? an non neceſſe, vt oculis egrediantur torrentes & flumina, & imo pectoris procellæ & tempeſtates prorumpant! cùm toties tamque grauiter cœlum iritarim, & ad iracundiam prouocarim, ac toties in leges & edicta maieſtatis illius diuinæ peccarim.

Non meretur peccator ſolis lumen intueri.

Vale igitur iucundum cœli lumen, naturæ miraculum, influxuum Domine, Philoſophorum omnium ſtupor, qualitatum regina, totius vniuerſi Princeps, & oculis te meis quamprimùm ſurripe: neque enim amplius tui ſplendoris adminiculo & radiorum luce colluſtratus viuere cupio: noctis iam tenebras conſector & ambio, ipſa obſcuritas mea nunc voluptas,

cauernæ, deliciæ & receptacula, denique lamenta & suspiria mea carmina & voces futura sunt.

Nec vllum Dei opus.

Nolo iam imposterum oculos ad hyanthinos illos & cæruleos cœlorum fornices sustollere, nec ad mundi cardines faciē conuertē-do, opera altissima cōtemplari vel admirari. Sola deserta iam frequentabo, cauernas abditissimas subibo, vnica voluptas mihi erit profundas speluncas incolere, planctu & eiulatu velut cibo saciari.

Cùm enim Dei, cæli quoque & terræ sim inimicus, ad extremos orbis angulos (imò, si fieri posset, non esse & in nihilum redigi exoptem) procul ab hominum & animalium consortio secedam.

Gen.8.

Adam, qui eodem penè momento, quo primus mundi incola constitutus est, primus item præuaricator exstitit, tametsi nonnisi vnius commissi reus esset, in paradiso etiam terrestri; tantum internè dolorem concepit, itaque in-

doluit, vt pudore suffusus seseque erubescens latebras fugiendo petierit, & sub arbustis delituerit, vt lacrymarum clanculò riuos emitteret, quibus delictum elueret & expiaret. Me verò, vtpote qui ab hoc Adamo originem duco, tamq; infelicis patris infelix sum filius, quid facere par est, me inquam, maximo peccatorum pondere oppressum? quid tandem aggredi aut concipere? Procul scilicet à mundo recedere, & confusione oppletum abditissimas siluarum cauernas adire, vel ad extremos remotissimę solitudinis angulos me cōferre, vt tātum in iisdē agā pœnitētiæ, totq; eiiciā lacrymas, quot vnquā toto vitæ curriculo delicta cōmisi.

Vale igitur splendide Sol, omnium horologiorum gnomō & director, vitæ nostræ textor & opifex, Planetarum caput, omnis motus caput; qui toties ab Antipodibus reuersus es aurorā reducendo, quò iucundum oculis meis radiorum tuorum lumen afflares. Non

Peccatòr solis conspectu indignus.

sunt mihi amplius oculi qui te videre mereantur, sed tantùm illi digni sunt, qui lachrymis madescant & innatent: conditus sum ab initio homo rationis particeps, & ad te contemplandum & intuendum, sed, quæ rerum vices! *factus* iam sum *sicut nycticorax* noctu, ac velut feralis quædam auis, quæ nonnisi tenebras, phantasmata & nebulas consectatur.

Conspectu Lunæ.

Vale tu quoque argentea Luna, humorum omnium dispensatrix, tenebrarum regina, tristium solamen, quæ paulatim tetra noctis vela explicas & expandis, & vitæ nostræ momenta temperas ac disponis; euanesce, exstinguere quandocumque libuerit; mei namque oculi ad te videndam exstincti sunt; tu quidem sceleratos abscondis & tueris, laboribus finem imponis, ac quietem corporibus velut delinimentum inducis: ipse verò quem passim omnes reum & suppliciis dignissimum norunt

nonnisi tormenta & flagella promeritus sum, tormenta inquam infinita, & flagella nullo vmquam tempore cessatura.

Vos autem rutilantia & ignescentia astra, quæ quidem quàm citissimo motu ferimini, in cœlesti tamen regione certa quadam ratione & mensura in debilia nostra corpora, diuinam vestram potentiam demonstratis, cursum inhibete cùm visum vobis fuerit, neque enim in mortuos (qualis prô dolor, ipse sum) vires vestras potestis exercere: nonnisi in viuos vestra valet potentia, viuos vestra afflat virtus & influxus. Ipse verò cùm animam mille letalibus vulneribus sauciam habeam & interemptam, & omnis iam sensus & vitæ sim expers, de cursu vestro & motibus influxibusque non laboro: vestro scilicet dominio iam ampliùs non sum subiectus.

tem influxu cœlesti.

Emarcescite prata & viridantia hortorum siluarumque nemora, cùm allubuerit, florum si vultis

Item voluptatib. quæ è rerũ naturæ trahũtur.

decorem & diuinos illos colore ac delicias exuite: exarescite, cum volueritis, vos ô crystallinæ scaturigines, ac vos, ô limpidi riuuli per confragosa leniter susurrantes currere desinite: oculos siquidem peccatum mihi abstulit, & voluptatibus quas è vobis oculi haurire nati sunt, indignum planè me reddidit. Valeat igitur mundus, valeant voluptates, valeat quidquid aliquando me in terra recreauit; singultire iam iuuat, iuuat indulgere dolori, iuuat meipsum affligere; & vnica iam mihi vita sit dolor, suspiria, luctus, pœnitentia, & iucunda animi amaritudo.

Peccator filio prodigo similis.

Sum etenim (summe, omnipotēs, ac metuende Deus) informis, sceleratus, ac perditus ille Prodigus, qui furibundo adolescentiæ aquilone abreptus, & iugi impatiens, præ libertatis amore, insolēter me erga te gessi, & violētum passionum impetum secutus, domum tuam deserens, in longinquas & peregrinas

regiones secessi, in quibus luxuriosè viuendo, & dissolutè agendo, facultates omnes & substantiam dissipaui, adeò vt, in iustam peccatorum castigationem, vrgente necessitate, siliquis suillis famelicum saturare ventrem sim coactus, porcorum factus conuiua: In quo peccaui, infinitè inquam peccaui, in cœlum & coram te, nec iam dignus sum vocari filius tuus, teque Patrem dicere. Lucas 15

Quamobrem, velut nouus quidã publicanus, confusionem fronte, pœnitentiã corde, suspiria ore, & oculis lacrymas præferens, ad te (ô summe Iudex, sed benignissime præuaricantium Iudex,) venio, altaribus tuis prouoluor, & pudore & dolore exanimatus, peccata in me puniens, & aduersus eadem insurgens, corpus excrucians, & pectus tunsionibus dilacerans, intentissima voce inclamo, verbera verbis subnectens: Deus propitius esto mihi peccatori, delictis ignosce,

Publicanus peccatoris typus.

Matt. 18.

nec iniquitates meas obseruaueris Domine.

Peccator corā Deo debet plurima, vt seruus Euangelicus.

Sum namq; miser ille & infelix seruus, quem Euangelica parabola describit, qui ad reddendam rationem à te (qui es Dominus & herus meus) vocatus, plusquā decē talentorum millia tibi me debere cōperio, mille inquā delictorū supplicia, quæ nōdū persolui; quapropter hinc veniâ obtinendâ desperās, illinc dolore de iisdem cōcepto exanimatus, quid acturus sim nescius, ante te me supplex prosterno, corde & oculis demissis, & in genua super nudā prouolutus, humillimè & ardentissimè te obsecrās, vt patientiā habeas in me, benignè te mecū geras, neue tā rigidè solutionē exigas. Spero siquidem tā cautè me imposterū vitæ meæ ratiōes administraturū, tā sedulò negotia curaturū, tot verbera in corpus irrogaturū, tot singultus eiaculaturū, tātaq; pœnitētia & rigore in corp' hoc sæuiturū, tibi vt penit' sim satisfacturus, & omne debitūdissolutur'.

Matt. 18.

Manasses rex Iuda, & mei instar, peccator, cùm in carceris Babylonici tenebras coniectus, delicta supplex coram Deo confiteretur, eademque recognosceret, super arenas maris eadem multiplicata aiebat, nec cælorum orbes se dignum esse intueri. Ego autem, infelix & calamitosus, rege hoc etiam longè sum deterior, meaque peccata & numero & magnitudine illius peccatis præponderant. neque enim Oceanus tot calculos ad littus voluit, nec tot cęlum stellas complectitur, quot anima mea peccata admisit: adeo vt indignus sim, qui oculos ad cælum erigam, aut palpebras ad cælestium orbiū magnitudinem splendoremq; contemplandum sustollam.

2. Paral. 33.

Sui ipsius accusatio

Sum profectò, sanctissime, iustissime, ac simul benignissime Deus, infelix & infamis peccator, maledicto, morte, damnationeq; perpetua & omnibus cęli fulminibus dignus: sum ingrata & peruersa creatura, qua nulla vmquā magis dete-

ſtanda, execranda, abominanda, magiſque diuinæ tuæ maieſtati rebellis exſtitit.

Ipſe iam à neſcio quot annis infinitorũ criminum apud ſummam & metuendam iuſtitiam tuam accuſatus & conuictus fui, reus factus ſum innumerabilium & grauiſſimorum ſcelerum, quæ durante vitæ curriculo, coram imméſa & infinita bonitate tua, è mera malitia & ſumma nequitia commiſi.

Delictorũ agnitio.

At quis, Deus meus, eadem recenſeat? quis eorum quantitatem & numerum exprimat? quis Arithmeticus eorumdem ſummam ſubducat? non tot pilos habet caput, aut nemus Erymanthium tot frondes, non tot cælum ſtellas, non tot littus arenas, quot ipſe toto vitæ tempore delicta commiſi: fuit ſcilicet anima ſcelerum receptaculum, & omnigenæ iniuſtitiæ domicilium.

De ſeptẽ peccatis mortalib. accuſatio.

Quoties, heu quoties! Deus bone, peſtilens illa ſuperbia, inanis ille fumus, infernalis illa faſcina-

trix, violento & intolerabili suo impetu extra rationis limites me abripuit? quoties auaritia, vsura, fœnora, aliaq; irrationalia desideria & concupiscentiæ me concitarunt, vt aduersus Creatorẽ meum insurgerem, quò creaturas amplecterer; Cœli obliuiscerer, quò terram ambirem, vera bona negligerem, quò vanitates & fumos consectarer? quoties ira & furor extra mentis statum me præcipitẽ abripuerũt, ita vt ab insania haud procul abessem? quoties inuidia, malitia, rancor, inimicitiæ, impatientia, vindictæ cupiditas, furiæ illæ infernales cor meum diuexarunt, aduersus proximum me concitarunt, ossa emedullarunt, & sexcentis animam aculeis & inquietudinibus excruciarunt?

Quoties gula, ingluuies, & deliciæ sensuales me delectarunt, & in infame voluptatum barathrum demerserunt? quoties lasciuus amor, quoties impudicitia, quoties impura libido,

quoties obſcena & impura deſideria cor meum illaquearunt, captiuum abduxerunt, tibique Deus meus (ad quem iure meritiſſimo pertinet) me tamen non impediente, iniquè ſurripuerunt? ſed ah nefarię prędatrices!

Deus peccatorum numerũ exactè nouit.

Tu verò ô ſagaciſſime & prudentiſſime Deus, cùm noris omnia, & rerum ſingularum nomina teneas, meliùs delictorum meorum numerum, qualitatem, & magnitudinem noſti, quàm ego ipſe: te non latet eorum enormitas, cùm oculi tui omnia & penitiſſima quæque intueantur, imò & ad rerum vſque penetralia, oſſium medullas, cordis latebras, & intimas animarum fibras pertingant.

Ipſa fateor heu! peccatorum meorum ſeries adeò longa eſt, & pondus iniquitatum, quibus Deum meum diuerſimodè offendi, adeo graue, totus vt contremiſcam cùm eaſdem mente voluo, & tremens obſtupeſcam, elementa mihi adhuc ſuccurrere & opem ferre, aë

rem scilicet spiritum ad respirandum suggerere, ignem me calefacere, aquam humectare, terram denique me sustinere: mirer inquam, me ab illa supportari, ita vt non dehiscat nec sub pedibus subsidat; mirer polos non collabascere, & tanto sub pondere omnia non fatiscere, concidere, & pessum ire.

O paradoxa! Video pulcherrimum, splendidissimum, ac perfectissimum Angelorum, iucundissimo Dei habitaculo priuari: video cælos, æris instar duros, imò & duriores, cùm nec frangi nec corrũpi queant, illo cadente rũpi, neu illũ in se sustinere aut cõtinere posse. Et ecce ip se sceleribus grauatus, & sub vitiorũ fasce collabascẽs, adhuc viuo, adhuc superstes sum, terra se solidam præbet, gressus mei securi sunt, ac sine vlla formidine & intrepidus ingredior.

Angelus cælo ob peccatum deturbatus.

Ecquis tam generosus, imo tam fortis & validus fuit, vt diuina flagella auertere, & Dei omnipoten-

tis ad feriendum manum parati cohibere potuerit, ne me iam à longo tempore, feueriſſimæ & iuſtiſſimæ æquitatis mucrone interfecerit, & duplici morte affecerit, vitã ſcilicet corpori, animę ſalutẽ auferẽdo.

Num.16 In veteri Teſtamento, ob vnicum contumaciæ peccatum, cælo indignante, & vindictam exigente, Chore, Dathan, & Abiron, murmurantium coryphæi & duces, dehiſcẽte terra viui ad inferos deſcẽderunt. & ipſe ſeditioſorũ caput, tot conſpirationũ auctor, ac mille flagitiorũ reus, ſecurus adhuc obãbulo, capite erecto, fronte placida, nec terra ſeſe aperit, vt me viuũ velut mortuũ cadauer abſorbeat, & ad inferos trãſmittat. Promereor tamen huiuſmodi ſupplicia, inferni pabulũ & eſca, ac diuino Angelorumque conſpectu indignus.

Hic igitur anima mea, dolores ingemina, & in vnum velut faſcem collectos planctus effunde, ſimulq́; cogita, me vix natum fuiſſe, & in ciuium orbis numerum aſcriptum,

quin aduersus diuinam maiestatem conspirauerim, insurrexerim, in eam iniurius exstiterim, varijsque modis, eius honorem læserim ac pessum dederim. Ecquod enim est malum, quod non tentarim? ecquæ abominatio, quam non perpetierim? per omnia flagitiorum genera sum peruagatus, & omnes vias iniquitatis calcaui.

Vbinam estis dolores? quin hîc magno numero adestis? quin animam opprimitis, quin vindictam de eadem sumitis cum Deum illa suum non dilexerit aut coluerit, sed honoris & reuerentiæ loco mille ei iniurias irrogarit, ac mille eam modis offenderit; tantumque abfuerit eum vt amarit, vt potiùs odio illum sit prosecuta. & quamuis summum esset bonum, quod præ ceteris etiam nobilissimis amari & quæri oportebat, ipsa tamen prauo affectu excæcata, quisquilias, nugas & nihil *Peccator in Deum iniurius.*

pluris fecit, quàm summam & sanctissimam maiestatem, vilem aliquam creaturam Creatoris loco amplectens, & summam felicitatem in turpi quadam voluptatula constituens, in his finem suum vltimum statuit atque huc omnes cogitationes & spem retulit.

Quis, obsecro, infelix, pro dignitate scelerum tuorum magnitudinem, delictorum quantitatem & offensarum tuarum dedecus disquirat, quis satis explicet, imò quis vel cognoscere præsumat? Guttas Danubij quis citiùs enumerarit, aut auium per aëra volitantium, quàm flagitiorum tuorum numerum subduxerit.

Omnes creaturæ in peccatorem insurgunt.

Tuum ô scelest e, impie, ac nefande, Patrem, Creatorem ac Deum contempsisti: an non ideo omnes creaturas cæli ac terræ, simul & inferorum, iustè succensendo, aduersus te insurgere, ruinam tuam moliri, & arma induere, ad vindictam de peccatis aduersus totius Vniuersi auctorem, quique

js esse dedit, commissis, sumendam, par esset?

Dic mihi, rogo te, candidè ac sincerè, ò amice, sine vllo fuco adulationeque; vllumne est in orbe supplicium, cruciatus aut tormentum, quod ad delictorum meorum enormitatem, turpitudinem, vitæque dissolutiones dignè & iustè castigandas sufficiat? nullum profectò. omnis enim qui in mundo est cruciatus & seueritas finem habet, & certis limitibus est circumscriptus; at supplicia, quę peccatis meis promeritus sum, finem habere, modum scire & limitari non merentur.

Tenebar eheu, diligere Deum meum ex toto corde & super omnia, tamen huius obligationis immemor, & amorem & desideria aliò conuertens omnia dilexi super ipsum & neglecto obiecto tam amabili, nobili & perfecto, quæ mea stultitia & stupiditas est, abiectissima quæque adamaui.

Dolor de non amato Deo

Quomodo, clementissime, benignissi-

Qui Deum contēnit, contemnendus est.

gnissime & patientissime Deus, tantam meam insolentiam, talem contemptum tui, ac tantas iniurias tulisti? quomodo iræ tuæ fulmina continere, iudicia tua suspendere, ac vindictam tuam sistere potuisti? satisne ad huiusmodi piaculum expiandum, & aliqua ei ratione satisfaciendum, confundi queam: sufficiantne vilipendia & iniuriæ mihi irrogatæ? satisne in mundo confusionis & erubescentiæ futurum, quæ me rubore suffundat & præ pudore emori cogat?

Adolescētia peccata.

Iam inde ab incunabulis, & primo infantiæ tempore amoris tui iugum excussi Domine, vincula dilectionis tuæ diffregi, & à te diuertens, ad mundum me cōuerti. Quin & longè deterior exstiti; nam te deserto, & omnibus animi facultatibus aduersum te insurgentibus, adeò imprudens, insolens, ac temerarius exstiti, vt publicè dicere non erubuerim, Omnino tibi seruire

nolo,

nolo, & seruitium tuum detrecto; non secus quàm si subditus aliquis aduersus regem insurgeret, & vasallus aduersus dominum se extolleret, seruire nolens, iugum excutiens, eumque agnoscere detrectans.

Ah quanta mea fuit nequitia & malitia! idolum quoddam è carne mea, mundo, & diabolo concinnaui; & velut Pantheon quoddam omnium omninò creaturarum, in quibus infidum cor meum voluptatulam aliquam potuit reperire; ipsæ nimirũ altare fuêre, in quo victimas immolaui; ipsæ tẽpla in quibus preces & vota fudi; ipsæ numina, quæ idololatricè colui. Et quæ mea cæcitas & nequitia, aliud agnoscere recusaui. Ipse cœlorum motus, elementorum status; maris æstus & ipsum denique vniuersum conuincere & arguere facilè me poterant, vnum esse Creatorem & Deum dignum qui ab omnibus adoretur; aliud tamen numen agnoscere nolui

Peccator mundi idololatra.

lui præterquam mundum, cui soli & obsequium & affectum dedicabam.

Nihilominùs bonus ille Deus, tantæ misericordiæ, quantæ ipse miseriæ, calamitati & malis meis condolens, sæpe me voce quadam amabili affectumq; spirante, quaque vel durissimas petras emollire & emouere potuisset, vocabat: Reuertere, reuertere, & te in gratiam admittam: cumq; os nihil responderet, opera ipsa altùm clamabant, Non veniam, nihil efficiam; sic statui, hic mihi animus, dulcem voluptatum tramitem ingredi decreui, nil mihi cum cælo, mundo obsequi gestio, huc omne meum vergit desiderium, huic soli fidem meam obligaui.

Peccatorũ nequitia & peruicatia.

Ah rem nimis ah! indignam! ô passiones cæcas & præcipites! Credidi creaturas esse quæ mihi esse dederant, quibus vitam debebam, & à quibus animæ dominium dependebat; atq; ideò easdem adoraui, ijsque fidele obsequium

Peccator sui ipsius idololatra.

iuraui,

iuraui, & perpetuum me ijs seruum fore promisi: quin imò inordinatus quidam amor, quo meipsum dilexi, ita transuersum me & extra rationis limites abripuit, vt me ipsum adorarim, de me ipso sollicitus, propriæ voluntati fideliter obsequens, vbique & in omnibus, cócupiscentijs satisfacere satagés, & omni eas ratione adimplere.

Peccator idolo similis.

Quod verò pessimum; nubibus obsitus & tenebris penitùs coopertus ita cæcutiui, vt meipsum non agnouerim, nec viderim æneæ vel lapideæ statuæ me esse persimilem vtpote cui sint pedes, sed nó ad ambulandum per vias rectas; manus, sed ad virtutum opera stupidæ; oculi, sed qui Deum videre & agnoscere non possunt; aures, sed ad omnem salutarem doctrinam surdæ; lingua, sed in diuini præconijs celebrandis impedita; odoratus, sed qui seculi huius vanitates, & æternas alterius diuitias sentire & percipere nequeat.

Peccator quidquid a Deo in creatione recepit, destruit.

Deniq; vt calamitates meas pau-

cis complectar, & vno velut falce cōprehendam, generalem quemdā omnium donorū, quæ à Deo tēpore creationis accepi, iacturam feci, in quodā vitiorū Oceano naufragium passus; & oēs dotes & ornamenta, quæ corpus & anima tam nobiliter & feliciter à naturæ auctore receperāt, prodegi & pessumdedi.

Anima, quæ S. spiritus templum, peccato constituitur sentina & cloaca.

At nondū hic finis, occurrunt enim menti & alia magis detestāda. Ah poterone sine lacrymis eadem recensere? Anima mea, quę in regium diuinitatis palatiū, & sacrum Spiritus S. templum destinata erat; miserū in modū prostituta est, satanæ propudiū & cōcubina facta, flagitiorūq; & dæmonum prostibulū ac lupanar. O rem funestā & lamētabilem! Nulla vnquā sentina, colluuio, egeries, cloaca, aut sterquiliniū, tam sordidū, tetrū, abominabile fuit, tantamq; virulentiam exhalauit, quantā ipse detestādis peccatis & sceleribus putiscēs; si quis enim tetram fauciū mearū mephitim sensisset, sepulchrum patens se sentire hauddubiè censuisset.

Et ſanè cōfitear neceſſe eſt, pudore ſuffuſus, & ingemiſcens intrinſecus, nullū vmquā peccatorē tam abominandum & impium exſtitiſſe, quē nō ipſe peccatorum numero & grauitate ſuperarim; proditiones meæ proditionē Iudæ Iſcariotis, adulteria, ipſa Dauidis, ſacrilegia, Giezi, inuidiæ, Saulis; ſuperbia & arrogantia, Phariſæi orantis arrogantiam antecedunt. Denique nihil abominationibus meis & vitijs par ſol vmquam vidit.

Peccatorum commiſſorum exaggeratio.

Et quid? me vbi perdidi, totū perdidi; memoria, quæ cōdita eſt, creatoris vt ſui recordaretur, inani creaturarū recordatione ſemper impedita & offuſcata fuit: intellectus meus, deſtinatus vt ſuperna & ſummū bonū cognoſceret, nobilitate ſua amiſſa, malū patrare velut repuераſcēs didicit, & vanitatū ac fatuitatū ſcholā adire nō dubitauit: voluntas omnis amoris domiciliū, & piorū affectuū ſeminariū, impudicitię flāmis ſe paſſa eſt vſtulari, & enormiū deſideriorū & nefariarū cō-

Peccatum omnes animæ facultates deſtruit.

cupiſcentiarum ardoribus aduri.

Ecquid non admiſſi Deus bone? quid obſecro ad te ad irã concitandum reliquum fuit, quod non feci? Pœnitet, feciſſe pœnitet, millies idcircò ſuſpiro, dolore & pudore emorior; vtinam potiùs mihi numquã data fuiſſet vita, cùm eius cõpos factus, tã iniquè & peruersè eã traduxerim, cùm eadem abuſus ſim (quę mea ingratitudo!) ad datorem illius offendendum. Vtinam numquam fuiſſem? cur vitæ meæ telam mors præpropera non ſuccidit, dũ ordiri inciperet? cur recens natum fera Parca non ſuſtulit?

Ingratitudo eſt vitam ad Dei offenſam impendere.

Anne me viuere tãdiu oportuit, mortis expertem, eò vt deuenirem audaciæ & præſumptionis, vt impudens & perfrictæ frontis, temeritatis cornua, aduerſus altiſſimam Dei mei maieſtatẽ ſuſtollerẽ? Quomodo auſus fui tam audacter illi inſultare, inſoleſcere & ſuperbire? aut potiùs quomodo tu hæcce tam benignè ſuſtinuiſti?

Quid? tantum monarcham, tan-

tam maiestatem, tam admirabilẽ potentiam & bonitatẽ à tam abominabili creatura despectam & iritatam? satisne opprobriorum, vituperiorum, confusionum, iniuriarumue in mundo haberi queat, vt in me pro flagitiorum grauitate exonerentur, & coram totius orbis nationibus me confundant? Dauid duorum tantũmodo criminum reus, tantũ se eorũ pudorẽ concepisse testatur, vt oculi quotidie præ verecundia suffunderẽtur; & quî ipse plurimis delictis grauat⁹ corã hominibus audeam cõparere? cur nõ in antris & ferarũ spelæis potius delitescẽs, hominũ fugio cõsortia? *Psal. 68.*

Quid enim diutiùs in mundo acturus sum? vbinã securus ero? ego inquã, qui Dei mei honorẽ diripui in regẽ meũ coniuraui, Patris mei dilectissimi opes dilapidaui, quonã fugiã, quò me conuertã? si in cęlũ ascẽdero, quẽ offendi, illic cõmoratur; si descẽdero in infernũ, ibi quoque inuenitur, castigans illos, qui, vti ego, aduersus illũ cornua ere-

xêre, & fontes aquarum viuentiú, Ganges, illos & Pactolos, in putiscentes paludes & cisternas dissipatas, quæ cōtinere nō valēt aquas, quemadmodū ego, conuerterunt.

Nullam apud Deum gratiam meretur peccator.

Quæ cùm reuera ita se habeant, anne aliquam à tua maiestate gratiam & beneuolentiam exspectem, benignissime creator? Nequaquam anima, nequaquam. quin potiùs cō fiteor & agnosco nihil me præter horrenda & crudelia tormēta, mille & mille infernorū supplicia, & cruciatùs nullo æuo terminandos promereri; neque vt ita omnino & penitus delictis satisfiat, pœnarū grauitate ad scelerū grauitatē cōmensuratâ, sed vt reliqua illorum portio hac ratione deleatur.

Pœna peccato debita infinita est.

Si enim cruciatus & tormenta criminibus vsquequaq; respondere oporteret, non est profectò dubiū, quin suppliciū infinitum & intensiuum promererer, quale nec apud inferos inuenire est; cùm tormenta, quæ apud inferos in æternū cruciant, extensiuè solū, non vero in-

tensiuè, ad temporis durationé cõmensurata, non verò ad peccatorũ nequitiam sint proportionata.

Quid igitur de te scelestе & miser futurũ est? si enim diuina maiestas protoplastis peccatis irritata; ob vnicũ inobedientiæ peccatum paradiso eum expulit, quid mihi euenturũ est, qui tot tantaq; admisi? Vnicum si delictũ diuinæ iracũdiæ igné ita succendit, tantamque castigationem promeruit; quam non mille & dicies mille promerebunt? quem non ignem, ecquod incendium non excitabunt?

Protoplastes vnicum ob crimen castigatus est.

Ah quoties (tremiscens refero) tam diuinas quàm humanas leges transgressus sum? quot Deos alienos adoraui? quot idola colui? an nõ brutales appetitus, carnales & praue propensiones, profani & nefarij erga creaturas affectus, quas maiori quã Deũ ipsũ honore colui (blasphemiam intolerabilé!) idola quædã & adulterina numina fuêre, quæ mihi ipse finxi, & quæ supplex flexo poplite, factꝰ idololatra, adoraui?

 Non-

Nonnisi vnicum mihi cor Deus dederat, quo illum vnum, exclusis ceteris, adamaré, ac nullũ in eo amoré prçter diuinum admitterem; at ego perfidus & scelestus proditor ipsum deprauaui, violaui, ac mille in partes cõcidi, adeò vt nullus appetitus brutalis fuerit, cui non portioné aliquã assignauerim. Amor mundanus & indiscretus suam rapuit partem, & sensualitas reliquum sibi vindicauit.

Leuit. 10. Nadab & Abiu veteris testamenti sacerdotes Aaronis filij, quòd in sacro altari igné profanum & alienũ accendissent, à Deo morte repentina & horrenda percussi, dignã delicto vindictã experti sunt. Ego igitur infelix & miser quid non cõmerui, qui toties in sancto cordis altari amoré alienum & profanum igné succendi; amoré inquam mũdi, amoré creaturarũ, & amoré deniq; meijpsius, qui oẽs hauddubiè alieni sunt & nullam cũ corde cognationem & affinitatem habentes? an non mortem promereor?

haud-

hauddubiò, eamque sempiternam

Ah quomodo cor hoc profanaui? nam magna turpium & noxiarum cogitationũ, quæ semper illud circumuolitabant, circumsecùs obsidebant atq; inuoluebant, copia tã tè illud euertit; quo deprauato & corrupto haud potui quæ mihi agenda erant prospicere, aut animũ ad illa appellere; nihil vt omnino egerim quod aut ad Dei honorem, aut ad animæ salutem spectaret. In solam Mundi amplitudinem oẽs meę cogitationes intendebant, cor quoq; prauo illius amore excæcatum, non nisi ad mundi honores & dignitates adspirabat, & sola ipsius obsequia sectabatur.

Praua cogitationes cor reddunt profanum.

Mille passiones, furias intelligo crudelissimas, infirmum ac miserũ hũcce locũ obsederũt, oppugnarũt & expugnarunt. Inuidia, rabies & aduersus proximũ rancor crudeliter in illum sęuierũt; auaritia, ambitio, & aliæ tortrices, anxietates & curæ magno cũ furore in illum debacchatæ sunt; curiositas omnium

Passionũ acies aduersus animam directa.

virtutum nouerca æquo sublimiùs interdum illum euexit, vt deinde deijceret profundiùs, & grauiore quàm vellet ad terram casu collideret; superbia socios manipulos iungens, & dominari gestiens, humilitatem sua sede expulit, & sancta quæque alienauit.

Peccator Dei deserit obsequium, quò creaturis obsequatur.

Denique in omnibus actionibus meis lasciuus, impudicus, inhonestus & dissolutus exstiti, omnem moderationem, limitem, regulam, discretionẽ exosus; feci illas prout lubebat, ac præceps impetus suadebat, imò numquam ad mentem reuocabam quid essem, cur aut quem ob finem creatus, & in hoc mundo constitutus. Cumque vanitatibus penitùs immersus essem, aliud non spectaui, quàm lasciuire in hoc mundo, insolescere, & dominari; ac grauè non duxi, Creatoris mei obsequium repudiare, eiusque sanctam legem violare, quò duras creaturarum leges sequerer, eisque ad nutum quàm diligentissimè obsequerer.

Dignusne sum igitur qui viuam? quomodo me, summa maiestas, quæ omnibus perfectionibus es cumulata, in sancta tua familia tam improbum, nefarium, inutilem, peruicacem sustinuisti? at quomodo vos, sancti Angeli, vos inquam Spiritus mundissimi, cœlestes legati, Altissimi nuntij, Diuinorum mandatorum executores, tot iniurias in DOMINVM & Regem vestrum, ac Deum & Creatorem meum irrogatas à me tam æquo animo passi estis? cur vindictam de tot tantisque, quas aduersus illum machinatus sum, conspirationibus non sumpsistis?

Angeli peccatoribus compatiuntur.

Abisai dux regis sui honoris studiosus, impudentem Semei, in Dauidem regē suum conuitia egerentis temeritatem non ferens, eamdē ferro expiare voluit. Vos autē cœli Principes, mentes beatissimæ, me æquanimiter sustinuistis, me inquā, qui in Deum omnipotentē, Creatorem, regem ac Dominum vestrū

2. Reg. 16.

tam iniurius exititi; neue audaciã, ingratitudinẽ, temeritatẽ & impudentiam meam vlti estis. Vnicæ id bonitati Dei asscribendum, qui vos in me noluit insurgere. ô bonitas infinita! misericordia ineffabilis!

Deus peccatorem non damnat, qui seipsum condẽnat.

Hæcce, fateor, Deus, beneficia, hosce fauores non merebar, sed sola supplicia & tormenta. Ideò aduersus meipsum sententiam ferre, iudicare & condemnare me volo ex ore meo; vt ita misericordiam in oculis tuis reperiam, qui peccatorẽ pœnitentẽ & cõtritum seseq; condemnantẽ damnare non solẽt.

Dignus sum quem oẽs odio prosequantur, exsibilent & velut peripsema reijciant: dignus inquam sum, in quem omnia tormentorũ, cruciatuum, suppliciorumq; genera debacchentur: dignus sum qui priuer omnibus, quæ à benignissima manu tua recepi, dignus quoq; vt ab aula tua cælesti expellar. Dignus sum (eheu! anne & hoc dicendum?) qui in æternum à te separer; & si quod supplicium grauius aut

tormen-

tormentum reperiri posset enormius, illud proculdubiò mererer, quòd iniquitate, ingratitudine aliisq; delictorũ generibus, multis interuallis maximos & ingratissimos mundi peccatores sim antegressus. Ah misera, infelix, ah maledicta creatura!

CAPVT. II.

AB HORRET ET DETEstatur peccata.

Vilescunt lacrymæ tantis pro sordib. atq;
Omnis pro tanto crimine vilis aqua est:
Solus erit sanguis, dignè qui crimina tanta
Defleat; ergo meo corpore sanguis eat.

TAMETSI nullus vmquam mortalium Domine, in delictorum suorum detestatione tantam intrinsecùs commotionem affectumque senserit; quantum ipse modò persentisco, tamen oculis fletu offusis, & stomacho præ suspiriorum vehementia fatiscente, nouos paroxysmos sustineam, suspiria adaugeam & redintegrem necesse est, atque hac ratione exclamem:

Heu, quàm malè ominatæ erant influentię, infelix peccator, quibus cooperãtibus in hoc mundo te nasci contigit; quàm detestabilis fuit horoscopus, qui dierum tuorũ stamina trahere cœpit; at quàm ferale punctum illud & spatium temporis, quo oculos aperuisti ad vanitates contemplandas, calamitatis tuę fontes, & vitia tibi conciliianda.

Heu! quis qualisque sum, ecquo agor spiritu, cùm numquam adaperire oculos potuerim ad peccati turpitudinem & monstri huius abominationem agnoscẽdam, quãuis toties audiuerim vbiq; illud, eiusque fœditatem describi. Quid? hiccine me errare, hiccine mihi rationem deficere, anne œstrum meum, bono meo infestum hanc mihi calamitatem reseruauit, vt ita me penitus miserum & infortunatum redderet?

Peccatum interficit animam.

Ah! quàm intolerabilis mea fuit dementia, vt propter exiguã voluptatulam, quæ tamen mille parit ærumnas, ad malum me trahi

passus sim, vt ita in morté animę inciderem? Non fuit hæc vita sinceri Christiani, quia sufficere debebat diuinæ maiestatis me leges transgressum, etiamsi tantæ audaciæ mei ipsius homicidium non addidissem.

Sciebam quippe peccatum esse dictum, factum, aut concupitum contra mandata Dei, id est præfractam aduersus diuinā maiestatē rebellionē & contumaciā; quoties tamē, quæ mea insania & stoliditas, locutus sū, quoties feci, quoties cōcupiui cōtra legē & iussa Dei, Deū meum, patrem meum, regē ac Dominum meum irritando? *Peccati diffinitio.*

Nunquam eheu! cognoscere potui peccatum naturæ aduersari, atque ideo ipsum iuratum esse hostem ac incendiarium, qui totum vniuersum perturbet & concitet: virtutem verò naturæ consentaneam esse, hominum delitias, vtpote quæ conscientias oblectet, & totum orbem exhilaret. Cognoscere scilicet non potui, quod *Peccatū naturæ repugnat.*

culpam pœna premat comes, & acerrimos conſcientiæ ſtimulos aſſiduò torquere quotquot in delictis viuunt.

Iob. 1. Nunquam deerant Iobo inter caſus & infortunia nuntij, qui tam grauia rerum diſpendia nuntiarēt: vix enim ceciderat fulgur, vix direpti erant greges & armenta, vix ruinâ oppreſſi liberi, quin ſtatim per nuntios id intellexerit. Ad eundem etiam modum vix admiſſum peccatum eſt, quin peccatori quamprimùm nuntietur, vt quem intrinſeci teſtes & propriæ conſcientiæ aculei ac remorſus accuſent. Sed ô miſerum me! Solus ego viuēs auribus caruiſſe videor, quibus clamores, accuſationes, remorſus & funeſtos illos rumores perciperē.

Durior quippe fui incudibus, ac ſaxis inſenſibilior, cùm aculeos, remorſus & incredibilia tormina, quæ miſerum cor meum lancinabāt, percipere haud potuerim. Atque vt vulpes Samſonicæ in Philiſthæorum agros immiſſæ, ignem Iud. 15.

flam

flammarum infernalium assiduò mecum circumtuli, nec vmquam cogitare aut in animum inducere potui, vindictam peccato semper à tergo imminere, & scelus numquam à cruciatu liberum esse.

Toto illo tempore, quo filius ille prodigus, dissolutionis illud speculum, consanguineorum crux, familiæ probrum ac dedecus, paterna domo caruit, nil nisi labores, ærumnas & amaritudines reperire potuit; quo hauddubiè denotatur, peccatorem, verum illum prodigum, quamdiu, non dico domo, sed gratia patris sui cælestis exulat, aliud sperare non debere, quàm tormenta, inquietem & continuum martyrium. *Luc. 15.*

Ionas à facie Dei fugit, mare cōscendit in terram vltramarinā nauigaturus, & aliud præter afflictiones non sensit; mare quippe aduersus illum insurgit, venti cursui destinato aduersantur, tempestates grassantur, & tandem triste facit naufragium. Quo docemur aquam, *Ion. 1.*

aërem,

aërem, elementa, atque omnes adeò creaturas aduersus peccatorem insurgere, & sumptis quodammodò armis iniuriam Creatori suo illatam velle vlcisci. Totum itaque vniuersum in peccatorem conspirat, adeò vt miser ille numquam à cruciatu & pœna immunis sit.

Peccatum duplex supplicium secum trahit.

O monstrum portentosum! duo semper tecũ supplicia intolerabilia trahis; animã quippe hoc in mũdo variis tormentis excrucias, & deinde in altero, in ęternum dãnas: quemadmodum viceversa virtus duo includit præmia & remunerationes; hîc namque animam delectat, & post mortem æterna beatitudine beat.

Peccatum pœnam includit.

Et profectò ita euenire certum est: peccatum siquidem peccantem exagitat, vt de commisso mox indoleat, & suiipsius tortor est: & licet in illius castigationem non esset paratus infernus, nec gloria aliqua amittenda, ipsum se peccatum vlcisceretur, & pœ-

nam

nam de admisso deposceret, ac sibi infernus foret.

Hoc ita se habere in meipso experior, & reipsa iam agnosco, omnium quæ patior malorum ipsum causam esse. Nunquam Diabolus homines improbi, tentationes, mors honorem lædere meum, aut aliquod animæ detrimentum adferre potuissent, si ab hoc monstro me custodissem; sciebam nempe eum qui ab hoste hoc tutus esset, ab alio nullum timere periculum debere. Sed heu, calamitatem meam subterfugere non potui, neu caput à tam maligno, funesto, ferali sidere auertere.

Omnium malorum nostrorum causa est.

Euitare non potui, & euitando detestari mortale illud rerum immortalium venenum, mortis illud abortiuum, titionem illum infernalem, infortunium illud tam infortunatum, quod animam addicit suppliciis, corpus redigit in cineres, vniuerso crudeliter dominatur, naturæ statū euertit

Omnibus nos creaturis infestos reddit.

& om-

& omnem ſpem noſtram ſuccidit. Heu! Huiuſmodi fugere inimicum non potui, qui ſanctos mihi Angelos infeſtos, Deo odioſum, & omnium illius creaturarum inimicum reddidit.

Gen. 31. Iacob Patriarcha viſis iniuriis & calũnia, quas Labã idololatra ſocer irrogabat vxorib. ſuis Racheli & Liæ dicebat, Ecce vobis valedico dilectiſſimæ, abitionẽ paro, & in alienam regionẽ ſecedo; neq; enim diutiùs iniurias & inhumanitatem Labani tolerare queo: ad eundem etiam modum Deus ab anima mea ſeceſſit, quòd nimis in eum fuerim iniurius & inhumanus, & peccatũ idololatra ille, vel ipſa potius idololatria, infamiam illi irrogauit, quæ æquo animo tolerari nequeat. Sed nimis mihi heu! amara hæc fuit illius amiſſio.

Exod. 33. Dixit olim Deus iuſtâ aduerſus Iſraelitas iracundiâ incitatus, ſe ab illis receſſurum, qui vbi hæc audiuêre, lacrymari cœperunt. Quis non item lacrymetur, cùm eadem

illi accidat calamitas? In lacrymas te resolui oportebat anima, cùm Deus ob inhumanitatem quam in illum exercuisti, & exiguum quem ei impendisti honorem, cùm creaturas plus eo dilexeris, recessit; quo recedente omnia bona amittis, & in omnia miseriarum malorumque præcipitia ruis.

Quantum hocce malũ graue sit, apprehendẽs Propheta regius cum Deo expostulans dicebat, *Vt quid Domine recessisti longè.* Idem te iam repetere par est anima, iam lacrymis suffusa & ingemiscens coram Deo dicito: vt quid Domine te elongasti à me? aut potiùs, cur à te ipsa recessi, aut quare te dereliqui? cur me deseruisti, vt me mundo traderem eique obsequerer? *Psal. 9.*

Qui custodiebant animam meam, ait Psaltes, *consilium fecerunt in vnum dicentes, Deus dereliquit eum, persequimini & comprehendite eum, quia non est qui eripiat.* Idem tibi iam discrimẽ imminet anima mea, omnes in te homines insurgent, *Psal. 70.*

Anima à Deo derelicta, derelinquitur ab omnibus.

pecca-

peccatum siquidē omnium te scopum fecit, in quem omnia mala collinearent: cùm enim à DEO derelicta sis, ab omnibus etiam te deseri par est; Diaboli, inferi, & adeò omnes creaturæ imposterum aduersus te semper insurgent, cùm Deus tua protectio, & asylum esse desierit.

O damna intolerabilia, & perditio penè irrecuperabilis! neque enim ob mortale peccatum solummodò Deus perditur, & anima in extremum discrimen incidit; sed quidquid etiam boni toto vitæ tēpore actum fuerit, eâdem operâ amittitur. Atque hoc per Prophetam suum Deus olim prædixit, *Si auerterit se iustus à iustitia sua, & fecerit iniquitatem; omnes iustitiæ eius quas fecerat, non recordabuntur, & in peccato quod peccauit, morietur.* *Ezech.* 18

Simile. An non stultus ille dicendus foret qui è lōginquis regionibus domum locupletatus rediens, ilicò ad lusum fortuitum applicaret, incerto aleæ iactui facultates oēs expo-

neret,

neret, & exiguo tempore amitteret, quod triginta aut quadraginta annorum ſpatio magno labore, ſudore vitæq; periculo comparaſſet? Miſerũ me! idẽ omnino feci, cũ ob peccata mea mortalia amiſerim quidquid meritorum collegeram, & temerè expoſuerim ſorti, quod tanto labore, diſcrimine, vitæque præteritæ periculo conquiſieram.

Hoc ipſo luſore ipſe hauddubiè exſtiti dementior ac ſtultitior; nam hic denuo ad Indos nauigationem inſtituere poteſt, amiſſas opes recuperare, & in priſtinum gradum reſtitui; at ipſe hoc efficere nequeo nam ad tantas me anguſtias peccata redegerunt, nullum vt opus vitæ æternæ meritorium facere ampliùs queam: adeò, vt non Deum ſolum, & cum illo quidquid meritorũ collegerã, peccãdo amiſerim; ſed meipsũ quoq; perdiderim, inq́; tantas redactus ſim anguſtias & calamitatem, nihil vt amiſſorum recuperare poſſim, nullumq́; de nouo meritum conquirere.

Peccatorũ ſtultitia.

O quam

Peccatũ virus noxium est.

O quam grauia detriméta sunt, quæ animabus peccatum adferre solet! omnia namque quæ illarum sunt etiam pretiosissima, in venenum conuertit, virtutem commutat in iniquitatem, salutem in damnationem, & vitam in mortem euidentissimam Nullum enim virus adeo pestilens & exitiosum est, vt vas quo continetur corrumpat, aut efficiat vt ipsum minoris ideò valeat: at hoc efficere potest peccati venenum; tanta namque eius pernicies est, vt animam, in qua commoratur, destruat, perdat, eamque licet magni sit pretij & meritorum copia redundans, pauperem reddat & inopem.

Peccatũ Basilisco virulentius.

Basilisci venenum homines quidem enecat, sed suo ipse veneno victitat, licet alios interficere soleat: at peccati virus adeo mortale est & noxium, vt ipsum quod ei vitam dat, enecet: vnde colligere licet, ipsum omni veneno esse venenosius & exitiosius. Ipsum enim animę meæ mortem intulit, & quotquot

bona

bona feci opera, enecat & emedullat.

Quid igitur, De⁹ bone ſpectaui? an neſciebã peccatum homini adeò noxium eſſe, & tantum detrimẽtum adferre, vt licet totus infernus inſurgeret, omnes inter ſe beſtiæ conſpirarent, omnia elementa aduerſus illum concitarentur, omnes creaturæ bellum ei indicerent, vnum peccatum mortale magis timendum ſit, quàm omnes hi inimici in vnum collecti? vbi iam ſum igitur, qui tot in anima peccata contineo? quin potiùs quid cogitaui, cùm ſemper minimum periculum & hoſtem plus fugerim, quàm omnia mundi peccata?

Si vnicum peccatũ tantã mundo iniuriam irrogauit, vt ob vnicã Adæ præuaricationem, in miſerias extremas inciderit, omnemque eius poſteritatem morti addixerit, & cœlo exegerit: Quantum te incurrere damnum putas, anima, ob tot quibus inuoluta es *Geneſ.3.*

peccata quæ à tot iam annis commisisti?

Prou. 14. *Miseros facit populos peccatum,* ait Sapiens. & sanè mirum, tantam peccato miseriam inesse, vt nō priuatos solùm homines miseros reddat, sed integras etiam prouincias & regna, imo per quatuor orbis angulos diuagans, quidquid in rerum natura est, destruat & perdat. Interea tamen ego infelix me illi diripiendum & vastandum dedi.

Peccatū causa omnium quæ in mundo sunt malorum.

Ah quomodo rem adeò odiosam potui amplecti, quomodo pestem tam virulentam concupiscere? itane cor meum vile & effeminatum fuit, vt secutum fuerit quæ fugere potiùs oporteat; vt fouerit, quod detestari; vt dilexerit, quod odisse debebat; extremè inquam odisse, cùm extremum quoddam malum sit, quod mortis, laborum, morborum, omnium miseriarum quæ in hoc mundo laxatis habenis dominantur, causa sit.

Paralyticus ille, qui duodequadraginta annis paralysi, apud Ioannem diuexabatur, & grauissimos dolores patiebatur, peccato eosdem potuit asscribere; nam sanitati iam restituto Saluator ait: *Ecce sanus factus es, iam noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat.* Vnde manifestum est, non animabus modò nocere peccatum, sed corpus etiam destruere, & miseriis inuoluere, omniumque aduersitatum ærumnarumque, quæ nos pulsant, & quotidie diuexant, originem existere. *Ioan. 5.*

Iudæis in captiuitatem à Rege Assyriorũ Salmanasare abductis, & graui quotidiè afflictione pressis in Niniue, apud Deum hunc in modum orauit bonus ille senecio Tobias: *Quoniam non obediuimus præceptis tuis, ideo traditi sumus in direptionẽ & captiuitatẽ, & mortẽ & in fabulã, & in improperium omnibus nationibus in quibus dispersisti nos.* Seruitutem igitur, mortem & calamitatẽ Iudæorum Tobias eorũ peccatis *Tob 3.*

asscribebat, & meritò; quidem ipsa enim causa sunt omnium quæ hic patimur malorum, & sine peccato nulla vmquam aduersitate premeremur; sed vbi illud in animam admittitur, omnia simul mala & aduersitates admittuntur.

Dan. 5. Babyloniorum Rex Baltassar ob peccata, & nimium in omnibus luxum & lasciuiam, magnum tùm animæ tùm corporis detrimentum accepit, vt qui vno eodemque die & regnum & vitam amiserit. Idem omnino peccatori accidit, atque inter ceteros & mihi; eodem enim die, imò instante, quo peccato consentire cœpi, corpus felicitatem, & anima vitam, regnum cœlorum, & coronam sempiternam amisit.

Esth. 7. Aman ille purpuratus regis Assueri, ob insolentiam, ambitionem & tyrannidem infami laqueo vitam finiuit; atque ita honore spoliatus est, & seipsum perdens, domum & omnia simul perdidit.

Non

Non interior mea fuit calamitas & infortunium, nam qui in cœli incolam destinatus eram, aduersus DEVM insolescens, vanitatem ita consectatus sum & vitia & ambitionem, vt omnem meum honorem conculcarim, animam damnarim, meipsum denique perdiderim.

Cùm Ruben patri Iacobo facultatem daret, duos filios suos vt interficeret, nisi Beniaminum reduceret; consentire Patriarcha noluit; at postquam Iudas dixit, In me erit hoc delictum, nisi tibi illum sospitem stitero; mox petentibus annuit. Quo docemur, peius esse & animæ exitiosius, in se peccatum suscipere, quàm bona, facultates, liberos & vitam amittere; cùm Iacob pluris faceret Iudæ sponsionem, quàm quæ Ruben obtulisset, quantumuis filiorum eius vita oppignorata foret. *Genes. 34.*

Et sanè nihil in vniuerso orbe deterius quàm peccatum, nihil damnosius, abominabilius nihil; mon- *Nihil peccato peius.*

ſtra teterrima cum hoc comparata nihil ſunt, rhinocerotes, dracones, tigrides & crocodili, & quidquid Getulis deliteſcit in deſertis, nihil omnino ſunt, ſi cum vnico peccato conferantur. Quidquid furiæ infernales, & monſtra terrena horroris, terroris, turpitudinis, & viſu execrabile continent, ſimul omnia in tetra peccati facie depicta reperientur. Ipſe nihilominus ipſum amplexus ſum, adamaui, quæſiui, quaſi quædam magnorum meritorum foret occaſio, & ingentem in ſe delectationem concluderet. Infelix nimis igitur es anima, quòd tam malè deſiderium tuum applicaueris.

Eccleſ. 21. Conſulebat Sapiens à facie peccati, tamquam à facie colubri fugiendum, quaſi nullus ſerpens aut ſcorpio adeò virulentus foret, nullum in deſertis Libyæ monſtrum terribilius peccato. Et tamen crudelem in paſſionibus meis tyrannidem expe-

riens,

riens, & in ruinam meam præceps ruens, tetrum hocce monſtrum non formidaui, familiarem me ei reddidi, cum ipſo ſimul ſum educatus, & numquam ex oculis abire paſſus ſum.

Hebræorum oraculum Moſes, in Aegyptum iamiam profecturus, iubetur à DEO ſerpentem humi iacentem in manus per caudam accipere; ſed tremit ſubterfugiens, & territus accedere formidat. Ego verò, ſine vllo metu aut formidine, ſine ratione potiùs & iudicio, cùm inimicus id iuberet, toties ad peccata, dracones illos virulentos, viperas adeò mortales, & peſtes teterrimas acceſſi, vltro in manus ſumpſi, cum illis luſi & familiariter egi. *Exod. 4.*

Amon regis Iſrael filius, ſed libidine infamis & incæſtu, cũ poſtquam Thamarem ſororem nefariè conſtupraſſet, criminis conſcientia angeretur, ita ipſam abhorruit, tantamque intrinſecùs amari- *2. Reg. 18*

tudinem & cordis tristitiã persensit, vt priorũ voluptatũ oblitus, eã furore stimulante cubiculo exegerit. Peccatum scilicet à seipso ita horribile est, vt & peccatoribus ipsis horrorem quemdam & extremam detestationem incutiat, vt inuiti etiam monstrum hoc procul ab anima propellere cogantur. At ipse incantationibus veneficis, credo, aut stultitia potiùs fascinatus, numquam illud abhorrui, imo ne timui quidem, quãuis alioquin horribile & metuendum foret, vt quod maximè.

Deus infinito peccatum odio prosequitur.

Non cogitaui, nihil in orbe terrarum reperiri, quod Deus tantoperè detestetur vel oderit, quàm vitium & peccatum, cum quo immortales se habiturum inimicitias iurauit, & implacabile ac perpetuum ei iam inde ab eo tempore quo exortum est, bellum indixit; non cogitaui miser in ruina mea, grauia supplicia & seueras castigationes, quibus potens ille inimicus iram suam in id, quod

maximo odio prosequitur exuibrans, semper in ipsum animaduertit, & vindictam quam tàm de Angelis quàm de hominibus peccantibus sumpsit.

Angelorũ peccatum quàm grauiter punitũ sit.

Cur non attendi supplicia, castigationes & dignam seueritatem, quæ in primas illas creaturas, opera illa primaria, spiritus illos perfectos, nobiles, & iam inde à creationis momento tantis tum gratiæ tum naturæ perfectionibus dotatos, Deo adhæc gratissimos, effusa sunt? Ob vnum scilicet arrogantem cõceptum, & præsumptionem nimis insolentem, quòd cum diuinitate competerent, & similes esse altissimo conarẽtur, cælo expulsi sunt, ad inferos deturbati, obscuris carceribus mancipati, tormentis infernalibus traditi, & criminum non remissibilium, vtpote in diuinam maiestatem quàm proximè commissorum, rei iudicati.

Quam misera sit Angelorũ damnatio.

Cur non perpendi ea quæ modò in infernali barathro agunt; quorũ

nempe tam misera & deploranda conditio est, nullum vt bonum concipere, nullum verò malum prætermittere queant; quique perpetuò doloribus conficiuntur & torquentur, dum cogitant, quantam beatitudinem amiserint, qua in æternum beati fuissent; quique desperant indignabundi, vbi vident nullum veniæ, gratiæ, misericordiæque obtinendæ locum superesse; æternis adhæc flammis torquentur: vnde fit, vt incessanter & assiduò Deum detestentur, blasphement, & hominibus bellum implacabile indicant. Heu, si hæc animo voluissem, sufficere sanè poterant ad docendum, nihil esse quod tanto DEVS odio prosequatur, quanto peccatum, simulque me prudentiorem fecissent.

Protoplastis peccati pœna.

Et si nec Angelici peccati castigatio satis erat ad effrenes meas ineptias compescendas, ipsa qua hominum peccatum castigatum

gatum fuit, maiorum haud dubiò virium erat. coniicere siquidem oculos poteram in id, quod in ipso mundi primordio factum fuit, in ipsam inquam iustitiam, qua magnus ille iudex DEVS in Protoplastis præuaricationem animaduertit; Adamum intelligo primum mundi ciuem, naturæ delphinum, & miraculum in terra. Cùm enim DEVS sua illum manu compegisset, totius vniuersi regem declarasset, in paradiso loco deliciarum & omnium locorum amœnissimo ac iucundissimo constituisset, plurimis tùm naturæ tùm gratiæ dotibus insignitum, & æternam illi felicitatem esset pollicitus; ecce, quamprimùm vt peccatum inobedientiæ admisit, DEI inimicus factus est, omnes illius dignitates & perfectiones ablatæ, nudus vt omnino remanserit, inops & naufragus. DEVS siquidem meritò commotus nudum illum & vdum, omnibus spoliatum diuitiis

Quantũ malorum id in mũdum inuexerit.

& gratiis à se reiicit, cælum vindictam de delicto sumens à summo felicitatis gradu in imum malorum barathrum, miseriarum iliadem, in manuum labores, in sudorem vultus illum præcipitat: & quod maximè mirandum & dolendum, omnis illius posteritas in eandem miseriarum abyssum præceps lapsa submergitur: id est, omnes qui modò sunt, quique olim vixerunt, & ad finem vsque sæculi victuri sunt, parentis sui ærumnarum hæredes ac successores, tanto dignis crimine suppliciis castigantur, & in æternum castigabuntur.

Peccatũ originale omne malum in orbem inuexit.

An nesciebam, quod omnes tamen sciunt? an nesciebam, primum peccatum, quod originarium est, Pandoram quamdam fuisse, quæ omnia malorum genera in homines effudit, & ianuam aperuerit per quam miseriarum ilias in mundum irrupit. Hinc enim, iusto Dei iudicio & æquissima vindicta corporis morbi orti sũt, mortis

iniustitiæ, naturæ flagella, creaturarum rebellio, bellorum denunciationes, fortunę casus, diabolorũ conspirationes, animarum damnatio, aliaque plurima, quorum origo vnico primi parentis lapsui adscribi debet. Quæ cùm ita fuerint, & ipse hoc ignorare non potuerim, an alieno non sapui malo? cur idem omninò crimen incurri, imo & maiora & plura? cur syrtes has non euitaui; cur charybdes & abyssos non declinaui? cur ad vada illa cymba mea adhæsit naufragium non pertimescens? cur admittens peccatum pœnam peccatori debitam, & tempestatem miseriarum illi imminentem non timui;

Quomodo in omni sæculo castigatũ fuerit peccatũ.

Quænam tua cæcitas fuit anima, qua te, admisso delicto, in calamitates præcipitem dedisti, cum scires, quàm rigidè Deus peccata aliorum semper in omni ætate castigarit; nam tempore legis naturæ & Noachi vniuersum terrarum orbem aquarum diluuio obruit; *Genes. 6.*

Gen. 19. Sodomam & Gomorrham ſulphurea & ignita pluuia exſtinxit; Tempore legis Moſaicæ murmuratio Dathani & Abironis, Saulis
Num. 21. inobedientia, & adulterium Dauidis ſatis oſtendunt, quàm ſeuerè Deus in eadem delicta animaduerterit. In lege Euangelica mẽ-
Act. 5. dacium Ananiæ & Sapphiræ ſatis clamat, quam graui ſupplicio Deus id vltus ſit, quamque rigidè puniat alios qui peccatis onuſti mortalibus hinc decedunt, pœnis ſempiternis & tormentis terminari neſcijs eos tradendo.

Peccatum Dei filium in terram euocauit.

Et quamuis omnia hæc ignoraſſes anima; noueras ſaltem tantam peccati malitiam eſſe ac grauitatem, vt filium Dei coëgerit cœlo deſcendere, Angelorum conſortium deſerere, vt in terra inter homines conuerſaretur, carnemque noſtram mortalem aſſumeret, vt in ea pateretur, atque ita mundi crimina expiaret, in cruce moreretur, & monſtrum hoc cruci affigeret.

His

His de rebus certa esse poteras & certo certior; cùm enim letalis peccati malitia infinita sit & sine terminis, vtpote quæ aduersus infiniti DEI bonitatem commissa sit, nonnisi infinita etiam satisfactione expiari poterat. Adeò vt necesse fuisset alioquin, vel infinitam hic pœnam subire, quam creatura quæ finita est, tolerare non potest; vel infinito tempore pati, vti iam damnati apud inferos patiuntur; aut potiùs inuenienda esset creatura quædam, quæ quid ampliùs præter communem creaturarum conditionem contineret, quæque dignitatis esset infinitæ, quò infiniti meriti actionibus & operibus DEO satisfaceret; talis autem fuit persona CHRISTI IESV, qui pro amore, quo erga salutem nostram tenebatur, hocce negotium aggredi non dubitauit.

Adeò vt hinc colligere sit,

Peccat un causa fuit, vt Dei filius moreretur.

quòd quemadmodum peccata auctores suos damnant, & infernalibus supplicijs afficiunt; vel quemadmodum furta & latrocinia fures & latrones ad patibulum ducunt; ita quoquè delicta mundi & hominum scelera, filium Dei coëgerunt humanitatem nostram assumere, &, quod vt immortalis facere nequibat, in monte Caluariæ emori. Ego tamen his non obstantibus malefacere non destiti vitijsque me totum tradere.

Christus mortem crudelissimam pertulit.

Cur homo brutis brutior, & talpis cæcior priusquam vitijs te immergeres, non considerasti, Iesum Christum, qui eadem in humeros sustulerat, quò eorum grauitatem & pondus magis magisque demonstraret, vitam non modò elegisse plenam laboribus & afflictionibus, sed mortem etiam crudelissimam & turpissimam subijsse; atq; hoc vt ex iustitiæ rigore, infinita satisfactione, talium infinitatem criminum absolutè aboleret & expiaret.

Quodque etiam deteriùs, cogitare debebas infelix creatura, ob vnum tuum peccatum, tametsi alia nulla in mundo forent, passionem Iesu Christi necessariam fuisse, & enormes illos cruciatus & tormẽta, quæ eandem comitata sunt: nam quemadmodum non minus hominem interficis, cùm solus cor illi gladio transfigis, quàm si decem sicarios tecum haberes, qui hanc tecum cædem peragerent; ita quoque vnicum tuum peccatum mortale, ad cuius expiationem Dei filij mors necessaria erat, non minùs causa est passionis Christi, quàm si omnibus totius orbis peccatis grauatum in cruce pendentem cerneres.

Vnũ peccatum nostrum Christi passione expiari debebat.

Te igitur, perfide peccator, reum mortis & passionis Redemptoris tui peccando constituisti: Tua scilicet sacrilegia, crimina & impietas tanta illi supplicia præpararunt. Tu fuisti Iudas, qui illum tradidisti, tu carnifex illum cruci suffixisti; tu clauos parasti quibus

manus

Peccator iterum Christum crucifigit.

manus & pedes illius transfigeres; tu spinas produxisti quibus sacrum illius cerebrum perforares; tu lanceam sustulísti, qua latus illius aperires; tu crucem erexisti, in qua exspiraret; tu es inquam paricida, qui mortis huius causa exstitisti; tu tantam illi ignominiam irrogasti, tu toties Deum tuum derisisti; tu toties sacrum illius vultum conspuisti; tu oculos illi velasti, alapis tu eum percussisti, & mille iniuriarum genera irrogasti. Et etiamnum viuere audes? anne corã hominũ oculis cõparere? Deumne adhuc audes offendere, peccata prosequi, & in vitijs tibi cõplacere?

Nihil est quod tantopere dæmones ament, quã peccatum.

Quasi nescires, nihil in orbe esse, quod dæmones, hostes nostri iuratissimi diligant ardentius, nihil quod illos delectet magis, quàm vitia & peccata: hęc illorum deliciæ, voluptas, & recreatio. Atque ideo nec aurũ, argentũ, gemmas, thesauros, nec exquisitas epulas sectãtur, omne illorũ studium & solicitudo circa sordes has & quisquilias versatur. Dæmon igitur quidam fuisti,

quando neglectis diuitijs cælestibus, mundi te peccatis inuoluisti.

Rex Sodomorũ è prælio reuersus dicebat Abrahę: *Da mihi animas, cetera tolle tibi.* barbarus hic, teste, Magno Gregorio, diabolum inferorũ tyrannũ repręsentabat, qui in vitæ huius cõflictu, quo animas acquirat, cętera contẽnit; has autẽ sine peccato obtinere nequit, nec nisi per vitiorum pedicas irretire, atque in hoc summoperè delectatur. Gen. 14.

Voluptatẽ quã è peccato diabolus haurit, declarãt etiã continuæ illæ tentationes, quibus hominẽ oppugnat, nullã illi quietẽ indulgens, sed assiduò illũ ad peccandũ inuitans & sollicitans: quina iã annorũ millia in hoc negotio impẽdit, totisq; conatur viribus, vt hominẽ ad delictũ pertrahat, nouas quotidie artes & rationes excogitans, quibus illũ nihil minùs opinantem aliquo modo peccare cogat & quo plures & sæpiùs ac profundiùs erroribus immergit, eò redditur audacior ad nouas artes excogitãdas & animosior. Adeo

Numquã desinunt dæmones tentare homines.

Iob. 1.

Adeo enim furit & bacchatur, vt per omnia quæritans discurrat, & vniuersum terrarum orbem obambulet; testis sit tentator ille Iobi, qui totum mundum percurrerat; itaque anxius & sedulus est, nullam vt requiem diu noctuque, vti Zizaniorum ille seminator, inueniat. Quàm igitur fui demens, qui peccando inimicis meis gaudium attuli, & enormibus delictis meis diabolos recreaui?

Dæmones nunquam quiescunt vt homines tentent.

Infelix homo, infamis, vilis, infortunate, & detestabilis, cur vbi peccaui, non consideraui, animam, quæ imaginem Dei sui in se concludit, quamdiu in statu gratiæ & Dei amicitia est, adeò pulchram, formosam & monilibus spiritualibus instructam esse, vt Domino illius complaceat habitare in ea: at quamprimùm vt peccato consensit, adeò sordidam, abominabilem & fœdam reddi, vt si peccatori eam videre contingeret, intueri eam sine horrore, metu & formidine non posset.

Peccatū animam abominabilem reddit.

Infe-

Infelix anima videre tuam vis anatomiam? audire potiùs vis ruinam, direptionem & casum tuum? diuinis beneficijs eo ipso priuata es, Deus te deserit & derelinquit, eiusque gratiam & fauores amittis, meritorum Christi non amplius participas; paterna Dei tui prouidentia excidisti, omnes tibi infusæ virtutes & dona Spiritus sancti eripiuntur. Ecclesiæ bonorum & thesauri non es amplius particeps, nec vllam in conscientia tua pacem aut securitatem habes: arrhas denique regni cælestis, meritum & fructum omnium bonorum operum, quin & vitam sempiternam amittis. Quid verò his omnibus amissis, es? quàm turpis, abominabilis, horribilis & tetra?

Mala quæ in anima peccatum causatur.

Sed quid? nihil hæc propemodum sunt, & nonnisi modica calamitatum tuarum pars; longè alias tibi peccatū adfert: odium & furorem Dei tibi conciliat; fœdissimis te sordibus inquinat & commaculat, æternæ te damnationi adiudicat,

Mala extrema quæ peccatum in anima causatur.

dicat, de libro vitæ te delet, auxilium & præsidium tibi aufert, Mancipium te reddit diaboli, eiuſque catenis te grauat, acrem tibi conſcientiæ remorſum imprimit, periculo in maiora delicta incidendi te exponit, pudorem tibi indit, quo confiteri erubeſcas, & difficultatem ſuggerit, qua ſceleribus ſatisfacias; denique te hominem ratione præditum & iudicio dotatum, in beſtiam te ferociſſimam & fœdiſſimam commutat.

Pſal. 48. Hinc Dauid brutam primorum præuaricatorum ſtupiditatem deplorans, qui neſcio quamobrē, tanta felicitate exciderant, & bonum ſuum peſſumdederant, ſuſpirabundus dicebat, *Homo cùm in honore eſſet, non intellexit, comparatus eſt iumentis inſipientibus, & ſimilis factus eſt illis.* Quàm bene hæc infamia Pſalmographi verba in me retorqueam? Ego quippe poſt tam iniquum patrem, conditionis meæ dignitatem & eſſentiæ excellentiam non attendens, peccato me ve-

numdans, beſtialem conditionem indui, & beſtiarum ritu vixi.

Homo ad nomen peccati tremere debebat.

Ecquæ mea igitur nequitia? quomodo tam facilè in peccata prolapſus ſum, cùm tam graue periculum ſit, res tam periculoſa, ac tam euidens diſcrimen? quomodo his me caſibus inuoluere præſumpſi, cùm ad vnicum peccati mortalis nomen ita me exhorreſcere par eſſet, ac ſi cælo fulgur in verticē meum delaberetur, vel infernalis abyſſus fauces ad me deuorandum laxaret.

Peccati venialis effectus in anima.

Quin & venialia peccata homini iuſto pertimeſcenda ſunt, eo ſolum nomine, quòd pœnæ nos obligent aut in hoc aut futuro ſæculo perſoluendæ, quod aliquot animæ maculas affricent, quòd charitatis feruorem exſtinguant vti aqua flammam, quòd animæ vires debilitent vt viatorem ſarcinæ, quòd iter cælos verſus difficile reddant, quòd præmium & vitæ æternæ meritum im-

minu-

minuant, quòd ad peccatum mortale viam sternant, nouę gratiæ influxum impediant, pietatem turbent, Deoque & Angelis displiceant. Ego verò nec mortalia timui, nec vllam in illis perpetrandis difficultatem sensi, quæ longè alia profecto mala adferunt, & multò magis abominanda.

Vt quis vniuersum mũdum lucretur, nullum veniale peccatum admittẽdum est.

Quid cogitaui Domine aut spectaui? sciebam nefas esse vnum veniale peccatum admittere, etiam si certissima totius orbis conuertendi spes hac ratione affulgeret; & interea ipse in conceptibus mei fascinatus omnibus vitijs libera habenas laxaui, & in omne delictorum genus etiam letalium, quarũ vel vnum sufficiebat ad vniuersum mundum condemnandum pręceps rui.

Nihil peccato hoc in mundo formidabilius.

Quomodo me, anima mea direxisti? quomodo me oculi deduxistis? quomodo me docuisti ratio? Instar bestiæ directus sum, instar cæci deductus, instar fatui edoctus. oẽs meæ inclinationes corruptæ

ſunt & deprauatę. Timere ſolebam viperas, horrere monſtra, fugere bufones, formidare chimeras: ſed hoſce honores conculcans, & quaſi ſenſus expers, peccatum omnium horribilium horribiliſſimum, & rerum omniũ maximè abominabile, nō horrui, fugi aut formidaui.

Omnium iudicio conſtat, dæmones tenebrarum principes, omnium monſtrorum eſſe teterrimos & fœdiſsimos, quales nunquam aliquis in rerum natura vidit; & viſu adeò deformes, vt vel vnicus eorum aſpectus hominem interficiat. Nihil autē adeò illos deturpauit, eſſentialemq́; eorum pulchritudinem imminuit, quàm peccatum. quod è pulchris & diuinis Angelis diabolos illos & omnium creaturarum turpiſſimos reddidit. Si igitur cuncti infernales haſce furias horrent, cur ego peccata non timui & fugi, quę turpitudinis tantæ cauſa ſunt & origo, & non minus turpia & abominabilia ſunt?

Dæmonũ aſpectus terribilis.

Primus mundi incola Adam an-

Adami

post admissum peccatum pudor.

te præuaricationem capite erecto incedebat, securus, quietus, & nudus per paradisum obambulabat, nobilitate, immortalitate ac beatitudine dotatus, in omnia animalia imperium obtinebat, omnibus creaturis speculum & imago pulchritudinis erat, & quocunque & quandocunque lubitum erat per amœnissima illa viridaria sine veste, pudore, confusione, nulliusque rei metu ingrediebatur. At quamprimùm vt delictum admisit, ita subitò mutatus est, vt pulchritudine in deformitatem, audacia in cõfusionem, felicitate in infelicitatẽ, nobilitate in dedecus, nuditate in pudorem, immortalitate in mortis cineres, fortunâ bonâ in ærumnas conuersâ, seipsum horruerit, adeò vt pudore suffusus & præ verecundia cõparere non audens, etiamsi solus cum vxore in mundo esset, latebras petierit, & folijs nuditatem velarit.

Cic. in offic.

Magnus ille orator Cicero dicere solebat, virtutem tantam pul-

chritu-

chritudinem præ se ferre & includere, vt si hominum oculis aspici posset, oẽs in sui amorem traheret. Si ille hoc de virtute; de peccato si sermo incidisset, contrarium penitus dixisset, esse scilicet obiectum adeò horribile, vt si oculis cerni posset, oẽs omninò homines perterrefaceret & in fugam conijceret.

Solus ego (hem infelicem!) pulchritudine & excellentia virtutis capi non potui, nec eam vnquam vidi, sed toto semper affectu ad peccandum contendi, & tenerè semper peccatum dilexi, illud quæsiui, amplexus sum, foui & ceteris rebus anteposui, nec illius vnquam horrorem consideraui; & quod omnes detestabantur, hoc toto ego conatu quæsiui, & toto affectu dilexi, eique totam animam meam & vitam dedicaui.

S. Anselmus magnus tum doctrina tum sanctitate dicere solebat, se si hinc videret accensum ignem infernalem, & illinc pec- *Notabilis Diui Anselmi sententia.*

catum mortale, sibiq́ue data esset alterius eligendi optio, electurum se potiùs in accensum illum ignem præcipitem deijci, æternisq; flammis mancipari, quàm peccato consentire, & huius se reum constituere. Cur non & ego illius animi fui, cur non tam defæcati iudicij? imò verò mille potiùs delicta commisissem mortalia, quàm vel minimum tormentum sustinuissem.

Meditatio Patrũ contemplatiuorũ.

Atque ideo Patres omnes contemplatiui asserunt, Sanctos omnes, cælesti beatitudine iam gaudentes, si Deus illis proponeret, (quod fieri tamen non potest) vt vel cælestem beatitudinem desererent & infernum adirent, perpetuis cruciatibus affligendi; vel maiestatem diuinam peccato mortali offenderent; quamprimùm electuros flammis infernalibus potiùs aduri, quàm peccato mortali Deum offendere. O animos heroicos ac diuinos! Quàm dispar mihi mens fuit! millena & decies

millena potiùs peccata commisissem, quàm vt vel minimã voluptatulam contemsissem, vel aliquid de delicijs quibus fruebar, remisissem.

At modò agnosco errorem meũ Domine, casum meũ deploro, abominor, vitia detestor & veluti pestes euidentissimas fugio: contritione cor vindictam sumet, confessione lingua, satisfactione opera, & totum corpus pœnitentia. Mille potiùs mortis genera pati paratus sum, quàm amplius in delicta delabi. Veniam da Domine huic peccatori, reo huic gratiam concede, delictis remissionem exposco, & tuam misericordiam imploro.

Peccatorum agnitio.

Dauid, qui, sicut ego, peccauit, at non toties ac tã grauiter, delicta sua agnoscens, ita indoluit, itaque eadem detestatus est, vt suspirare se, singultire, eiulare & imo de corde ingemiscere assiduò ob illa diceret: quo aliud insinuare noluit, quàm tantum de admisso peccato & Deo ad iram prouocato, dolorem se concipere, vt voce illum

Dauid peccata detestatus est.

humana exprimere non posset, sed rugitu leonino & bestiali quodam vlulatu & eiulatu opus fuerit.

Huc scilicet redactus sum Domine, & ad extremos dolores perueni, ita nempe mihi peccata iam displicent, tantumque dolorem intrinsecus concipio, quod diuinam tuam maiestatem offenderim, vt, quò extremum tibi dolorem, ostendam, oculis semper fletu madentibus, corde assiduò suspirante, ore clamante, voce te humana iam alloqui nolim, sed leonis instar rugire, & pedibus tuis supplex aduolutus, bestiarum instar vlulare decreuerim. Ita nempè peccata detestor & execror, vt humanæ exclamationes & accentus ad eadem exprimenda non sufficiant, sed eiulatus, mugitus & boatus animalium maximorum assumere, sit animus.

CAPVT III.

INGEMISCIT OB ANImæ ruinam.

Hei mihi quàm grauibus premor vndique & vndique curis,
Anxietasqúe animum quàm grauis intùs edit:
Me, me nam mala cuncta premunt; hæc vnica saltem
Sors mihi sit, sortem posse dolere meam.

Noua & deploranda rerum facies & conuersio! ô terribilis cõmutatio & metamorphosis! Anima mea cælorum amica, creaturarum omnium domina, quæ, vt cupressus procera inter ceteras eminet arbores, inter ceteras mundi creaturas caput extollebat sublimiùs: illa inquam quæ tam magnificè Dei sui imaginem fronti inscriptam præferebat, quæ gloria *Peccatũ animæ statum euertit.*

& ſplendore mirum in modum reſplendebat; iam proſtrata iacet, deturpata, deformis, illuuie & ſordibus oppleta, fuligine infecta, adeò vt nemo illam poſſet agnoſcere.

Anima quæ in peccato eſt, merũ deſertum eſt.

Hem, quo in ſtatu te modo video ſuperba & elata creatura: ſuperbarum potentiarum tuarum inſolentia & tumor iam ſatis depreſſus eſt: iam omnes facultates tuæ mera ſunt demolitio, rudera, ruina: circumſecus reſpiciens quæro vbi ſint tot præclaræ virtutes, quæ eſſentiam tuam nobilitabant; at non video hic aliud quàm vaſtitatem & ſolitudinem, nihilque aliud cogitationes tuæ pariunt, quàm coruos, noctuas, bufones & cineres: non etiam aliud quàm deſertum, viæ tuæ herbis ſuccreſcentibus repletæ ſunt, circum te vrticæ & cardui ſilueſcentes, vitia inquam & paſſiones, deſertum quoddam conſtituunt. Nulla in vicinia apparet virtus, nullum boni hic operis videre eſt veſtigium

Ecquæ Domine mutatio? pia illa exercitia, quæ viam tot sanctis conceptibus pandebant, vitijs illam iam occludunt. Insigne illud ingeniũ, quod perfectionibus insignitum, tanta maiestate Dei sui laudes decantabat, iam penitùs obscuratum est & perijt, & aliam vocem non edit, quàm lamenta & lacrymas; iam sui pudore tactum, oculos cælum versus conuertit, si fortè vincula captiuitatis disrumpat, atque hac ratione forsan iram illi impendentem auertat, & furorem exuat.

Intellectus hominis per peccatum deprauatus.

Nobiles illæ facultates, raræ naturæ dotes, & essentiales animæ partes, quæ eamdem pulchritudine sua insignire solebant, vt stellæ noctem, euanuêre & emarcuêre, & merum horrorem & terrorem præseferunt: intellectus meus brutalis factus est, voluntas fera, & memoria in meram obliuionem conuersa. Peccatum siquidem colorem & decus illorum abstulit; quæ cum video, tot mor-

Peccatum destruit omnes animæ facultates.

tuos, viuentes videre videor.

Video iam magno sanè damno meo, magno inquam dolore, veteres illas figuras & emblemata casus mei prænuntia, in ruina mea adimpleta. Iam reuerà scelera-
Dan. 9 tus ille lapillus, peccati symbolum, superbiæ & præsumptionis monte delapsus, & fragilitatis meæ pedibus allapsus, ingentem animæ colossum, tot è metallis conflatum, auro, argento, ære, ferro, & terra, idest, multis dotibus & perfectionibus diuinis exornatum, deiecit & in cineres redegit.

Luc. 18. Iam sum infelix ille viator, qui descendens Ierosolymis in Iericho, idest, è statu gratiæ in peccatum, & per mundi huius desertum proficiscens, miserè in sæuorum latronum, id est dæmonum, manus cecidi, qui omnibus me despoliarunt, virtutes diripuerunt, bona opera pessundederunt, omnia merita prædati sunt, & vulnera grauissima infli-

xerunt; adeò vt intellectus sit factus obtusus, voluntas corrupta & concupiscentia effrenis; & derelicto me seminece ijs solis quæ à natura habebam, relictis, abierunt. Quis igitur salutis rationem habebit? quis ille futurus Samaritanus, qui mecum charitatem exercebit.

Diaboli gloriantur vbi quemquã in peccatũ pertraxerunt.

Solis iam viuo suspirijs, nihil vitam ampliùs animat, nihil pulmones commouet, quàm solus dolor, qui eosdem inflat, qui grauitate sua me opprimit, & amaritudine excitat; amarus scilicet nimiùm dolor est, vbi video animam in captiuitatem redactam, in triumpho ab inimicis iratissimis ductam, & illius exuuijs eos indutos, illius casu lætos & exultantes, illius paupertate ditatos, & illius casu & impotentia factos potentes.

Ira Dei aduersus peccatorem.

Sunt hæc scilicet flagella irarum tuarum Domine: Heu! satis iram tuam in me effudisti, satis superque me sentire fecisti, quàm

dura ſit & grauis vltionis tuæ manus, & omnia ſeueræ tuæ iuſtitiæ flagella in me exeruiſti: cumque videres delicta mea in infinitum excreſcere, ſimilem quoque ijs pœnam præparaſti, & ſanè nihil tale nec adeò deplorabile vnquam viſum fuit.

Peccator collatus filio prodigo.

Ita ſpei meæ florem amiſi, omne animæ ornamentum euanuit, & miſerum in modum direptum eſt, nihilque integrum ei relictum præter integras ruinas: ſpoliatus ſum omnibus bonis, paradiſo exactus, in ſeruitutem redactus: iam oculis dimiſſis incedendum, & capite deiecto, miſerè ſuſpirando, & caſum meum deplorando.

Iam repræſento caſum filij illius prodigi, nã, quæ mea infelicitas! patris: ac DEI mei domo egreſſus, in tam longinquas peccati regiones profectus ſum, vt poſtquam luxuriosè vixi & omnem meam ſubſtantiam dilapidaui, penitùs iam nudus ſim, & à toto mũdo derelictus, deſperationi pro-

ximus, ad escas porcorum redactus, & extrema necessitate pressus, nulla vt mihi vitæ ducendæ ratio supersit, aut alia salutis spes, quàm vt ad Deum meum me conuertam, eiusque misericordiam implorem.

Calamitas quæ me vrget, & cruciatus quos perfero efficiunt, vt errorem meum iam agnoscam: ruina quam in re iam reipsa experior, iudicare me cogunt de inimicorum meorum crudelitate & vitiorum nequitia. Sed ô sera recordatio. citius te venire oportuit, vt me à tam praua & abominabili vitæ ratione auerteres, si non ex mero Dei amore, saltem ex furoris ipsius metu, quem toties iam expertus es. Sera quippe est recordatio quæ post peccata sequi solet, & parùm congrua pœnitentia, quæ nonnisi post supplicia sequitur.

Ruina quam peccatum animæ affert satis ostendit, quanta sit eius malitia.

Oculi hauddubiè mei obtusi erant & hebetioris visus, qui tantam malorum seriem & concatenationem, quæ post peccata sequi solebat, præuidere non poterant. Sed

Peccatū peccatores excæcat.

quid? hæ peccati artes & astutiç sũt, quod ita amicos & cliẽtes suos excæcare solet, nullamq; eis pœnitẽtiam suggerit, quam dum sera est & tempus pœnitenti non datur: in tentationibus oculos iis velat, & aperit, quando res iam peractæ est & supplicium irrogatum.

O peccata detestanda! vos vnico instanti demolita estis, quod tanto annorum spatio, tanto ipse sudore ædificaueram; & tam profundè demolita, vt non sit relicta lapis super lapidem, virtus supra virtutem, gratia super gratiam, ad fundamentũ vsq; fidei omnia diruistis, adeò vt de anima illud dicere liceat, quod de domo illa Euãgelica, *Et fuit ruina eius magna.*

Matt. 7.

Anima peccato inquinata digna est, quæ à toto mundo explodatur.

Vos in causa estis, vitia execranda, quòd toties illa in grauissimam calamitatẽ prolapsa sit, causa inquam estis, cur illa iam omnium sannis & ludibrio sit exposita. Omnes enim creaturæ, quæ illam, priusquam fœdus vobiscum iniret, honore prosequebantur &

reuerebantur, illam iam exsibilant & explodunt. Pudor ipsius & confusio omnibus oculis patent, & scopus est in quem omnes deridentes collimant.

Quàm nequiter me, ô peccata abominabilia tradidistis! absque vlla misericordia & mẽsura me afflixistis: in id quod maximi faciebam & præ cæteris existimabam sanguinolentas vestras manus iniecistis: nulli rei, quam vt sanctam & antiquam habebam, pepercistis. Sacrilegæ manus vestræ Diuinitatis habitaculum, ac gratiarum illius domicilium destruxerunt, & ornamenta templi animæ meæ diripuêre.

Anima diuinitatis habitaculum

Nihil me miserius iam videri potest, nam vbi in chaos ruinæ meę oculos coniicio, & dignitatis meæ reliquias contemplor, nihil in rerum natura mihi esse videtur funestius, & ab eo tempore, quo oculos habere cœpi, nullam calamitatem meæ similem videor vidisse, & dum hanc desolatio-

Nihil miserius anima peccatis inquinata.

nem intueor, lachrymas cohibere nequeo.

Heu! verè plorare iam ad solamen meum cogor; cum nulla mihi aliunde suppetat consolatio, mihi inquam, qui olim vidi animam meam tot tantisque donis locupletatam, à Deo suo dilectam, Angelis caram, & dæmonibus horribilem ac metuendam; qui inquam sæpenumerò illius splendorem ac dignitatem vidi, & iam prô dolor! illius ruinam & destructionem contemplor.

Videre mihi iam videor vrbem vallo denudatam, in quam omnes promiscuè hostes irruêre, qui non domos modò deripuerunt, ciues iugularunt, fœminas constuprarunt, palatia solo æquarunt, sed omnia ad ipsos vsque lapides abstulerunt. Videre videor vineam sine septo feris animalibus obsitã, quæ non modò vuas collegerunt & destruxerunt, sed septa confregerunt, eiusque propagines & truncos euulserunt.

Docuit meo me Deus dispendio, furorem & potentiam suam, vindicta illius cælo delapsa, in caput meum fulminis instar irruit, & ad ossium meorum medullam penetrauit, omnia deiecit, comminuit, confregit; ita vt iam non sim homo, sed de bestiarum numero: & quod deterius, merum nihil; nam peccatum, quod mera priuatio est, omnibus me rebus priuauit.

Dei vindicta de peccatis.

Denique sub peccatorum pondere me penitùs prostratum video, & in humeris meis velut intolerabile iugum delicta mea sentio, quæ me suppliciis diuexant. Iure igitur dicere iam possum, in profundum me malorum deuenisse, & in manus inimici decidisse, cuius è manibus numquam liberabor, nisi cùm vita decedam.

Peccatũ crudelis hominis inimicus.

Ecquæ tibi in malis tuis imposterùm affulget consolatio? quæ tibi spes reliqua est, & qua in re sita? cùm peccatum, infernale illud mõstrum, animarum tyrannus, Dei hostis, totius vniuersi grando, om-

Peccatũ animarum tyrannus.

nem

nem virtutum & bonorum conceptuum radicem eradicarit, illas penitùs eiiciens, hos in captiuitatem redigens?

Heu! Quo in me impetu ac crudelitate omnia hæc mala debacchata sunt: oẽs animæ facultates, instar vrbis vi interceptæ, plateæ morticinijs coopertæ sunt, oẽs potẽtiæ, vt ossa corporis, in eculeo torti, loco motæ sunt, vidi omnia sursum deorsum inuerti, & quadrata rotundis commutari; cor intrinsecùs commotum est, & oculi vt fontes lacrymas emiserunt.

Peccator animam perdit.

Quid igitur iam faciam? ecquod in afflictione mea quæram remedium? vnicus ad solamen mihi restat fletus. quid aliud enim facere possim, cùm animam perdiderim? hanc mihi hostis vi extorsit, dominium in me & facultates meas obtinuit. & vitam exoptem longiorem, vt diutiùs tantam miseriam cogar intueri?

Animæ ruina confertur cum casu asu.

Tantam inquam miseriam, vt ad hanc dignè exprimendam, casę ali-

cuius exiguæ luto & ſputo, vt dicitur concinnatæ, & palea coopertę, caſum imaginari neceſſe ſit. Dũ enim tẽpeſtas ingruit, omnia diſſipat, culmẽ deiicit, fundamentũ euertit, partẽ huc, partẽ illuc rapit, omniaq́; deſtruit, nihil minus illius vt ſuperſit, quàm in loco vbi ſita fuit. Ad eundem modum cum anima mea actum fuit: vix enim ipſa tot gratiarum & inſignium virtutum, quæ illã mirũ in modũ exornabãt, remanſere veſtigia, è quibus colligere liceret, illas ibidem aliquandò inhabitaſſe; nullus de iis ſermo, nemo illarum meminit, ac ſi nunquam ibi comparuiſſent.

Mira anima peccatis ſubiectæ deſolatio.

Quin & miſerè concuſſa fuit & agitata, & ad terrã deiecta, nullus vt lapis ſuper lapidẽ in illa remanſerit, portæ illius proſtratæ, cardines euulſi, obices effracti, clauſtra diſrupta, vtq́; metaphoricè loqui deſinã, tam infeliciter & miſerè à peccato habita fuit, vt aſſiduè ploret & ſuſpirabunda ingemiſcat, te-

tram & funestam vultu solitudinem ostendens.

Anima quæ in peccato est Deum amisit.

Sed ad summum calamitatis cumulum accessit, quod priusquam ad terram collaberetur, omnes omnium laborum sudorumque fructus viderit amissos, merita perdita, virtutes in captiuitatem redactas; vidit inquam legem Dei in se abolitam, vidit omnia dona & gratias, quas in pignus amicitię & fœderis arrhas illi contulerat, reuocatas; vnde videre potuit, illius se amicitia excidisse, cùm pignora quæ dederat denuò repetiit.

Deus negligit animam peccato inquinatã.

Atque idcirco non amplius, vti solebat, eidem se manifestauit, suum ei spiritum vti consueuerat, dare desiit, dulcis consolationum imber exaruit, fauoris & beneuolentiæ signa subtracta sunt, imò penitus illam neglexit ac vilipendit, in dubiis illi non consuluit, nec in deuio errantem deduxit, deseruit illam vt oues per agros sine pastore, duce, conductore errantes.

Quamobrem, ita à cœlo dereli-

ctus, & à toto mundo desertus, nullumque iam in Deo meo auxilium inueniens, cùm nimirum ad preces meas obsurduerit, omni destitutus solatio quid acturus sim ignoro; vnum hoc scio, vt scilicet in terra prouolutus, & cubito innixus eiulabundus suspirem, & sortem calamitatemque meam ita defleam.

Peccator à cælo & terra desertus.

Misera & infelix creatura, quomodo calamitates tuas depingam? quibus verbis ad viuum tam lugubrem & funestam sortem exprimam? Cui potissimùm rei afflictionis tuæ magnitudinem comparabo? neque enim mens illam mea posset comprehendere: peccatum omnia tua turbauit & promiscuè confudit; ipsa iam es suppliciorum & tormentorum seges, ipsa abyssus es sine fundo & termino, & fœdissimorum monstrorum receptaculum; nil nisi tempestates & procellas contines, assiduò in laboribus tuis fluctuas: maiora, misella, tua sunt mala, quã omniũ qui in terra viuunt, vnde igitur petes remediũ?

Omnia peccatũ turbat & confundit.

Mundus vanitatibus suis peccatores infescat & decipit.

Vide, obsecro, quò tua te vitia abripuêre, vide quò te fascinans mundus deduxit, vide quibus te malis inuoluit, vanitatibus & mendaciis inaniter te pascens. Vide, inquam, vbinam sis modò infelix ac miser peccator; vide vt somnia & inanes tibi proponendo chimeras, & inanias meras ac præsumptuosas consectando, tuis in conceptibus perieris, atque ideo simul & damnum & confusionem sustines.

Omnibus impij sunt ludibrio.

Omnes enim qui in te transeundo oculos coniiciunt, & eminùs te conspicantur, sortem tuã ludibrio excipiunt & explodunt, manus admirantes complodunt, te exsibilant, subsannandoque dicunt, Hiccine ille sanctus, ille inquam sanctus, cuius sapientia & virtus ita omnium lingua celebrabatur; illene qui inculpabilis apud omnes, imò omnium mortalium sanctissimus habebatur? hæc scilicet impiorum merces, & vitiorum gloria ac triumphus.

Vide miser, quid tibi Deus iam à longo tempore reseruauerit, quia à lõgo id tempore merebaris. Omnia delicta tua coaceruauit, vt tandem semel, cum vidit eadem in infinitum excrescere, vindictam sumeret. Sępe quidẽ tibi minas intentauit, at credere nolebas illum, rem ad effectus & executionem, perducturum; sed vt vides rem executus est, patientiam amisit, tuque modò flagella & iracundiam sentis,

Peccator non credit Dei minas veras esse.

Putabas minas illius fore vanas & friuolas, veritatẽ arbitrabaris esse nugas, & oracula fabulas; at iam vides num mentitus sit nec ne, num præstare norit quod promisit, & si tam potens sit in operibus, quàm fidelis & verax in promissis.

Deus in promissis fidelis.

Quoties tibi prædixerat, se, nisi præceptis illius pareres & vitiis indulgere desineres, omnigenã tibi ruinã immissurũ; vide num mẽtitus sit, vide vbi sis, sortem tuã cõsidera, ecce, totalẽ tibi ruinã induxit, penitus te perdidit, inimicorũ te scopũ

Deus peccatori calamitatẽ antequã veniat prædicit.

constituit, omnem illis in te potestatem concessit, & qui Dei totus esse solebas, iam diaboli totus es.

O verba horrenda! talem habere Dominum detrecto Domine, tyranno huic parêre nolo, illius excutere iugum desidero, te solum Domine agnosco Dominum, mei igitur misertus in numerum tuorum clientum admitte, & si tibi sint oculi, in mea illos mala cōuerte; si aures, in deprecationem & suspiria mea intende, & vide quanta mea sit miseria.

Anima Dei sui imaginem gestat.

Vide, quò me peccatum redegerit, respice in quo verser diluuio; promerui, fateor; misericordia tua penitus indignus sum, cōcedo; mei ipsius mali causa sum, certum est; sed ideone iram in me tuam exercere non desines, ideone misericordiam tuam subtrahes, ideone perpetuum bellum geres? ideone animam perdes, quæ tua præfert insignia, colores, similitudinem & imaginem?

Iam igitur me Domine, qui cun-

cta tueris, inter mortuos numeras. vt qui pectus peccatis confixum habeam, caput decaluatum, & sinum latis plagis patentẽ, vnde sanguis largè profluit: vides me oculos iam ad cælũ cõuertere, & iũctis dextris auxiliũ implorare, ne quæso peccatorum meorũ memoria misericordiæ te cogat obliuisci, Deus esse desineres si misereri nolles; quid prodesset omnipotentẽ esse, nisi simul clemẽs & benignus esse velles?

Misereri Deo proprium est

Sed quid dico? quid cogito? illũne te ad clemẽtiam flectere posse speras, quem delictis ita offendisti? iustè permisit, cùm ita illi id visum sit, in has me calamitates incidere, vt ita supplicia iniquitati debita persoluere inciperem: manum suam grauauit super me, illiusque gratia in indignationem implacabilem, commutata est, nullam vt relaxationem merear.

Peccator misericordia indignus.

Ipsum scil. peccatum tanta mihi mala peperit, ipsum omnes delicias meas diripuit, ipsum obscuritatem animæ attulit, tenebras mihi

Peccatũ tenebris animam offuscat.

densissimas circumfudit, iucundissimo me lumine spoliauit, in obscurum & tetrum me carcerem cōpegit, in quo nec solem, nec lunam, nec stellas intueor, & tenebrarum caligine inuoluor.

Peccatū mirum in modum animam diuexat.

Profectò vnica hæc me calamitas vt alias, tacitus prætercam, ante tempus veterascere fecit, præ tristitia rugas pellis mea cōtraxit, caro ex ossibus liquefacta quodammodò defluxit, crines incanuêre, ipse propemodū sanguis in venis cōcreuit, itaq; debilitatus sum, vt nisi propediē hacce captiuitatē soluar, animā emissurus sim & vita excessurus.

Peccatoris captiuitas.

Ecqui Deus bone carceres, ecquæ captiuitas: in maioribus profecto tenebris ago & dēsioribus, quā apud inferos dānati. In tetro viuo carcere, in quo inimicus, postquā ianuā & fenestras occlusit, aures mihi etiā obturauit: adhæc ne captiuitate me proripiā, pedes cōpedib. habeo constrictos & manus manicis ferreis compeditas.

Peccatū teter carcer.

Et sanè aīa mea captiua est, pecca-

tũ illá carcerib. suis detinet, carcerib. inquã ære fortiorib., infernali crudeliorib., nocte obscuriorib⁹, in quib. iucunda quã cum Deo suo habebat, cõuersatione priuata est. Hoc sc. me percellit, hoc mihi pallorem incutit, cum omnem consolationem & spem meam vnico recisam ictu intueor.

Qui extra Dei gratiam est, in tetro agit carcere.

In cæteris afflictionibus meis cælum mihi refugiũ erat, & in Deum spem meam coniiciebam: at ab eo tẽpore quo me peccatum inuasit, spem in Deum coniiciendi spes concidit, miseram sortem meam agnoui, ac verè me captiuum esse iudicaui, & nullum mihi ad Deum accessum patêre. An non hoc est in carcere viuere, nullam à Deo ampliùs opẽ exspectare, eiusq; gratiâ penitus, atq; amicitiâ excidisse?

Peccati crudelitas

Hanc scilicet peccatum mihi gratiam rependit, hoc mercedis loco præmium recepi; varia in me crudelitatis & cruciatuum genera exercuit, meque penitus trãsfodit, & instar canis me habuit, cui

vecte renes confringuntur. Ecce mihi dorſum confractum ac luxatum eſt, vix languidum per terram corpus traho, nonniſi in infirmitate iam viuo, & quotidie malum meum felle & amaritudine me potat.

Peccatum ad impatientiam pertrahit.

O inhumanitatem intolerabilẽ! Ergone patientiã amittere neceſſe eſt? igiturne anima mea hiſce malis ferendis impar, nec meliora ſperans, in deſperationis abyſſum præceps ruet? hanccine in charybdim incidet! Tu ſolus eã Domine eripere & iuuare potes, aliundè non eſt quod ſperet auxilium, ſpes illius penitùs concidit; tu ſolus eam verè reſuſcitare potis es, nam peccatoris grauitas eamdem omninò exſtinxit.

Peccati natura.

Hoc quippe omne in ſe peccatum habet & includit, vt animas deiiciat, deq; iis triumphum ducat; idq; ſibi laudi & gloriæ ducit, cùm tamen nonniſi infamiam mereatur, illas velut debellatas & vinctas concludere, quaſi potentiæ ſuæ tro-

phæa. Hoc vnum ſtudet, vt in miſeriam illas deiiciat, adeoque in ſupplicia ſempiterna, vnde numquam eripiantur, demergat.

Nefarius hic animarum tortor, velut iudex inexorabilis, nonniſi vulnera & plagas deſiderat, vt ita torqueat & cruciet; pœnam inſligere delicias putat & eculeos ſua dicit gaudia; ita nãq; me in eculeo extendit & in catasta cruciauit, vix vt mihi ſenſus ſuperſit; tam altè meæ aſcenderunt afflictiones, vt vltra caput peruenerint, & propemodùm me ſuffocauerint. Quidquid autem præſtare potui, hoc vnum fuit Domine, quòd miſericordiam inclamarim, opem poſtularim, tuamque ſim miſericordiam deprecatus.

Peccati voluptas cruciare animas.

Ex quo in manus tyranni huius cecidi, perpetuò in abyſſo vixi profundiſſima, in tenebroſi carceris caligine, manus pedeſque vinctus; adeò vt nec ſolem nec cœlum ſim intuitus, & nonniſi recordando ſciam ſolem, cœlumque in mundo

Peccator ſim er in tenebris.

videri;adeò ſcilicet obſcurus,teter & tenebroſus eſt locus,in quo nunc ago. Aliud hic præſtare non potui, quam lachrymari, & eò fletus dirigere, quò ſenſus & oculi pertingere non valebant.

Peccatorum miſeria diaboli delicia.

Quid tibi igitur videtur Domine? anne diutiùs inimicorum meorum crudelitatem perferes? nonne breui malitiam eorum domabis? cùm nihil illos ad pœnitentiam pertrahere poſſit, an non ad pœnas & ſupplicia ſua illos perduces? æquumne eſt, mea vt miſeria & calamitas illis gaudio ſit ac voluptati?tu cogitationum ipſorum noſti penetralia, tu nefaria eorum molimina perſpecta habes;tu ſcis mala, quæ mihi continuò irrogarunt.

Diaboli hoſtes implacabiles.

O inimicos immites & immiſericordes! quid in vos equidem cõmiſi, tot vt mihi laqueos pararetis? cur in me tam crudeliter graſſamini? fateor tamen veſtræ me imbecillitati & impotentiæ vitam & ſalutem meam aſſcribere debere:

ſi enim

ſi enim vires voluntati reſpondiſſent, tot mala profectò paſſus eſsé, quot vos excogitare potuiſſetis. Vires defuêre, ſed non voluntas, vt alia & grauiora mihi infligeretis.

Cõtinere eheu! nequeo ſuſpiria & gemitus, cùm miſellam animæ ſortem attẽdo. Et quãuis ipſa mihi ſuggerat ratio, Tace obſecro, ſuffer; animus tamen à ſuſpiriis abſtinere non poteſt. quis enim nõ flectatur, cùm templum Spiritus ſancti in diaboli habitaculum cõmutatum videt? cùm cœleſtes omnes gratias, quæ velut iaſpides & porphirij ſanctuarium hoc decorabant, ablatas, ereptas, & cõfractas intuetur? adeò vt ordinariũ hoc diuinitatis domiciliũ, quod ſolis inſtar collucere & ſplẽdere ſolebat, iã obſcurũ, tenebroſum, & tetra quadã caligine obſitũ ſit. Deinde, quis, obſecro nõ ingemiſceret, vbi cõſpicit tot egregios animę meę cõceptus in nefarias eſſe machinationes cõuerſos? tot ſanctas inſpirationes; & mot' cæleſtes in pernicioſas abiiſſe volũtates

Miſeria animæ in peccato agentis.

Anima peccatis ſubdita lacrymandi occaſio.

tot superbas ac magnificas virtutes in vitia transformatas? Denique animā, quę ad summum bonum condita erat, ad felicitatem æternā destinata; libertatem & nobilitatem spirabat, malo mancipatam, in captiuitatem redactam, factā plebeiam, omni bono spoliatam, vniuersis denique malis addictam, ac suppliciis sempiternis mancipatā?

Anima peccato sordido diabolicum consortium habet
Thren. 4

Ecquæ hæc vitæ commutatio, Domine? ecquæ crudelitas? quæ in deliciis viuere, *quæ in croceis nutriri*, & apud Deum suum iucūdari Angelis amica solebat; fame iam moritur, Deo est exosa, *amplexata est stercora*, nec aliud consortium habet, quàm dæmonum: quæ nonnisi in virtutum rosis inambulabat, iam ad sordes redacta, cloaca & sentina facta est, nec aliò se, quàm ad fimarium peccatis & immunditia plenum, conuertere potest.

Peccati captiuitas adfert auctori languorē.

Quamobrē, vbi attētiùs mala mea perpēdo, corpus meū exarescit, cōtabescit, & sensim emorior dolore exanimatus: nec aliud malorū re-

medium

medium occurrit, quàm mortem, velut malorum medicamen exoptare, & diei in qua natus sum maledicere, quæ nimirum prima causa fuit, cur iā adeò miser factus sim.

Sed Deus meus, anne æquū est huc descendere, & hunc animum induere, quin & lōgiùs procedere & desperare, cùm considero animā, quæ niue esse solebat cādidior, facie ad instar eboris splendenti, & genis vermiculi & cocci in morē rubricantibus; iam adeò deformatā esse & tetrā, vt, qui illā videat, ab inferis prodiisse putet, vel, vt metaphoricè loqui pergā, semper in Vulcani quâdā officina habitasse, vel studio ita ab aliquo & data opera denigratam censeat!

Peccatum animam inquinat.

Deniq; auiculæ instar cōclusus sum, & defectuū meorū pedicis impeditus: & quoniā delinquendi finē nō feci, ideo in hæc mala prolapsus sum; coēgi deniq; Deū meū, vt irreuocabilē dānationis sentētiā in me pronūtiaret; imò violēter quodāmodò iræ illius fulmina in caput meū acersiui.

Peccator Dei abutitur patientia.

Peccator seruit miseram seruitutem.

Ecquænam ira, Deus meus! cui similem nullus vmquam sensit. Sū pupilli instar & orphani, qui quo se auxilij petendi gratia conuertat nescit; in nouam quandam & inauditam seruitutem redactus sum, seruitutem inquam austeram & duram; qualis nec exprimi verbis, nec cogitatione comprehēdi queat: iugum quippè grauissimum ceruicibus imminet & bruti instar lupatis constrictus teneor.

Ecquis luctus Domine? ecquo dolore excrucior? nihil mihi iam imposterùm placebit, sed perpetuo in fletu dies meos traducam, & perennes lacrymarum fontes oculis meis emanabunt. Poteròne igitur in posterum viuere? anne dolor meus ita exiguus, qui non me mori cogat? anne malum ita crudele & efferum, oculos mihi vt relinquat, quò diutiùs ipsum contempler? cælum verò ita mihi infestum, vt tamdiu me hisce in malis agere velit?

Quid? anne me fortunæ satis

meæ ruinam, ante pedes contemplari oportet? coram me coronæ capite delapsæ fragmina conspicari? pedibus premere frustilla sceptri, quod manibus gestare consueui? quid! opusne videre, vt coram oculis meis gratiæ virtutesq; regia illa animæ ornamenta, lacerentur & diffringantur?

Peccator cogit diuinam iustitiam ad vltionem.

Maledictus ipse sim, & væ mihi, qui hanc mihi peccatis desolationem comparaui, qui diuinam iustitiam coëgi, in me furorem exercere, & iræ suæ flammam in me spargere. Hoc scilicet deplorem necesse, hoc lachrymas oculis excutiat, hoc quippè malorũ meorũ origo.

Peccatũ causa omnium quæ animæ accidunt, malorum.

Fuêre iniquitates, quæ animæ statum inuerterũt, eiusq; pulcritudinẽ immutarunt, quæ virtutes meas in vitia, sensus in latrocinia, cor in sentinã cõuerterunt: ipsę fuêre iniquitates, quæ nihil mihi pręter dolorẽ reliquerunt, vt tam tetro spectaculo oculos consternerent, & tam funesta cogitationę animum obruerent.

Deus non est omnipotẽs, nisi vt benefaciat.

Sed hæc omnia Domine à tua profecta sũt manu: atq; ideò tremẽs & suspirãs, corã maiestate tua supplex prouoluor, misericordiam efflagitans. Quamobrem Domine iræ flãmam exstingue, iudicia comprime, furorem compesce, & supplicia nonnihil imminue. Ne te prætereat, quæ se iam offert mei miserendi occasio. Succurre, opitulare, tu qui solùm omnipotens es, vt benefacias, & afflictis succurras.

Cùm igitur iam Domine, delicta mea agnoscam, detester, & oculos lacrymis suffusus & amaritudine animi confectus, tua inter brachia me proiiciam; ne me quæso repellas in furore tuo; sed mei misertus & compassione tactus intrinsecùs ob meas miserias, vota supplicationesque meas benignus admitte, non enim labiis ea iam egrediuntur, sed ex imis cordis penetralibus, & intimis animæ fibris proficiscuntur.

CAPVT IV.

SVAM DEPLORAT INgratitudinem.

Quis caput hoc (superi) largas dissoluat in vndas,
Torrentesq́; oculos quis dabit esse meos?
Et liceat totis ingratam flere diebus,
Fletibus ingratum sollicitare caput?

Ic scilicet anima mea, dolore extabescas; hic vos, oculi lacrymarũ abysso mergi oportet; nolo iam inposterùm stomachum aut pectus habere, nisi vt noctu diuque suspiria & lamenta suppeditent: habere humeros & corpus in posterum recuso, nisi vt saccum & cilicium gestem, & flagellis & virgis eadem exerceam: eloquium & vocem habere detrecto, nisi vt vitia mea increpem, & plenis faucibus ingratitu-

dinē meam deplorem ac detester.

Sed quid Domine? cum vitæ prę-teritæ rationes examino & excu-tio, beneficiaque quæ à te recepi animo voluo, dolore vndique ita exanimor, vt quò me vertam igno-rem. Scio enim, quod, quamuis tot suspiria ederem, tot lacrymas effunderem, quot iam guttæ in pluuia ceciderunt, vel ad finem vsque mundi cadent, vel quot are-næ in littore, aut stellæ in firma-mento conspiciuntur; & dein om-nes hæ lacrymæ sanguineæ essent, & plura ad hæc præstarem, nulla tamen possem ratione ingratitu-dinem meam, vt debeo, deplo-rare.

Lacrymæ non suffi-ciunt ad ingratitu-dinem de-plorandā.

Isai. 1.

Filios enutriui & exaltaui; ipsi autem spreuerunt me, ait apud Isa-iam Deus. De me iam tùm hasce querelas effudit, in hortum meum hicce iaciebatur lapis, meum sco-pum hæ sagittæ petebant; ipse quippè sum, qui Dei manu benignè creatus, delicatè nutritus, & exal-tatus, ipsum deinde contempsi,

offendi, eiusque præcepta conculcaui, & iugum excussi.

Cognouit bos possessorem suum, & asinus præsepe Domini sui, Israël autem me non cognouit, & populus meus non intellexit, ait de Israëlitis expostulans Deus. Hac ego vitam ratione instituí, vt in me meritò hęc improperia detorqueri possũt, qui numquam Deum cognoscere, aut obedire Domino volui. Heu! quò non deducit homines ingratitudo, cum per hanc bestijs fiant deteriores? Ibid.

Agnoscit animal benefactorem: Dominum suũ sequitur & diligit; leo beneficijs namque delinitus, depositâ feritate mansuefit, ac hero & nutritori suo obsequitur: ego verò bonum illum Deum non agnoui, à quo tot beneficia acceperam, superbus, ferox, insolens factus sum illi qui me nutriebat, dirigebat, & à quo penitus depẽdebã, & leonibus, tigridibus, alijsq; feris superbior, insolentior, ferocior. *Bestiâ deterior est ingratus.*

O summe Deus, gloria & maiestate

ieitate plene, Deus inquam, cui tot nominibus eram obligatus, cui seruire, quemque ex totis viribus & tota mente diligere tenebar ob innumera beneficia, gratias, fauores, quos à liberali & munifica manu tua receperam; & interim, quæ mea ingratitudo! loco remunerationis, summas tibi iniurias irrogaui, & infinitè in te iniurius exstiti.

Ingratitudo quoad beneficiũ creationis.

Eheu Domine! an non tu magnus ille figulus, qui me in omnipotentiæ tuę rota ex nihilo formasti? an non tu, ô admirabilis creator, mihi, cùm nihil essem, esse dedisti, imagine me tua exornans & illustrans, vt te in hac vita per gratiam possiderem, in altera per gloriam tui instar gloriosus, contemplarer: & intereà tantum abfuit, tibi vt gratias agerem, vt te offendere non dubitarim, regiam hanc effigiem inquinarim, egregiam illam pulchritudinem perdiderim, adeò vt è Deo, qualis eram, diaboli instar sim deturpatus, tua

que

que beneficia in veneficia, tuam gratiam in ingratitudinem conuerterim.

Tu es, scilicet summe totius vniuersi Domine, & essentiæ meæ auctor, qui è nihilo, quod eram, quod profecto minus est quàm terra, quàm punctum & denique nihil, quique nihil omnino promereri poteram, tam nobilem me creaturam effecisti & cùm in illis tenebris, carceribus & illis nihili cauernis versarer, bonitate & infinita misericordia impulsus, ante omne meum meritum & ex mera tua gratia, omnipotentiam erga me tuam ostendere voluisti, quando è tenebris & carceribus à non esse ad esse omnipotentiâ me tua reduxisti, & aliquid me esse voluisti. Hoc esse debebat occasio, vt toto te vitæ tempore colerem & reuererer, non verò vti reuera feci, proderem, perfidum & infidum me tibi ostenderem.

Homo ante creatiẽonem suã nihil erat.

Infinita Dei bonitas est, ingrate, quę è nihilo aliquid me esse voluit,

Nulla creatura in

non

mundo homine excellentior.

non tamen obuium aliquid, non auem, non ſerpentem, non lapidem, ſed hominem ratione prædītum, qua nulla in mundo creatura nobilior aut excellentior: quem proinde Mercurius, Triſmegiſtus, magnum miraculum, Pythagoras diuinitaté morti obnoxiam Plato, genus diuinum, & Plotinus omne, & omnium rerum compendium appellare non dubitauit.

Admirabilis corporis humani cōpoſitio.

Sed non ſatis ei fuit, egregium hoc eſſe mihi contuliſſe, niſi deinceps excellens hoc corpus componeret & temperaret, illud ipſum inſigniret, membra & ſenſus ei adderet, idque tanto artificio & prouidentia, vt ſingula mēbra, ſi penitùs & ſingillatim examinare velimus, miraculum quoddam ſint & eminens beneficium. Idcirco tamen maiori eum honore non affeci, nec diligentius ei obſequium exhibui; ſed è contrà tot beneficiorum oblitus, & corde duro & immiti eo ipſum magis ac ſæpius ad iracundiam prouocaui.

Quan-

Quanto ſapientior extitit Iob, qui hoc ipſum creationis beneficium agnoſcens, coram te humiliauit, ſubmiſſeque de ſe ſenſit, dicens, *Manus tuæ fecerunt me & plaſmauerunt me totum in circuitu: memento quod ſicut lutum feceris me, & in puluerem reduces me. Pelle & carnibus veſtiſti me, oßibus & neruis compegiſti me. Vitam & miſericordiam tribuiſti mihi, & viſitatio tua cuſtodiuit ſpiritum meum.* Hoc ſcilicet erat beneficia diuina agnoſcere, hoc erat agnoſcere quantoperè Deo ſeruire tenebatur, & obſequij pignora confiteri, non verò, mei inſtar, eorum obliuiſci, nullum eorum titulum agnoſcere, & quod longè deterius, ipſum benefactorem offendere, & remunerationis loco ſummas ei iniurias irrogare.

Iob. 10.

Ecquæ mea, Deus bone, ob hoc & animæ meæ nobilitatem, eiuſque finem, ob quem condita tibi ſeruiendi erat obligatio. animæ inquam adeò nobilis, vt

Animæ rationalis excellētia.

Creatoris sui imaginem fronte præferat, quæ non secùs atque ipse immortalis est, eiusdem cum Angelis substantiæ, tantæque capacitatis, vt omnes creaturæ, diuitiæq; totius vniuersi coniunctæ, non meliùs essentiæ illius capacitatem replere possent, quàm vel minima musca, vel milij granum totum terrarum orbem.

Anima multò corpore nobilior.

Si lege naturali patri obsequi teneor, eo quòd aliquo modo adiuuerit, & humerum nonnisi supposuerit, in corporis mei fabrica construenda: quantò potiori, iure obligatus ero erga patrem illum æternum, qui corpus hoc communi sumptu condidit, & solus sine socio animam è nihilo creauit & produxit, facultatem adeò nobilem tantiq́ue pretij, vt sine illa corpus nonnisi sentina & cloaca sit, mera infectio & corruptio.

Magna peccatoris ingratitudó.

O cor ingratitudine plenum, & infame? potuistine tot singularia beneficia, tanta obligatione deuinctus, pedibus conculcare? tot

dona & gratias obliuionis sepulcro abscondere? eumne offendere ausus es, cui accepta referre deberes omnia? non possum, perfidum & proditorium cor, tuam recensere nequitiam, quin simul oceanum lacrymarum effundam.

Quod verò maiorem mihi pudorem incutit, & magis magisque calamitatem meam adauget, est, quòd cùm non satis ei esset, in tanta me gloria & dignitate formasse, & admirabili creatione Esse mihi dedisse, eamdem essentiam diligenter conseruarit, vt apud Prophetam testatur, *Ego Dominus Deus tuus docens te vtilia, gubernans te in via qua ambulas.*

Beneficiũ creationis.

Isai. 48.

Sunt matres, quibus tormina & cruciatus in partu tolerata satis esse videntur, atque ideo prolem nutrire negligunt, omnemque illius curam abijciunt, sed naturalem quodammodò affectum exuentes, alijs nutricibus eam alendam tradunt: At maior hauddubiè fuit Dei amor, & obligatio mei erga il-

ga illum idcirco maior, eò quod ipse hunc in se laborem susceperit. Ipse namque matris instar me genuit, ac nutritius meus exstitit, quique ab incunabulis mei curam ac diligentem rationem habuit. Atq; ego scelestus & nefarius, tantum abfuit, ei vt gratias agerem, beneficiaq; agnoscerem, vt aduersus maiestatem illius insurrexerim, ac mille eum sceleribus ad iracundiam prouocarim.

Osea 11. Populi sui ingratitudinem olim deplorans Deus, hunc in modum apud Prophetam expostulauit: *Et ego quasi nutritius Ephraim, portabam eos in brachijs meis, & nescierunt quòd curarem eos.* Quàm meritò in me hæc improperia torqueri queunt, quàm dignus ipse sum hisce calũnijs: Nutriuit me Deus iã inde ab incunabulis, tãta me cura & diligentia educauit, diuina me sua prouidentia semper custodiuit; numquam tamen curam quam mei habebat agnoscere volui, aut si agnoui, nũquam illi ob hoc gratias egi.

Eheu, naturaliter edoctus scie-

bam, eundem esse rerum auctorem & conseruatorem; & sicut nihil sine ipso factum erat, ita sine illo omnia pessum ire: sciebam esse meum & vitam ab illius manu, atque omnes dies meos ab illius prouidentia pendere, nihilominùs in conceptibus meis insolescens & in actionibus impietatem spiran, vt creatorem illum adorare detrectaui, sed omnes è contrà creaturas illi præposui.

Sine diuina prouidētia omnia pessū irent.

Hocce demiratus Psaltes dicebat: *Oculi omnium in te sperant Domine, & tu das escam illorum in tēpore opportuno: aperis tu manum tuam, & imples omne animal benedictione; auertente autē te faciem turbantur & in puluerem è quo facta, reuertuntur.* sciebat scilicet sapiēs ille Princeps à Dei manu omnia depēdere, & sine illo nihil posse subsistere, & nisi per prouidentiam illius staret, omnia pessum itura; ego autem idem cognoscere non potui.

Psal 144.

Psal. 103.

Nā quēadmodū omnis horologij motus & cursus à pōderibus, rotis, & fer-

Diuina prouidentia horologio similis.

& ferramentis dependet, quę illud regunt, vt illis quiescentibus omnis simul motus quiescat & desinat; ita quoque omnis huius vniuersi machina, & omne creaturarum pondus, à solo diuinæ prouidentiæ pondere dependet, adeò vt illa mouere desinente, omnia simul quiescant necesse sit. Quamobrem magnum hauddubiè beneficium est, à Deo mihi vitam datam, at longè maius, tanto eam tempore mihi conseruatam, atque ideò immensas illi reddere gratias æquum esset.

Beneficii creation complectitur etiam alia.

Illud ipsum beneficium etiam infinitum est, & innumera alia, eaque nō exigua in se complectitur. quot enim vita mea puncta & momenta complectitur, toties beneficium hoc renouatur: nec enim vel memento viuere possem, si benignus ille Deus vel paululùm se retraheret, & si oculos suos à me vel vnico momento declinaret, vltra subsistere nequirem Adeo vt Theologi dicere non dubitarint, cōser

nati-

uationem, nonniſi continuam & renouatam creationem eſſe, adeò vt, ob ſingulas quas vixi horas, & momenta, quibus cõſeruatus ſum, ſingula, tantas Creatori agere gratias debeã, quantas ob primam creationê, quâ eſſe mihi primũ dedit.

Omnes creaturæ homini obſequi conantur

Adhæc, omnes omnino creaturæ, quæ in hoc vniuerſo reperiũtur ad me conſeruandum quodãmodo cõſpirant, & hocce beneficium redintegrant, cùm vniuerſas ad hoc tendere conſpiciam: adeò vt cælũ meum ſit, terra in vſum meum condita ſit; ſol, luna, ſideraque omnia nonniſi mei cauſa luceant: mare, piſces, aues & animalia, omnia denique mei ergô creata ſint, & hactenus conſeruata, cùm omnia obſequio ſint meo dicata. Cur igitur illi non ſeruiui, qui tam ſollicitè cuncta in mei obſequium protulit & creauit?

Pſal. 8.

Hoc fuit beneficium, quod admiratus eſt tãtopere Pſaltes, cùm ait: *Quid eſt homo, quòd memor es eius? aut filius hominis, quoniam viſitas eũ?*

Minuisti eum paulò minus ab Angelis; gloria & honore coronasti eum, & constituisti eum super opera manuum tuarum. Omnia subiecisti sub pedibus eius; oues & boues vniuersas, insuper & pecora campi. Volucres cæli & pisces maris, qui perambulant semitas maris. Domine Dominus noster, quàm admirabile est nomen tuũ in vniuersa terra! Quasi diceret, Ingratus profectò & nefarius est homo, nisi fidum tibi impendat obsequium, cùm tam liberalis in eum exstiteris tum in creando, tum conseruando, vt qui omnia in illius obsequium crearis.

Angeli ad hominum custodiam deputati

Non satis ei fuit in hanc rẽ creaturas visibiles deputare, at pro infinita sua misericordia, inuisibiles etiam selegit; intelligentias inquã nobilissimas, quæ coram maiestate illius perpetuò consistunt, illiusq; diuinitatem & essentiam coràm intuentur; *omnes enim*, teste Apostolo, *sunt administratorij spiritus, in ministerium missi propter eos qui hæreditatem capient salutis.*

Heb. 1.

Quæ-

Quænam igitur incumbit hominibus obligatio, ac mihi præsertim, vt magnum hunc Dominũ colam, seruiam & obseruẽ, qui à tanto iam tẽpore tã sublimes creaturas in mei conseruatione occupari voluit?

Deniq; Deus tuus est, anima mea, qui vniuersum terrarum orbẽ obsequio tuo destinauit, vt tu te illius obsequio totũ impenderes; simulq́; voluit, nulla vt creatura tam super cælos quàm sub eisdẽ esset, quæ non tuo se obsequio dedicaret; nihil vt in te esset, quod tuo illum seruitio priuaret: tu verò ingratus & sensus expers, & bestijs ipsis deterior, omnibus Dei creaturis ad tuam voluntatem abutens, nunquam Creatori ipsi seruire voluisti, imo ne oculos quidẽ, quò illũ admirareris, eiusq́; beneficia celebrares, aperire

Omnia Deus cõdidit ad hominis obsequiũ.

Cogitare saltem, ingrate debuisses, beneficia, quæ Deus in te contulerat, te à tot periculis & funestis calamitatibus, in quæ quotidie alij irrunnt, præseruando. Hos namque

Singularia beneficia singillatim in homine collata.

vides cæcos, hos gibbosos, alios mancos, alios pedibus truncos, alios calculo, alios podagra, alios alio laborantes malo. totus enim mundus nõnisi mare est malis plenum, vt vix vllam in hac Aegypto domum reperire est, in qua non sit gemitus, aut afflictio. Cùm verò ab his omnibus te Deus liberauit, an non misericordiam singularem erga te ostendit? an non hoc nomine totus ei eras deuinctus!

Nescit peccator gratias à Deo datas agnoscere.

Quid? non potuisti miser agnoscere illum, qui hoc exceptionis tibi priuilegium contulerat? vt scilicet inter tantam ægrotantium multitudinem tu solus sanus & incolumis perstares? inter tot ad terram prostratos & lapsos tu erectus stares? an minùs homo eras, quàm illi; an non item peccator, vti omnes? Adæ filius ad instar aliorum? Et si omnia hæc in terra contingere soleant, tum natura ita disponente, tum verò ob peccatum, & eadem in te omnino sit causa, cur non & idem

sequi-

ſequitur affectus? quid hic cogitare potes aliud, quàm gratias ſingulares & beneficia admiranda?

Numquam, brute & inſenſate peccator, diuinare potuiſti, ecquis ille fuerit, qui in tui gratiam ſiniſtras illas calamitates ſuſpenderit, & tam malignos influxus à ceruicibus tuis auerterit: imò ne cogitare quidem potuiſti, ecquis ille fuerit amicus, qui harum aquarum impetum à naui tua deduxerit, ne communis diluuij fluctibus vnà cum alijs abſorbereris. O ſtupiditatem ſingularem! ô ingratitudinem incomprehenſibilem?

Si hæc attentiùs perpendiſſes, & accuratiùs examinaſſes, vidiſſes quamprimum, omnia mala & infortunia, quæ alios circumſtant, & in mundi huius mari reperiuntur, tibi beneficiorum inſtar fuiſſe, cùm Deus te ab illis immunem præſtiterit, & ob vnumquodq; horũ amorem te ſingularem, & ſingulare aliquod obſequium illi debere.

Mala mundi beneficij loco ſunt peccatori

Mysteriũ redẽptionis mirũ in modũ obligat hominem.

Quid verò dicam de inæstimabili redemptionis beneficio, mysterio illo incomparabili, quodq; tot in se mirabilia & obligationes complectitur, vt satius esset sanctò illud silentio adorare, quàm mortali de illo lingua velle loqui. Primam illam gratiam, & innocentiæ statum, in quo conditus eras, miseras, & in misero hoc statu meritò te diuina iustitia relinquere potuisset, vti dæmones reliquit, nullus vt cur ita faceret, petere posset. At nihil huiusmodi agere voluit; sed potiùs in infinitam misericordiam iram suam conuertens, eò se beneficentiorem & gratiorem erga te ostendit, quò tu te, offendendo illum, ingratiorem. an non hoc erat bonitate malitiam, & beneficijs impietatem superare?

Mittere Angelum Deus poterat ad nos redimendos.

Poterat hauddubiè malo tuo succurrere, & ruinam tuam restaurare, Angelum, vel Archangelum, aut aliquem è cæli ciuibus in terram destinando, aut aliqua quadã

ratione. At nihil huiusmodi præ-
stare voluit, sed voluit ipse venire;
cumq; summa cum gloria & maie-
state descendere potuisset, humili-
tatem præferre, & humanis mise-
rijs subijci maluit, vt hoc te bene-
ficio magis sibi deuinciret, & hoc
exemplo magis magisque astrin-
geret, simul vt cariori te pretio re-
dimeret, suumque pariter, quo te
prosequebatur affectum, testatum
faceret, atque ita tu illum re-
ciproco amore complecteris.
At quæ pro his omnibus tu in illum
contulisti? tu indignè illum con-
tempsisti, infinitis illum modis ad
iracundiã prouocasti, & ingratissi-
mum te mortalium declarasti.

Dic quæso, anima mea, vt hac de re tecum agam paulò diutiùs, si tanta tui erga Deum tuum obligatio est, vt ipsemet descendere te redẽpturus voluerit, & cælo relicto in terrenis diuersorijs cõmorari, idq; in sũma inopia & paupertate; quãtò maior erit, vbi mediũ videris quo teipse redemerit, cruciatibus

Medium, quo nos Deus redemit, infinitè nos obligat.

ſcilicet atrociſſimis, & quibus nulli in mundo reperiri poſſent grauiores: hæc ſcilicet meditari te aſſiduò oporteret.

Simile. Inſignis & ſingularis profectò beneuolentiæ nota eſt, cùm rex furē virgis & flagellis cœdi meritum liberum abire ſinit; at longè maius & admirabilius beneficium credo, ſi ipſe verbera loco furis tergo excipiat ſuo, & ſupplicium alteri debitum, cute propria luat. Rex regum eſt, anima mea, Deus ipſe, cui cùm non ſufficeret te in gratiam admiſiſſe, delictaque condonaſſe, ſeipſum morti offerre, crucem pati, cruciatus quos ipſa merueras, tolerare non dubitauit. Atque ideo infinitas gratiarum actiones, reddere debebas benigniſſimo Deo tuo, ſed contrarium penitus & facis, & hactenus feciſti.

Viua Supplicíorum crucis repræſentatio. Cur non, ô cæca, oculos in altum ſuſtuliſti, ſimulque cogitaſti, quot in ſe beneficia beneficium illud redemptionis includeret? Cur

non sanctum illud crucis lignum attentè inspexisti, & omnes ictus & dolores, quæ diuina maiestas in eodem pertulit, considerasti? nam vel minimum quodq; tormentum & singula verbera, tibi summę obligationis sunt occasio, & infinitū quoddam beneficium.

Christus in omnibus membris passus

Vidisses sacrum illud & innocuum corpus vndique cruentatum, verberibus liuidum, sputis sordidum, flagellis dilaniatum, funibus disruptum, & vulneribus coopertum. Vidisses sacrum illum verticem præ debilitate inclinatum, doloribus saturatum & in humeros propensum. Diuinam illam faciem, oculos illos maiestate plenos ac mundi soles, lacrymis suffusos, sanguine deturpatos, liuidos, veras mortis imagines, quos si saxa & lapides intuerentur, in lacrymas soluerentur.

Christi mutatio in cruce.

Vidisses in Caluariæ monte, si oculos sustolleres, sanctum illum Nazarenum, niue & ebore candiorē, *speciosum præ filijs hominum*,

iam leprosi instar cõmaculatũ, hominum opprobriũ factum, carbonis instar denigratum, itaq; mutatũ & transformatum, vix vt ab hominibus & Angelis agnosci potuerit. Vidisses, eheu! vidisses, quod sine lacrymis dicere nequeo, sacrũ illud os, oraculorum scaturiginem, scientiarumque thesaurum pallore liuidum, labia mortis fuligine nigricantia, quæ se non aliter mouebant, nisi vt veniam crucifixoribus peterent. Quid! an non his omnibus visis, beneficia vidisses? an non te puderet illum delinquendo offendere, qui tot beneficiorum generibus te affecisset.

Quanta autem tua ingratitudo fuit, anima, illum vt offenderes, qui te tantoperè dilexerat, illum vt contemneres, qui tanti te fecerat? an non memineras sacri illius capitis Domini tui, quod tanta tui causa passum fuit? an non memineras sacri illius corporis de Spiritu sancto concepti, quod tui ergô ita

fauciatum & vulneratum fuit? cur non pluris fecisti nobile illud latus, quod pro te lancea perfossum fuit & transfixum, è quo oceanus quidàm sanguinis, abyssus amoris, beneficiorũ ilias erupit? emorior Domine, hancce meam ingratitudinem dum ad mentem voco.

Dei bonitas ineffabilis.

O bonitas ineffabilis! ô misericordia quam nõ merui! amor maior quàm quis cogitare queat! ô caritas incomprehensibilis! Quid quæso, dic Domine, in me vidisti? ecquod tibi ipse obsequium impendi? quibus te operibus deuinxi vt tàm crudelia pro me supplicia, & tormenta adeò enormia tolerares? nihil ah! tibi me fecisse reperio, quàm iniurias: noueras & pernoueras iniquitatem meam. præuidisti mea delicta, crimina ingratitudinem, & tamen tantis me beneficijs onerare non desijsti.

Ex mera nos bonitate Deus redimere voluit.

Singularis profectò amoris argumentum fuit Domine, quòd hinc nullis meis meritis inuitatus,

hinc quod nulla necessitate coactus, sed sola benignitate tua & clementia ductus, morte mihi tua succurrere, passione tam crudeli, è perditionis me abysso extrahere, & æternæ damnationis ruinam resarcire volueris. In quo profectò amorem quemdam singularem declarasti, amorem inquã quem perpetuò ob oculos habeam, & reciproco meritò amore compensem.

Inde cognoscere poteram, Dominum meũ verum quemdam Iacob fuisse, qui veste aliena indutus, patris mihi benedictionem conciliauit; quando peccatoris forma assumpta, de peccatis meis victoriam retulit. Colligere hinc poteram ipsum fuisse obedientem illum Isaac, qui triste lignum in passionis suæ sacrificium destinatum humeris tulit. Cognoscere sanè poteram, illum fuisse magnum illum Noë, qui mortalitatis meæ arcam ingressus & passionum diluuio tanto tempore agitatus, à mortis me fluctibus, vniuersum

Genes. 27.

Gen. 6.

simul

ſimul mundum periculo eripiendo, liberauit: cui beneficio par nullum exſtitit, quod ipſe tamen impudentia & ingratitudine, cui ſimiles nullæ exſtabunt vmquam, contempſi & neglexi.

Sed quid? anne hanc opus repetere? Anne neceſſe nequitiam meam omnibus manifeſtari! quò plura in me Deus beneficia contulit, & maiorem mihi miſericordiam declarauit, eò ipſe laxiores prauis affectibus habenas laxaui, & quæ mea temeritas! ingratitudinem meam & iniurias aduerſus bonitatem illius ac magnificentiam eò amplius multiplicaui. Quomodo hæc pati potuiſti Domine? quomodo cum tam iniquo, ſceleſto & ingrato habere patientiam potuiſti?

O peccata deteſtanda! ô crimina mea intolerabilia! ô ingratitudinem infinitam! Ita ſe Deus meus humiliauit, vt homo fieri voluerit, ego verò audaciæ meæ cornua ita erexi, itaque inſolenter ſuperbiui, vt Deo me æquiparare voluerim.

Peccata noſtra Chriſto necem intulere.

Esse mihi & vitam dederat, ego verò è contrà ruinam & mortem illi reddidi; crimina & delicta mea ad suppliciũ illũ rapuêre, ego illũ interemi, ego sacrilegus ille & perfidus Domini mei sicarius.

Peccator denuo Christũ crucifigit.

Nec semel illum tradidisse & vendidisse mihi sat fuit, sed sæpiùs, & toties quoties illum peccando offendi; non triginta, vt perfidus Iudas, illum denariis vendidi, sed pretio etiam viliori ob vnicam & falsam quidem voluptatulam, quam in peccato opinabar inueniri, quod quoties admisi, toties illum crucifixi, occidi, & neci dedi: adeò vt vno eodemque tempore duas grauissimas cædes commiserim, quibus pares nullæ conditæ: hinc Deum meum, illinc animam meam interficiendo.

Quid igitur facies perfide, Dei tui, & proximi proditor? infelix bonorum omnium dissipator; virtutum omnium dilapidator; de-

ſtructor totius boni, ingrate, falſa-rie, hypocrita, dolo, fraude & malitia plene? anne vlla in mundo creatura te miſerabilior & infortunatior? quò iam miſer deueniſti? in quam te abyſſum & tenebroſam caliginem demerſiſti? ecquod vel hominum vel Angelorum ingenium ingratitudinem tuam comprehendat? & cùm hæc omnia ita ſe habeant, aliquamne ab illius maieſtate, quam neglexiſti & contempſiſti, gratiam & munificentiam ſperes?

Deſperemne igitur? in hanc ſe anima mea voraginem præcipitem dabit? Quamuis ſcelerum meorum multitudo tanta ſit, vt ad deſperandum ſufficiat; tamen, ô clementiſſime Deus, cùm attendo, cauſam meam non coram ſolo iuſtitiæ tuæ tribunali agi, ſed & illo, in quo infinita tua miſericordia plurimùm valet, quomodo, maximus licet & ingratiſſimus ſim peccator, deſperem? *Peccatoribus ſolamen.*

Dei bonitas erga peccatorē.

Fateor, ingratitudinem meam summam fuisse, sed simul etiam recordor, gratiam te mihi dedisse sine vllo pondere & mensura, adeò vt cùm ipse malè agerem, tu mihi benè faceres; cùm peccando te offenderem, tu infinita me charitate sustineres & patientia; cumque totum me reiicere, & manus pedesque vinctũ in infernale barathrum detrudere deberes, tu diuersimodè me ad æternæ beatitudinis fruitionē possessionēq; semper inuitares.

Recordor Domine, & probè recordor, te, quò magis magisq; me tibi ingratum ostendebam, eò te mihi liberaliorem ostendisse; tu amore & charitate plenus, tãto impetu & copia gratiarum tuarum torrentes in me exonerasti, vt vitia mea submergi iis facillimè potuissent. At ego in delictis obstinatus, earum cursum & scaturiginem auertere conabar, & repagula, aggeres, obices, impedimentaque scelerum obiiciebam.

Præceps in ruinam & interitum

ruebam;

ruebam; & tu, ô pater misericordiæ, eò salutem meam ardentiùs procurabas, sanctas cordi inspirationes immittendo, & bonas exhortationes auribus meis instillãdo, variaque oculis exempla obiiciendo; denique & aliis modis infinitis me ad salutem inuitando: tam diligenter tu me ad te trahere ad saluandum contendebas, quàm ipse me ingratè retrahebã, & à te me dãnaturus & perditurus refugiebã. Tua scil. bonitas sẽper cum nequitia mea certauit.

Diuersimodè Deus peccatorem inuitat ad se.

Quid? de tanta igitur benignitate iam desperabo? diffidamne de tua misericordia? Profectò si benignus ille & beneuolus tui in me affectus talis etiamnum est, qualis hactenus semper fuit; benè sperem & confidam oportet, magnamque gratiæ exspectandæ & in te confidendi occasionem habeo.

Peccator desperandi causam non habet.

Quamobrem Domine & clemẽtissime Deus, delicta mea detestatus, & vitiis exsilire satagens, ad te de profundo cordis clamo, & la-

chrymas præ doloris vehementia coram tua maiestate effundo, omnium delictorum & ingratitudinũ mearum magno animi dolore, & humillimè veniam postulans.

Deus non vult peccatoris mortem.

Domine qui tàm es omnipotẽs quàm clemens, rex gloriæ & maiestatis, cuius misericordia nõ minor est quàm iustitia, ignosce obsecro, suspiria mea intuere potiùs quàm delicta. Pater amantissime, qui non vis mortem peccatoris, sed magis vt conuertatur & viuat, mei obsecro miserere. Satisfaciant tibi dolores & pœnitentiæ meæ, accipe gemitus & suspiria mea, dolores meos, pondera, & lachrymas meas placatus admitte.

Dolor de Deo offenso.

Ah ingratitudines infelices! ecquemnã intùs dolorẽ sentio! quàm me pœnitet offendisse! Vtinam, vtinam Deum meum numquam peccatis irritassem! Ecquod mihi foret gaudium & voluptas, si numquã illi iniuriam irrogassem, quẽ honorare tot nominibus obstringebar. Corã vobis, beatissimi Angeli pro-

testor, malle iam me, omnia totius orbis tormenta sustinuisse, mille inquam, mortes, si fieri posset, perpessum esse, quàm vel vnicum aduersus diuinam maiestatem delictum commisisse.

Vtinam tam profundus sensum somnus occupasset, cum ad peccādum inuitabar, numquam vt excitatus essem. Vtinam vitæ meæ dies mors atra potius præscidisset, quàm vt in hæc delicta incidissem, & cœlum aduersus me irritassem!

Potius mihi iam esset, numquam fuisse, quàm post ipsum Esse, tantam ingratitudinem declarasse aduersus illum, à quo totum esse receperam, eiusque oblitum esse. O dolor! ô gemitus! ô tristitia extrema! Vtinam mortuus essem, vtinam numquam fuissem! O cœlum, ô terra, cur tam ingratam creaturam educastis & sustinuistis? cur à longo tempore illius impietatem, flagitia, & sacrilegia non vindicastis?

Peccatores quibus Deus ignouit.

Quid autem? extra cardines igitur abripiar? rationis limites egrediar? anne desperabo? fiamne impatiens. nequaquam, anima, nequaquam: cum benigno Deo tibi negotium est, qui ruinam tuam non quærit, quique misericordia plenus est. Mei igitur, clementissime Pater, miserere, iisdem me respice oculis, quibus olim pœnitentem Magdalenam, latronem ad te clamantem, humilem publicanum, mulierem adulteram, & Apostolorum tuorum Principem respexisti.

Eheu! vtinam factum infectum fieri posset, & tempus malè impēsum reuocare liceret! Quàm pœnitet & piget? doleo & verè doleo, & dolore emorior: defleo iuueniles annos, doleo ætatis florem tam inutiliter prætergressum, detestor vitam infelicem, quam in tot peccatis & delictis transegi, atque vtinam numquam natus essem.

Scio & fateor ingratitudines meas adeò enormes fuisse, vt ad e-

aſdem euadendas & veniam earum obtinendam, corpus dignum ſit, vt per platearum ſordes & cœnum trahatur, ac deinde in putidã quandam cloacam deiiciatur, in qua à canibus, lupis, coruis, cæteriſq; volucribus deuoretur; anima verò mereatur, vt apud inferos ſupplicia perpetua perferat, flammiſque ſempiternis mancipetur.

Dignus ſum fateor, qui in ſpelunca quadam caliginoſa, è qua nec ſolem, nec lunam, nec aſtra intuear, vitam tranſigam. Dignus ſum confuſione & vituperio, dignus quem omnes creaturæ fugiant ac deteſtentur; atque ideo dulce mihi erit & volupe contumelias ab omnibus recipere; gloriæ mihi ducam infamiam pati; & honori erit iniurias ſubire; eſſe cupio aduerſitatum ſcopus, & ab omnibus reprehendi & reiici.

Scio, ſumme ingratitudinum mearum iudex, me, ſi ſecundum iuſtitiam tuam mecum agere velles, & rigorem tuum declarare, promeruiſſe *Eſth. 7.*

ruisse vt instar Amani, qui in Regem suum ingratus exstitit, ex cruce suspensus, infami laqueo vitam claudam. Scio meruisse me trahi nudum, & per omnia mundi compita ignominiosè flagellari. Dignissimus nempè sum, qui omnium creaturarum pedibus proterar: nihil tamen essent hæc omnia si ad ingratitudines meas respectus habeatur.

Non sunt profectò tot tormenta, rotæ, eculei, supplicia, quin longè plura & grauiora me fatear meruisse, & ad plura toleranda me sponte offeram, non modò vt hac ratione peccatis meis satisfaciam, sed etiam vt ingratitudines meas detestabiles hoc modo expiem. Atque ideo ex toto corde tibi supplico Deus meus, vt hanc talem qualem oblationem & bonam voluntatē ab iniquo hoc debitore, in tot beneficiorum, quæ à te recepi, quęque tam ingratè & nequiter hactenus neglexi, recognitionem, admittas.

CAPVT V.

DOLET OB TEMPVS amissum.

Sint mihi tot lachrymæ, quot sunt in corpore sensus,
Pro tantis placet has posse referre malis.
Nam mihi quæ viridis perierunt tempora formæ,
Nil nisi præteriti pœnituisse iubent.

IA agitè oculi mei, ad fluxũ & refluxum, ad vndas & fluctus vos inuito: noctes diesque in lacrymis ducendi, mare quoddam, oceanus, & diluuiũ è fletu conflandũ est. Agè, cor meum, ad suspiria, ad dolores, ad gemitus, & planctus te

prouoco; rupes iam lachrymis mouendæ ſunt, vt aër eiulatu reboët, & deſerta planctu reſonent, vt vel beſtiæ ad commiſerationem excitentur. vox hæc raucedine grauanda, ſtomachus rumpendus, lingua hæc diſrumpenda, & pulmones pręangustia ſpiritus coarctandi.

Temporis amiſſio deplorabilis.

Lacrymarum iam fontes & flumina oculis effluant, ſingultus & ſuſpiria ſine modo iam inualeſcāt, cùm dierum meorum fuſum tam inutiliter decurrerim, in vanitate ætatem traduxerim, tam ſtolidè menſes & annos meos conſumpſerim: deplorandum eſt tempus amiſſum, iuuentus tam malè tranſacta, pubertas tam prodigè perdita, & virilis ætas tam profanè & ſacrilegè traducta. eheu, quàm abuſus ſum tempore & vita mea!

Dederat mihi Aeternus tempus & vitam vt ipſam illius obſequio & bonis operibus impenderem. Dederat mihi egregias merces, quas in mundi huius nundinis diſtraherem ac ſummo pretio diuen

derem,

derem, atq; ita meipsum ditarem. Ast ego prodigus & dilapidator omnia nequiter prodegi; dies meos sensim sine sensu abire passus sum, & omne propemodùm vitæ stamẽ inutiliter decurri, non studẽdo virtutibus aut pietati, honorem meum negligendo, bonis operibus non incumbendo, imò de pœnitentia ne somniando quidẽ. Ah homo inutilis & indigne, cui tempus & vita concedatur!

Toties me Sapiens admonuerat dicẽs, *Conserua tẽpus, & deuita à malo*: toties mihi consuluerat, pruden- *Eccles. 4* ter vitam institue, quodcumque potest manus tua operari, instanter operare, nam non est scientia, aut ratio apud inferos quò tu properas. At ego demens, mentis inops, iudicio, cerebro, consilio & prudentia destitutus, omnia hæc consilia neglexi, & tempus inutiliter elabi passus sum, & primos vitæ meæ annos prodegi.

Non cogitaui, eheu, tempus *1. Cor. 7*

esse perbreue, & mercedem ingentem, & quamuis breue foret, poteram tamen in illo longum & felix tempus promereri, si hoc ipsum vtiliter traducere & annos meos benè impendere voluissem. at, quasi ratione carerem & nihil in altera vita sperarem, hac ipsa abusus sum, & vitæ dies à stoliditatis meæ vento abripi siui.

Tempus lapsum recuperari nequit.

Tempus semel elapsum reuocari nulla ratione potest; nec Parcæ vitæ nostræ filatrices denuò colum nouo inferciunt lino, vt ita vitæ nostræ telam prolongent, & sublimes illi motus dierum nostrorum, qui dimensi sunt, numquam regrediuntur, vt ita ad principium redeant: & stolidus profectò fui, qui quamdiu tempus duraret, numquam cogitaui cuius rei iacturam facerem. Nihil eheu, tempore pretiosius, mihi tamen adeò vile visum fuit & contemptibile, ipsum vt neglexerim, & quasi nihil esset, rebus vanis impenderim.

Tanti profectò pretij & valoris est, vt, quantumuis maximus peccator essem, ita tempus impendere potuerim, itaque illius momenta insumere, vt etiam dimidiæ horæ spatio, imò in momento delictorum veniam obtinerem, cum Deo in gratiam redirem, illius maiestatem quam læseram, reconciliarem & gloriæ illius beatitudinem promererer. Interea tamen, quasi tempus nihil esset, clepsydram effluere passus sum, horas & quadrantes elabi, solem & astra properare, anni tempestates & annos præterfluere: & ad inane beneplacitum meum tempus traduxi.

Nihil tempore preciosius.

Quid egi Deus bone? quomodo mei oblitus sum? quomodo talem iacturam feci, & eam etiam æquanimiter tuli? sciebam tempus vitæ ab eo qui ante omne tempus est, & in æternitate viuit, nobis datum esse, vt in eo cœlum lucremur, modò in rem nostram id impẽdere velimus. Sciebã adhec,

Tempus nobis donatum, vt cælum obtineamus.

ipsum in mortis hora nobis auferendum, cùm nullum amplius tempus supererit, & dimensionibus æternis omnia dimetientur, & coram iudice exactissimo de singulis vitæ nostræ momentis reddenda erit ratio.

Matt. 13. Luc. 19. Dixit olim Dominus Iesus in Euangelio, *Qui habet, dabitur ei, & abundabit: qui autem non habet, & quod habet auferetur ab eo*: quia Deus plus temporis dabit ei, qui benè ipsum impendit, & in lucrum suum conuertit, pigro autem tempus quod in manibus habebat, cùm id negligit, auferet; adeò vt nullum postea benemerendi, aut benè operandi, quamuis exoptet, tempus sit habiturus.

Psal. 54. Idcirco in Psalmis scriptum legimus, impios ad dimidium dierum suorum non peruenturos, & vitæ eorum telam quamprimùm succidendam, nec extremam illos senectutem assecuturos. Quàm vereor Domine ne hoc mihi acci-

dat, quod tamen iustè me promeruisse fateor: cùm enim hactenus tam nefariè vixerim, ęquum nō est, vt diutiùs in vita agam, nòn mereor vt dimidium vitæ tempus videam, & indignus sum, qui ad autumnum vel hyemem ætatis pertingam.

Hoc vnum mereor, ego inquam qui modò tam prodigus sum temporis, vanitatibus ipsum impendendo, vt tempus mihi adeò breue sit, vt ipsum ad agendam pœnitentiam desiderans, non inueniam & mihi negetur, prout Sapiens ait: *In tempore redditionis postulabit tempus*: Iustè delicta mea vlciscereris Domine æterne, & iniustitias meas dignè punires, si hoc illas modo castigares, & ita te rigidum aduersus me demonstrares. *Eccl. 39.*

Hoc te metuere par est anima mea, & cogitare, quòd tempore mortis & in extremo vitæ articulo, oculos per omnia coniiciendo, & transactæ vitæ, quæ instar *Post mortem non est emendationis tempus.*

puncti fuit, dies in mentem reuocando, teque circumquaque mortis angustiis oppressam & peccatis grauatam videndo, tempus quæres, quod hodie negligis, vt in illo vitam emendes, sed ipsum tibi non dabitur, nec veniæ locum inuenies. Tunc scilicet omnis spes concidet.

Qui tempus perdit, amens est.

Stolidus is est & demens profectò, qui tunc prodigum agit ac sua dilapidat, cùm debitis grauatur, & bona hypothecæ subiecta sunt. Cùm verò ipse DEO magno illi creditori tam multa deberem, & ipse mihi vitam hanc dederit adeò breuem, vt in illa debitum persoluerem; cur adeò prodigus temporis exstiti, cùm tamen à DEO illud receperim vt interea illi obsequerer? an non verè stolidus ac mente captus fui?

O stolidum & imminutum cerebrum! cur non cogitasti tibi apud summum illum Principem, non dico pecuniarum regiarum

malè collocatarum, ſed temporis, quod recepiſti, rationem reddendam eſſe, imò vel minimi momenti quod viuis, & omnis prolongationis, quam tibi Deus ad agendam pœnitentiam concedit? Omnia momenta quæ elabuntur, veniunt, & cum tempore abeunt, à te exigentur; nec vel ſemel quidem reſpiras, quod tibi obiiciẽdum ſit, & de ſingulis minutis, quæ toto vitæ tempore præteriêre, examinaberis. O rationem metuendam!

Cum accepero tempus, ait ipſe Dominus, *ego iuſtitias iudicabo*. Dei eſt tempus, & ipſe tibi hoc in vita cõcedit, vt illo durante cœlum lucrifacias; ſed ad finem curſus & tẽpore mortis repetet ſuum tempus, tibiq; auferet, vt nullum benefaciẽdi aut pœnitendi tempus futurum ſit reliquum. Quid tunc ages miſer, cùm in has te redactum vidèbis miſerias, & cum pro exiguo momento temporis, in quo te be- *Pſal. 74.*

are poteras, in miseriarum & tormentorum æternitate te conclusum reperies?

Non ait se diiudicaturum adulteria, paricidia, sacrilegia, homicidia, cædes, furta, & latrocinia aut alia sexcenta crimina; sed solùm, cùm receperit tempus suum, æquitatem & iustitias iudicaturum, id est bona opera & iusta; eò quòd bona, quæ in hac vita facimus, in altera exactè & strictè examinabuntur, & inprimis tempus. Quid tunc autem, infelix, agam, cùm mihi reddenda erit ratio?

Bona opera in morte excutientur.

Infelix peccator si mentem haberes, & iuxta rationis præscriptum viueres, deberes intereà dum tempus habes, ipsum benè impendere, & in eo lucrum facere, antequam tibi illud DEVS auferat, & depositum resumat, quò rem tuam intereà agas & virtutibus seriò incumbas: quid enim tunc ages, cùm æternitatis abyssis

Deus nobis concedit tempus ad bene viuendum.

inuol-

inuoluêris, & nulla retrogrediendi spes apparebit, ad tempus amissum recuperandum, aut vitæ emendationem instituendam?

Dolendum profectò est, cùm dies vitæ vnus post alterum tam celeriter elabantur, nec denuò redeant, cumque ad mortem citato gressu properemus, vitæ me cursum rebus friuolis & futilibus impendisse; quæ, vbi reddenda erit ratio, nullum mihi poterunt emolumentum, sed maximum afferre nocumentum.

Ad mortem curſoris inſtar properamus.

Vita instar floris est, qui quamprimùm vt prodiit, marcescit; instar vmbræ, quæ mox vt apparet, euanescit; vapor est ad modicum parens, & dissipatur priùs quàm appareat. Tempus viator est, qui nonnisi ad momentum viuit, & vnum idemque punctum mortem illi dat & ortum, finem & initium: vita siquidem nobis non cogitantibus transit, dies salutis effluunt, & vix animaduertimus; tempus misericordiæ pertransit,

Tempus nonniſi ad momentum viuit.

nec vmquam percipere potui. & iam cùm oculos aperio & rationem à meipso exposco, video duas tertias vitæ partes iam præteriisse & ad senectutem me deuenisse, in praua peccandi consuetudine infixum, nec tempus elapsum semel ac perditum, recuperare valentem.

Tempus perdendo, nosipsos perdimus.

Cogitare debebam tempus sorte quadam hæreditaria nobis in possessionem datum: ceteræ mundi facultates ad alios spectant, sed tempus, nostrum est, ita inquam nostrum, vt si ipsum nos perdere contingat, nos ipsos perdamus. Temporis siquidem amissio, vitæ amissio est. nam vt quotidie morimur, & sepulchro approximamus, ita singulis diebus quamdam vitæ portionem amittimus; ac proinde toto vitæ tempore benè viuere oportet, cùm ad benè viuendum nobis concessum sit, & virtutibus incumbere.

O cæcitatem hominum! ô dementiam inter meas maximam! Improbi semper occupantur, & tempora apta & propria inuenire norunt, vt nequitiam exerceāt: noctes & dies illis perpetua sunt exercitia? Cur igitur ego qui proborum partes sequi me cogitabam, tēpus Deo seruiendi proprium nō obseruaui. Cur vespertina & matutina tempora, noctes & dies, orientem & occidentem non impendi, vt in illis diuinas laudes celebrarem?

Mali semper occupantur.

Opportunum tempus inuenire nouit Cain, quo Abelem fratrem interficeret, & fraterno se sanguine cruentaret, idcircò enim eum in agrum eduxit, vt nemine conscio & præsente, ac sine teste ad libitum eum suum obtrūcaret. Vxor Putipharis, magni Aegypti prefecti occasionem quæsiuit, dum Ioseph adolescens solus esset, vt illum ad concubitum pelliceret. Iudas etiā in Euangelio tempus proprium &

Genes. 9.

Genes. 39.

Luc. 21.

opportunum quæsiuit, vt filium Dei proderet, vt in Iudæorum manus dilectum suum Dominum traderet, vt ita ad mortē raperetur. Cùm maligni igitur & improbi commoda tempora expiscari norint, & occasiones oportunas ad nequitiam suam exercendam: cur probi solliciti non sint ad horas suas signandas & tempora cōmoda quærenda, vt iis diuinæ maiestatis obsequio se impendant. Ego verò, qui hos inter censeri debebam, cur tot commoditates, tot horas, tot occasiones elabi permisi, in quibus Deo meo seruire, & illum mihi demulcere, ac propitium reddere poteram ac debebam? an non demens & fatuus fui?

Tempus nobis datum ad bene in hac vita merendum.

Ita profectò. cùm verò vitæ huius tempus solum ad benemerendum & laborandum concessum sit, nō erat cōsētaneū, illud me pati otiosè & inaniter transire, & otiosum ac negligentem me viuere, sed noctu diuque laborare, virtutibus incumbere, bonis operibus studere,

dere, atque ita infinitos merito rum manipulos colligere, quibus vitam æternam & gloriam sempiternam compararem.

Sed quid? nihil horum infelix feci, bonas horas inutiliter impendi, omnes illas commoditates neglexi, omnes planetas effluere, corpora illa cœlestia moueri, totque dies oriri passus sum, de virtutũ studio nihil omninò sollicitus, nec ad illas assequẽdas vllã operam insumens. Quare de oculis vindictam sumam, necesse est, & lachrymis faciem, atque animam dolore repleam; necesse inquam est, vt nefarium illud cor tristitiæ tempestatibus inuoluatur.

Temporũ iactura meretur deplorari.

Opus est profectò, ne desolationis hora adueniat, DEI iræ peccatis meis inflammatæ, lacrymarum fletum opponere & capiti meo languido pœnitentiæ saccum, & cinerem fauillarum inijcere, ne fortunæ meæ saccum, ruinam, & animę cineres cogar intueri. Quare agitè oculi mei dilu-

Amissum tempus Pœnitentiâ recuperandũ.

uij in morem lacrymas distillate, eia cor rumpere suspirijs, vos quoque manus furorem & rabiẽ induite, cùm bonorum operum exercitio incumbere nolueritis, iam ictibus incumbite, flagellis, disciplinis, & seria pœnitentia reparate, quod nimia negligentia perdidistis.

Vanitas omne vitæ nostræ tẽpus aufert.

Vidi iam à primis annis tot soles renouari, tot anni tempestates cõmutari, & annos, tot solstitia & æquinoctia elabi, tot motus, vicissitudines, & conuersiones Zodiaci, nullum tamen annum, imò ne diem quidem recensere possem, in quo virtuti incubuerim, & de animæ salute cogitarim. Vanitas omnia diripuit, omnia in dissolutionum abyssum demersa sunt, & quasi sopitus fuissem, omnes horæ meæ & dies sensim sine sensu elapsi sunt.

Iuuentutis amissio.

Aetas illa florens iuuentutis, ver illud dierum meorum; primus rationis portus, viuacitatis introitus, animi oriens, discretionis stabilimentum, passionum focus, &

disciplinæ sedes: ætas inquam, quę virtutũ colorẽ iã imbibêre, omniũ scientiarum habitũ, honestatis decus, sapientiæ gustum, timoris diuini sensum, eiusq; cultum degustare debuisset, in vanitatibus traducta est, iniquitatibus sordidata, nugis consummata, & in dissolutionibus ad summum vsque immersa.

Toto illo tẽpore nulli rei studui, quàm corã alijs cõparere, vnicũ honorẽ ambitiose sectat⁹ sum, prę alijs eminere, & ab omnib⁹ volui magnifieri. In medijs erã flammis constitutus, nec easdẽ sentiebã; in medio versabar mari, nec fluctus metuebã; vndiq; procellis & tẽpestate cõcutiebar, fragorẽ tamen & naufragiũ non formidabã, & in medijs fluctibus aduersus malũ meum obluctans, nullo ad polũ debitum, ad cęlos, ad cynosuram respectu habito, cursum perficere cõtendi, & meipsum ducere & dirigere satagens Deum habere nolui conductorem.

Iuuentutis ambitio.

Quot verò in tristi hac nauigatione naufragia, quot in hoc itinere,

Quæ in iuuentute pericula occurrant.

itinere, Deus bone, pericula, quot errata & peccata in hac ætate occurrunt? Quoties cymba mea fundum petijt, ad quot vada & rupes adhæsit, in quot syrtibus & charybdibus est submersa? Eheu! tempus illud, omnis mei temporis flos, vitæ meæ honor, quod ad virtutem me educare, ad bonum deducere, & timorem Dei ingerere debebat, ad vitia me pellexit, in malo me erudiuit, & diuinam me maiestatem contemnere docuit.

O cælum, ô terra! & quid dico? tamne infortunatus vitæ meæ fuit introitus? horoscopi mei sidera itane mihi aduersa fuêre? Vt verum fatear, omnia mihi fuêre infesta. Ipsa me perdidit libertas liberè, & pretiosissimũ vitæ pignus abstulit. Aula mihi fuit academia, muliebrum illecebræ & cupido, totum meum studium; ludus, exercitium meum; sodalitia & commercia lurconum, voluptas mea; gula & epulæ, deliciæ; tripudia & choreæ, occupatio mea; honor &

Iuuenilia studia.

vanitas, votum meum; deliciæ & voluptates, vnicum desiderium; mundi amor, validissima animæ meæ passio.

Ita scilicet tempus meum effluxit, ita horæ meæ abreptæ, ita iuuentutis iactura facta est. Aetas illa, quæ flores ferebat, & insignis cuiusdam indolis signa præferebat, vt postmodùm iucundos proferat fructus, & effectus præstantissimos in ætatis maturioris autumno produceret congelata est, & quadam libertatis grandine diuexata, adeò vt nullum exinde bonum fructum protulerit, & infecundæ & sterilis cuiusdam arboris instar, quæ maligno quodam vento aut fulmine tacta est, permanserit.

Iuuentus arbori similis.

O sortem amaram! Præclara illa ætas, tempus illud gratiosum, quod receptis primis à Deo beneficijs, primum ei obsequium etiam reddere debebat; ætas illa vigoris plena, viuida, robusta, quæ quidquid ad creatoris honorem aggredi, ni-

Iuuentus male collocata.

di, nihilque omittere debebat; ætas illa perfecta, & omnium bonarum impressionum capax, miserè, eheu! perdita est, ad Deum offendendum insumpta est, nihil faciendo euanuit, & nonnisi prauos habitus retinuit. *Me reminiscaris* obsecro *Domine delicta iuuentutis meæ.*

Psal.

Otium iuuentutem destruit.

Cum deinde ratione vti inciperem, ad annos discretionis & virilem ætatem peruenissem, in negligentiarum fundo stertẽs dormiui, & in otio consenui. O fontem malorum, ô calamitatum mearum originem, miseriarum mearum initium, ô pestem exitialem! O primorum annorum grandinem, teneræ ætatis ruinam, & iuuentutis exitium!

Tempus amissum numquã redit.

Annos, eheu! meos dirigere debebam, dierum meorum rationem habere, & dum superest tempus ipsum benè impendere, cùm semel amissum redire nequeat. Pecuniæ amissæ recuperari possunt, imo & cum lucro: at tẽpus amissum & malè impensum reparari nequit, eiusque

que iactura irreſtaurabilis; Dies prætereunt, & non reuertuntur: tempus curſor quidam eſt, qui ſemper currit nec vnquam reſpicit.

Cato magni apud ethnicos nominis, cùm ad vitæ extremum peruenisset, inter cætera dolebat, diem ſibi in vita præterijſſe, in quo non aliquod in remp. obſequium contuliſſet. De me igitur quid fiet, qui Chriſtianus ſum & vocor, cùm hora illa venerit, cumq; ad mentẽ reuocauero, omnes annos & dies vitæ, ſine aliquo erga Deum obſequio elapſos eſſe? quis me tunc dolor, quæ me inuadet pœnitentia? quomodo otium deteſtabor, & inertiæ maledicam. O igitur otium deteſtandum, ô negligentiam verè culpabilem!

Pœnitentia Catonis morientis.

Otium, teſte Salomone plurimũ mali in orbẽ inuexit. ſcio, & nimio meo damno ſcio, otium vitiorũ omniũ eſſe matrẽ, virtutũ nouercã, ſpiritus rubiginẽ, pietatis exitiũ, nequitiæ fomentũ, machinationũ peruerſarũ fabricã, rerũ ſanctarũ

Eccle. 33.

ruinam, honoris interitum, & animarum damnationem.

Ephes. 4 Scribit Apostolus ad Ephesios, *Nolite locum dare diabolo*, id est otio, quod dæmonibus ianuam aperit! otiosus enim & iners in se diabolo locum dat, & omnia animarum claustra furijs adaperit: adeò vt scopi instar sit aut signi, in quod omnia inferni monstra arcus suos & sagittas intendant.

Lex Solonis. Atheniensium legislator Solon legibus suis statuit, vt otiosi, inertes, & desides ab omnibus accusari & insimulari possent. Talem etiam legem Deus noster tulisse videtur. iusto namque iudicio & merita castigatione statuit, vt omnis infernus aduersus otiosum insurgat, & omnibus carnis, mundi dæmonumque tentationibus subiectus fit iners.

Luc. 11. Spiritus ille immundus in Euangelio, quia domum è qua egressus fuerat, vacantem & vacuam reperit, ideò mox cum septem alijs nequioribus se eodem redijt, qui

omnia demoliti & prædati sunt. Et sanè iustâ otij mei punitione, cùm satan semper in acedia & desidia me inuenisset, & animam inertem & otiantem reperisset; eamdem mox inuasit, & infinitos secum socios assumpsit, qui omnia penes me, destruxêre, & animam meam ad desperationem quodammodo coëgerunt.

O sortem deplorandam! singulis horis, imò momentis singulis, tantum gloriæ, honoris & bonæ famę amisi, quantum præstare boni possem, nisi tempus meum inutiliter cõsumpsissem, in otio stertens & desidiæ lectulo incumbens. Si verò otium exstinxissem, bonum mihi hauddubiè nomen comparassem, eò quòd labor honoris est parens, & gloriæ præco.

Labor bonæ famæ parens.

Vnde benè dixit olim sapiens quidam, otium aliud non esse quàm viuentis sepulcrum: quamdiu enim socors & deses vixi, & pretiosum ætatis meæ dissipaui, nõ aliter haud dubiè vixi, quàm si in

Otium sepulcrum hominis viui.

mūdo mortuus & ſepulcro illatus eſſē: vita mea&actiones nō diſcrepabant à mortuorum &eorum,qui ſepulchro ſunt illati.

*Exod.*12. Quàm igitur noxia eſt ſocordia! quā grauis tēporis iactura! otio factū eſt, vt dilectus Deo populus in idololatriā prolapſus ſit, creatoris ſui oblitus. Mōſtrorū ille domitor *2. Reg.* 11. Dauid,otiū agebat & à bellis vacabat,cū in palatio & ſolario obābularet, è quo otio ſceleſtū cū Berſabee adulterium, & innoxia ſtrenui Vriæ mors,aliaq; incōmoda & dāna sūt ſecuta. Et ego, vt alias hiſtorias taceā, quòd negligēs fui, & tēpus meum nequiter amiſi, quoties Deū meum agnoſcere nolui, quot adulteria cōmiſi, quot homicidiorū cauſa exſtiti, quot ſcandalorum & calamitatum occaſio?

Inter reliqua peccata,ob quæ Sodoma,abominationum illa cloaca deſtructa& euerſà fuit,numerat Ezechiel Proph.otiū, & tēporis neglectū. De me vt fatear, inter primas ruinę meę cauſas &diſſolutio-

nis incētiua inprimis refero animi negligentiā, & actionū mearū socordiā, & vitę inertiā. Quicūq; igitur malorū meorū originē & calamitatū principiū ac fontem scire velit, vno verbo audiat: Petra scandali, ad quam offendēs, in abyssum ruinę delapsus sum, ipsum est otiū & socordia.

Eheu! cùm oculos in damna, quæ otiū in rebus corporalibus effecit, conijcio, & detrimēta quæ agro naturali infert, intueor; certò mihi persuadeo, idem omninò in gratiæ territorio euenire, & deteriora etiā in animæ meæ prouincia effecisse. Ipsum vt est mors corporū & omnium rerum quantitate constantium, non minùs mors animorum est & omnis rei, quæ cælestis naturæ aliquid participat. *Idem in anima otium facit, quod in rebus corporalibus.*

Ignis elementorum princeps, & caloris Dominus, viuere non potest, nisi dum agit; aër non vult nisi moueri, & cùm moueri desinit, destruitur & corrumpitur; bestiæ & animalia cùm otio torpescunt, *Otium destruit omnia corporalia.*

emoriuntur, & dum ſtrenuè labo-
rant, vegeta ſunt & viuida; naues
in portubus putreſcunt, in medio
mari velificantes ſeruantur & in-
dureſcunt; qui in bello & conflictu
quieti ſtant nec lacertos mouēt, in
vitæ verſantur periculo, hoſtium
mucronibus expoſiti; at è contra
qui ſemper ſe mouet, & locum
aſſiduò mutat, multò ſecurior eſt,
& extra conflictûs pericula. Cur
igitur in hoc ſtatu ſolus viuere ſtu-
dui; cur in delicijs agere, cur die-
bus abuti, & ſemper in otio &
quiete verſari? ah quomodo a-
nima etiam perdita eſt, quomodo
labefactata?

Otium metalla destruit.

Et ſanè vt otium metalla omnia
deſtruit, lapides pretioſos corrum-
pit, gemmas adulterat, liquores
torpidos & vapidos reddit, voces
raucedine perdit, inſtrumenta
mutat muſica, vires humanas debi-
litat, & animos rubigine inficit; e
contrà verò vſus eadem recreat,
ſuſtinet, perficit, & ſublimat. Ita
agnoſco idem omninò malum ani

mam meam perdidiſſe, lucidam illam gemmam offuſcaſſe, inſigne illud inſtrumentum deſtruxiſſe, vires meas debilitaſſe, ſpiritum corrupiſſe, animum humiliaſſe: quæ, ſi bonis operibus incubuiſſem, nullum penitus detrimentum paſſa eſſent, ſed vegeta validaque permanſiſſent.

Elementa primæ naturæ baſes, & prima mixtorum ingredientia, numquam vel ad momentum quieſcunt, ſed ſemper inter ſe digladiantur ac pugnant; cæli numquam in otio ſunt, ſemper in motu. Planetæ ſemper influxus ſuos producunt, circa polos ſemper obuerſantes. ſolus ego monſtrum iners in terra vixi, in otio, nihil faciens, qui à primis incunabulis & tempus & horas perdidi. *Elemẽta numquã quieſcũt.*

Hîc ingeminemini ſuſpiria, dolores, lacrymæ, pœnitentiæ, impetu vno in me irruite, amaritudine animam obruite, hoſce oculos ſubmergite, hocce cor diſrumpite, pectus hoc concutite, neq; enim diu-

tiùs viuere volo. Nec enim me viuere par est, cùm quidquid habui vitæ, tam malè impenderim. Eheu quid agam, cùm illi iudici mihi erit respondendum? quid agam, quando exacta gestorum meorum ratio reddenda? Et si vel de minimo verbo otioso reddere rationem oportet, ecquid erit de tot mensibus, tot diebus, tot horis, de tot denique momentis & & minutis perditis & malè collocatis.

Matt. 12.

Matt. 21.

Cur infelix non melius vitam direxi? cur tantum temporis perdidi? Dei namque filius, vt omnes omninò homines & me imprimis edoceret, nolle se nos otio ità torpescere, omnibus & singulis diei horis egressus est in compita, & quotquot otiosos in foro reperit, in vineam suam ad labores destinauit; & tantam inertiam nullatenùs ferens, hunc in modum eos allocutus est, dicens: *Quid*

statis hic tota die otiosi? Horum instar Domine, ego vixi, & toto vitæ ætatisque meæ die otiosus in mundi compitis steti & iners, in Ecclesiæ tuæ vinea laborare detrectans. Vereor profectò ne nimia mea ignauiate aliquando prouocet, vt de sceleribus meis vltionem sumas.

An non scire debebam demens, semper esse mihi laborandum & aliquid agendum, vt ferus ille inimicus, qui semper circum muros meos obambulat, numquam me otiosum inueniat?

Anima quæ occupata est, malas impressiones accipere nequit.

Nauis enim quæ plena est & occupata, aliud quid recipere nequit; at quæ vacua & inanis, omnium capax est: ita quoque anima quæ occupata est, nullas prauas impressiones recipere potest, at otiosæ & vacanti diabolus quidquid lubuerit indere & imprimere potest.

Otium simile aquæ stagnanti.

Flumina, quorum aqua fluit, dulces progignunt pisces, nullos verò bufones, viperas aut serpentes; at aqua stagnãs vt in lacubus & paludibus, nil nisi colubros & ranas producit, & pisces qui hinc exeunt, insipidi sunt & noxij. quid autem ego in tam diuturno otio stertens, & in deliciarum mearum cæno volutatus, aliud producere potui, quã vitiorum bufones, & inhonestarũ cogitationum ranas? Si verò anima virtutis torrentem sectata esset, si aqua illius fluxisset, si bonis se operib. dedisset, mille dulcedines, mille bona opera meritoriaq; produxisset. Profectò hanc otij pestẽ si fugissem, & tempus debita ratione impendissem, nunquam in tot peccata, eaq; adeò enormia prolapsus essem, in quæ otiosus & iners cùm fui, cecidi. Quamdiù Salomon tum templo tum palatio exstruendo distinebatur, numquam Deum offendit, sed mox vt otio se dedit, & inutiliter tempus transegit, in grauia delicta incidit. Otiũ quippe

3. Reg. 11.

omni-

omnium malorum est esca, sensualitatis fomes, & libidinum nutrix.

Danitæ vrbem Zachis diruerunt, eò quòd ciues otio diffluerent & inertiâ quo mysterio docemur, otium & socordiam nō modò vrbium, sed animarum etiam exitium esse. Et sanè dæmones principes illi tenebrarum & furiæ infernales, quòd animam meam otiosam repererint & nihil facientem, ideò illam in exitium pertraxêre. 3. Reg. 28.

Terra quæ inculta est, nec aratro scinditur, nil nisi spinas, vrticas & lolium generat: ita quoque mecum actum est; nam cùm toto vitæ tempore velut ager incultus iacuissem, numquam virtuti incumbens nec vllum bonum operans, præter ingratitudinis sentes, spinas vanitatum, & omnium vitiorum lolium, nihil produxi.

Propter frigus, ait Sapiens, *piger arare noluit, mendicabit ergo æstate, & non dabitur ei.* Cùm hæc verba attētiùs considero, totus contremisco, Prou. 20.

metuens ne me tunc Sapiens describere voluerit; sum etenim piger ille qui manum admouere operi detrectaui, & laborem, frigus difficultatum metuens, exhorrui. Quapropter metuo, ne in mortis hyeme, in qua omnia cõgelascent, ad extremam necessitatem redigar, adeò vt mendicare cogendus sim, & tempus pœnitẽdi, quod mihi tũc forte denegabitur, postulem.

Sap. 10. *Iustum deduxit*, inquit Salomon, *per vias rectas, honestauit illum in laboribus, & compleuit labores illius.* Hinc discere poteram, viam cælum versus plenam esse laboribus, difficultatibus & sanctis occupationibus, ac virtutum exercitijs: Hinc inquam discere poteram, me nisi eam tererem, & beatos illius tramites sequerer, sed vias penitùs alias, quæ otium & desidiam spectant, ad beatitudinis portum peruenire non posse, aut ad ea loca, ad quæ Sancti & iusti pertingunt.

De anima sancta scriptum legi-

mus, *Panem otiosa non comedit*. at de mea hoc dici nequit, sed penitùs contrarium, *Panem otiosa comedit*, noctes & dies in deliciis transegit, & totum vitæ tempus inutiliter insumpsit. O infamiam & confusionem intolerabilem! ô ruborem non ferendum! *Prou.31.*

Præcepit olim Hebræis Deus, vt diebus Veneris tantũ manna in deserto colligerent, quantum in diẽ Sabathi, in quo manna non descendebat, simul sufficeret. Hic edoceor, virtutum & misericordiæ diuinæ manna fuisse colligendum quãdiu dierum meorum prosabbathum durat, & mihi laborãdum in hac vita, vt in magno illo sabatho & festo quiescã in altera. Sed quid? nihil omnino feci, laborem fugi & bona opera neglexi, sine quibus tamen ad cœlum aditus non patet, nec æternam felicitatem & gloriam promereri possum. *Exod.16.*

Legis quidam peritus Christum accedens petebat, *quid faciendo vitam æternam possidebo?* sciebat scil. *Luca,10.*

vtpote legis & mysterij peritus, opera bona esse ad gloriam cœlestem necessaria, sine quibus illa parari nequit, atq; ideò operum non verborum meminit. Ego verò scelestus & improbus, quamuis in aliis rebus satis peritus & versatus, numquam aut reipsa aut verbis inquirere volui, quid ad vitam æternam parandam, aut animæ salutem esset necessarium.

Luc.16. Improbus ille œconomus Euangelicus, casū suū deplorās, & remedium spectās dicebat, *Quid faciam?* sciebat nimirū, ad se in priorē statū restituēdū opera imprimis requiri. Cur nō & ego simili, ad cōditionem meam reparandā, sum vsus industria? cur nō tēpore & loco laboraui? cur animū demisi? cur ad effecta nō veni? vt ita malum meum auferrem, casui meo mederer, aduersa tollerem, & in pristinam me dignitatem restituerem?

Luc.10. Dominus Iesus cùm Legisperito responderet, proposita illi parabola illius, qui è Ierusalem in Iericho

cho descendens, in latrones inciderat, bona opera necessaria iudicauit, & charitatem ac beneuolentiam Samaritani dilaudans tandem ait, *Vade & tu fac similiter.* Quam conclusionem verissimam vtinam ego diligenter considerassem, qua probatur, ad vitã æternã comparãdam, in hac labores & sudores esse insumendos. Quid aũt ego sperem, qui semper otiosus vixi, tantum tẽporis perdidi, & nihil vmquã boni agere in animum induxi.

In magno extremi iudicij die de bonis operibus potissimùm examẽ instituetur, quando nimirum iudex electis dicet, eisq́; in memoriã reuocabit, quòd pauperes nutrierint, ægrotos consolati sint, captiuos inuiserint, nudos vestiuerint, & sic de aliis operibus: quę quia scelesti agere noluêre, desertos se reperient, & infernalibus suppliciis mancipatos. An non igitur metuam oportet, ne, cùm horum de numero sim, &, cùm ante Iudicem venero, tremens, & temporis negle- *Matt. 25*

cti reus, nullumque bonum opus ostendere valens, eodem cum illis supplicio inuoluar? fides profectò tunc non sufficiet, sine operibus e-
Iac. 2. nim illa mortua est; & in die illa v-
Matt. 28. nicuique non secundùm fidem, sed
Luc. 2. iuxta opera reddetur.

Non sat erat iusto Simeoni vidisse Iesum Dei filium, sed illum etiam, teste Euangelio, in vlnas sumpsit. Vt hinc euidenter constaret, illum verè iustum esse & virtute præditum, qui Deum fide cognoscens, illum manibus & vlnis complectitur, idq; bonorum operũ exercitio. Quàm autem negligens ipse fui in sancto hoc Sene imitando? sed sufficere credens fidem habere mortuam, & aliquo modo in Deum credere, numquam illum inter brachia & vlnas gestare, numquam scilicet virtutum operibus incumbere volui.

Fides sine operibus nihil est. Quid prodest nautę in medio mari velificanti & tempestatibus agitatos oculos habere, & nullas manus? quid prodest si nauclerus a-

quas respiciat, solem dimetiatur, clarum flectat, vela explicet, antennas attrahat, si alij desunt, qui manum operi admoueant, qui carchesium conscendant, malum erigant, sentinam exhauriant, & rudentes alligent. Ita parum quoque mihi profuit cœlum respexisse, & oculos habuisse, quibus Deum intuerer, credidisse omnia quæ Ecclesia credit, cùm manus pedesque ligatos habuerim, nullum omninò bonum agens, & in extremo ac supino otio stertens?

Quid iam prodest credidisse, Deum esse, si vixerim quasi nullus esset Deus? quid laudis erit, nomen habuisse Christiani, & ethnici instar vixisse? Placet Deo fides, modò charitatem & virtutes annexas habeat. *Matt. 17.*

Quare Christus eam grano sinapis comparat, quod naturâ calidum est: vt hinc euidens fiat, fidem igne charitatis & bonorum operum zelo ardere debere. Cùm verò mea huiusmodi incendium *Luc. 17.*

non prætulerit;credam necesse est, Deo illam displicuisse, & penitùs inutilem permansisse.

Exod. 13. Colũna illa ignea,quæ in nubib. lucens, Hebræos per mare rubrum deducebat, Aegypto quidem eos eduxit, & per desertum deduxit, sed in terrram promissionis non perduxit, nam armata manu & nonnisi virtute bellica in eam ingressi sunt. Columna hæc fidei imago erat, denotabatque, infidelitate quidem & Aegypti tenebris, fidem nos educere, & per mundi desertum deducere, ostendendo, quæ sit via tenenda, quidque ad salutem parandam facto opus sit; sed vt cœlum ingrediamur, quæ terra promissionis est, conflictu & bonorum operum robore opus est. Nihil igitur est fides mea & exigui roboris, cùm prælia eam & conflictus non sint secuti.

2. *Petr.* 1. Vnde Apostolorũ princeps Petrus ait, *fratres satagite, vt per bona opera certam vestram vocationem faciatis.* At ego vitiis immersus &

dementatus, non idcirco vel pedem moui velociùs, vel passum vnum progressus sum longiùs; semper tempus effluere passus, nec vocationem meam aut animæ salutem certam facere, aut stabilire bonis operibus sum conatus.

Denarium Paterfamilias non dabat, nisi qui strenuè operati essent, & in vinea opere diurno sudassent. Quo edoceor præiudicatus quodammodò, non posse me vel denarium aut vllam mercedem, à patre illo cœlesti sperare, cùm omne vitæ tempus tàm nequiter impenderim, nec in vinea illius, id est Ecclesia, voluerim operari. *Mat. 20*

In Canticis Deus dilectæ suæ ait: *Pone me vt signaculum super cor tuum, vt signaculum super brachium tuum*. Vult corde nos se diligere, & manibus in bona opera incumbere. Ego verò, quæ mea calamitas! neutrum feci; manus quippe colligatæ fuêre, & cor vanitatibus mundi penitus immersum, nec in brachio, nec in corde Deum gessi, non fui *Cant. 8.*

ille scopus amoris mei, nec actionum signaculum, sed alijs rebus intendi. Mundus quippe scopus fuit, in quem omnes cogitationum mearum sagittas direxi.

Matt. 19. Dixit olim Apostolorum Princeps Dei filio, suo & sociorum nomine: *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te, quid ergo erit nobis?* (Luc. 22.) Ecce Petrus mercedem postulans, obsequia præmittit: stultum quippe foret, à Rege beneficium & recompensationem petere, & bello non interfuisse, aut vllum regis nomine obsequium præstitisse. Nullum igitur beneficium mihi à Deo sperandum est, cùm nullum ei vmquam obsequium præstiterim, sed supplicia potiùs è cōtrà exspectanda, cùm tot peccatorum generibus illum ad iracundiam prouocarim.

Matt. 25. Fatuæ fuêre quinque illæ virgines, & fatuas verè Euangelista appellat, cùm sine bonorum operum oleo, & caritatis igne ad sponsi nuptias & gloriam cælestem se admittendas sperarint. Fatuus profe-

ctò torem etiam & demens, si caritate destitutus & operibus bonis, oleo & igne carens, & lampade animæ penitus exstinctâ, in cælestem me beatitudinem admitti posse sperem, Vereor eheu! vereor, ne meruerim vt mihi ianua occludatur, & dicatur: *nescio te.*

Respondit olim Dominus discipulis, qui primas in ipsius regno sedes venabantur, nondum tamen meriti erant, *Nescitis quid petatis; potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum?* Post hanc Apostolorum repulsam, an ante eundem Deum comparere audeam, idem ab ipso postulaturus & gloriæ fruitionem ac sedem primam in regno eius petiturus? sanè quicumque hoc sine præuio labore peteret, ostenderet hauddubiè se nescire quid peteret? *Matt. 20*

Apostolus Gentium Paulus priusquam de mercede loqueretur, laborem, sudorem & conflictum suũ præmisit cùm Timotheo scribens ait, *Bonum certamen certaui, cur-* *2. Tim. 4*

sum consummaui, in reliquo reposita est mihi corona iustitiæ quam reddet mihi iustus iudex. Quid igitur ego faciam? quod sperem præmium, qui nullum laborem vidi? quam coronam mihi spondeam, qui nunquam decertaui? quid boni mihi contingat, qui nihil vmquam merito dignum præstiti? Maior mihi metuendorum suppliciorum incumbit occasio, quàm sperandæ mercedis.

Cur vitæ tuæ cymbam tam malè direxisti infida Anima, libertatis aura spirante? cur tot me soles perdere fecisti? tot annos nequiter insumere? cur tam licentiosè viuere? cur ne semel quidem de salute mea cogitare? sortem meam non formidare? cur me siuisti virtutibus non incumbere, nec bonis studere operibus, cum tamen alia longè auribus Apostolus ingeminet dicens? *fratres in labore & fatigatione, nolite deficere benefacientes.* 1. Thes. 3.

Gal. 6. *Bonum facientes,* ait vas electionis, *nō deficiamus; tēpore enim suo me-*

temus non deficientes. Hoc tu improbe peccator non obseruasti, fæminini nimiùm animi fuisti & quamprimum defecisti; in quocumque statu bonum semper operari debuisses, seriùs enim aut citiùs messem & meritum collegisses. Et tametsi in statu peccati gloriam cælestem promereri non potueris, numquam tamen à benefaciendo desistere debuisti, nec in labore deficere: venisset forsitan tempus, in quo mutata conditione & voluntate, & à statu peccati ad gratiam reuersus, bonorum operum exercitio incubuisse gauderes, & ita benefaciendi habitum iam collegisses, & sanctis operibus paulatim assueuisses.

Semper bonis operibus insistendũ.

Ficui pertransiens Redemptor Christus maledixit, quòd fructum in ea non videret, quæ quamprimùm exaruit, & omnem mox virorem & vigorem perdidit. Non erat tunc, vt ait Marcus, fructuum tempus, nec anni tempestas ficubus ferendis idonea, nihilominus

Mat. 21.

Marc. 11.

Redem-

Redemptor ficui maledicit. Sciebat, fateor, Deus, quando in statu peccati versabaris, fructuum ferẽdorum, id est bonorum operum opportunum non esse tempus; volebat nihilominus semper te benè agere; & quotiescumque sine bonis operibus inuentus es, illius iræ & maledictioni subiectus fuisti.

Comparatur ficui Euangelicæ peccator. Ipse profectò sum, ac toto vitæ tempore fui, maledicta & sterilis illa ficus, quæ in mundi huius agro consita, nullum virtutis fructum tuli, sed folia dumtaxat & vanitatis ramos. Atque ideò toties in me diuinæ iracundiæ fulmina desæuierunt, vt penitus exaruerim, nihil iam vita mea sit, cor contabuerit, facies colorem mutarit, actiones sordescant, & anima penitùs mortua sit.

Mat. 27 Apostolorum Princeps quamuis in Caiphæ domo quoad corpus frigidus esset & frigidior etiam in anima, loquelam tamen non amisit, quam antea habuerat cùm Christo adhæreret, atque ita è loquela & lingua

lingua, Christi discipulus esse cognitus est. Quamuis peccator esses & Deum nequiter denegasses, non ideo habitum exuere debebas, aut linguam quam in statu gratiæ habebas, mutare. nõ debebas inquam desistere à dandis eleemosynis, ab oratione, à ieiunijs, à Sacrorum & concionum auditione, alijsque rebus similibus: cùm enim hęc omnia omisisti, Dei linguã exuisti, diaboloque & mundo arma tradidisti.

Sed quid? iam inde à primis annis omnia repudiare & deserere visus es: nam cùm & in peccati statu versareris, & in gratia viueres, semper malum commisisti. in quocumque demùm statu anima tua visa fuerit, numquam virtutem spirauit, numquam bonum spectauit, sed scelerum tramitem est semper sectata. Si verò dissolutionum finem fecisses, libertatis vela contraxisses, passionibus dominata esses, bonũ aliquod opus edidisses, in vanũ fortasse & inutile non fuisset.

Nullum animal immundũ in ve-

teri sibi lege offerri volebat Deus,
Exod. 8. quod nec in frusta concidi volebat, sed diuendi, & eius sibi pretium offerri. Opus bonum, extra statū gratiæ factum, animal illud immundū est, quod quamuis in se moraliter bonū sit, Deo tamen nō placet, sed vnicum illius pretium: si enim bono incumbas, & Dei præcepta obserues quibus obligatus es, bonam illam voluntatem Deus acceptat, & suo eam tempore agnoscit, licet alioquin opus in se meritis careat. Cur hoc igitur non cogitasti infelix? cur iustitiæ tramitem non es secutus? cur bonis operibus non incubuisti? hoc forsitan tibi modò prodesset, atque ita fortasse Dei tibi amicitiam conciliasses.

Marc. 12. Legisperitus, qui à Christo petebat, ecquod maximum esset in lege præceptum, quamuis malo fine hoc peteret, & solum tentandi gratia; quia tamen bona erat petitio, illuminari meruit, & audire Dominum dicentē, *Non es longè à regno Dei.* Et sanè bona opera sem-

per & omni tempore prosunt; si enim indigna sunt gloria cœlesti, eamque promereri nequeunt, bona nihilominus terrena merentur, efficiuntque ne tantam super nos diabolus potestatem habeat.

Hæc omnia eheu! Domine neglexi, omnes hasce occasiones amisi, & ideo reus iam coram tua maiestate sum: tremo iam tuam videns potentiam, & meorum delictorum grauitatem. sum enim, ô paterfamilias, villicus ille iniquitatis, malus ille administrator, qui diffamatus sum per omnia, & de quo iam sæpiùs inaudisti, bona illum tua dissipasse: ego siquidem sum, qui, cùm à tot iam annis bona tua & hæreditatem possederim, omnia destruxi & dilapidaui, scientias inquam, robur, diuitias, gratias, Sacramenta, tempus, vitam, corpus, animam denique hanc, & alia innumera. Et modò quid faciam nescio; quò me vertam ignoro, nisi ad misericordiarum tuarum sinum. *Luc. 16.*

Vide me igitur iam, misericordissime Domine, lacrymis suffusum & genibus in terram prostratum, ad instar serui illius, qui decem talentorum millia Domino suo debebat. Ego quippe, cùm tuam in familiam & famulitium iam inde à baptismo adscriptus sim, tam nequiter res tuas gessi, vt iam plusquam decem talentorum millia tibi debeam, tot scilicet tempora, tot annos, tot dies, tot horas & momẽta tam inutiliter transacta. Quid acturus iam sim nescio, nisi vt pedibus tuis aduoluar, suspiria ingeminem, lachrymas laxem, veniam petam, misericordiam postulem, teque, vt patientiam habeas mecum, inuitem.

Inducias, Domine inducias: tempus igitur & inducias concede. Si præteritum tempus stolidè amisi,
4. Reg. 20 quod venturum est sapientiùs impendere desidero. Inducias Domine Iudex, & qui olim Ezechiæ regi lacrymanti quindecim vitæ annos dedisti, eamdem mihi gratiam con-

cede, mihi inquam qui in eadem ſum arena, & à longo iam tempore in iuſtitiæ tuæ tribunali condemnatus, vitam producito, aliquot vitæ dies adiunge, vt in his delicta mea expiem & maleficia lacrymis & pœnitentiâ eluam.

Miſerere igitur mei, clementiſſimæ animę ſeruator, ne reminiſcaris obſecro, prodigi huius diſſolutiones, ne recorderis præterita delicta mea, ne computes amplius annos illos perditos, dies & horas malè inſumptas: hanc iacturam reſarcire decreui, tibique ſatisfacere, vitamque & tempus ſiquod mihi in poſterum daturus es, tam accuratè & diligenter expendam, vt tuo id obſequio, virtutibus, bonis operibus, peccatorum deteſtationi, pœnitentijs inſumpturus ſim: iam noctes ſolis impendam fletibus, dies ieiunijs, horas omnes pœnitentiæ & cordis amaritudini.

(∴)

CAPVT VI.

DOLET DE NON ACTA poenitentia.

Nocte meum aßiduo madefeet ab imbre cubile,
Omnis & à lacrymis non erit vda meis.
Cor dolor, insomnesque prement præcordia curæ,
Certa ea tristitiæ sint monumenta meæ.

IC scilicet Anima flẽdum est, hic ingeminandæ lacrhymæ, hic oculi fletu diuexandi: Hîc affectui & dolori habenæ laxandæ, hic lacrymarum cataractæ aperiendæ. Cùm aurora diẽ reducit & diescere incipit, dolere quoque incipe, & cùm dies iam exspirat & nox ingruit, fletus tamen & suspiria non exspirent, nec ad lætitiam se animus componat.

Peccator numquã deberet lacrymis finem imponere.

Licet

Licet iam animalia circa vesperam spelæa petierint, & feræ antra, & altum per omnia fit silentium, tu tamen flere ne desinas, sed in tenebris fletus & suspiria inualescant, ipsaque noctis quieta tranquillitas tuis clamoribus & eiulatibus interrumpatur, & vox rauca ac semifracta per omnia resonet, omnesq; consternentur, tua qui suspiria, clamores, lamenta, planctusque inaudierint.

Pœna respondeat peccato.

Nemo imposterum, peccatrix anima, palpebras tuas siccas videat, nec lacrymas vnquam exhaustas, genæ perpetuò madeant, oculique perenniter manent: caput in oceanum conuertatur, & in fontes oculi, totumque vitæ tempus lacrymando traducatur. Quem enim eheu! finem tua haberent lamenta, cùm impœnitentia & dissolutiones tuæ fine careant? par siquidem est vt offensæ respondeat afflictio, & culpam pœna premat comes.

Cani prænuntij mortis.

Quid verò? Quadraginta iam sunt anni, ex quo vitæ huius bene

ficio frui cœpisti, ex quo cælos moueri, planetas oriri occidereq; vidisti; & nondũ ah! benè agere incipis. Canos iam vides, qui nuntij mortis & præambulones sunt, & sub annorum põdere ac multitudine quodammodo curuatus ingemiscis, qui mortẽ tibi instare denuntiant; nondũ tamen honoris virtutẽ vidisti, nec pœnitentiam amplecti voluisti. Si fortasse interdũ virtutis ingredi tramitẽ decreuisti, & salutis tuæ negotium agere; quamprimũ à proposito resilisti, & eodem quo nata tẽpore voluntas bona occidit, & omnis ad bonũ affectus in momento pertransijt, & cor tuũ in diuino obsequio & pœnitentiæ operibus pigrũ se semper, flaccidũ, graue, & iners declarauit. Hîc tamen, Deus bone, ardere oportebat, hic zelo & affectu æstuare, horas & momenta dignè collocare, propositum cæptum prosequi, laboribus aut pœnis non parcere.

Scribit ad Romanos Apostolus,
Rom. 12. *sollicitudine non pigri, spiritu feruen-*

tes, Domino seruiẽtes. Ego verò, quæ mea peruersitas! in hoc solo piger & iners fui, & ceteris in rebus cerno velocior & promptior. Quàm iniquũ tamen ac rationi dissentaneũ erat, illũ me tepidè, negligenter, ac velut obiter quærere ac colere qui tanto me zelo, affectu, & feruore quæsierat & amauerat. Cur ô cælũ iniquitatũ vindex, meas nõ vlcisceris? cur negligentias meas tam patienter & tanto tẽpore sustinuisti?

In vltima cœna proditori Iudæ Redemptor ait, *quod facis, fac citò*, vt desideriũ æstuãs, quo animus illius inardescebat & anhelabat ad horã illã, in qua pro alijs daretur, mortẽ occumbere, declararet. Pudere me ah! debebat, tã potenti Dño tã remissè ac negligẽter seruire, qui tã strenuè tantoq; feruore pro me tormenta tam atrocia & enormia pati voluit: quare ardẽter illi obsequi, & corde feruẽti illũ amare, & delicta quæ in maiestatẽ illius cõmiserã, prompta & celeri pœnitentia expiare debui. *Ioan. 13.*

Actor. 2. Spiritus sanctus subitò & de repentè & festinanter admodùm in linguis igneis super Apostolos descendit, quo edocemur, maiestatem illam diuinam, vbicumq; fuerit, omnem teporem & animi inertiam detestari. Cui qui seruire dignè voluerit, eiusque gratiæ capacem se reddere, summa festinatione & celeriter admodum eam consectetur, non verò mei instar, tepidè, qui ne vmquam festinare quidem contendi, vt Spiritus sancti dona acquirerem, eiusque gratiam & benedictiones promererer.

Exod. 12. Voluit in veteri lege Deus, agnũ Paschalem festinanter comedi: quo edendi ritu demonstrauit, velle se, vt in bonis operibus festini simus, & summo animi feruore illi seruiamus, ab omni desidia & tepore alieni. Ast ego velut horum omnium nescius, in omnibus actionibus meis adeò flaccidus & tepidus exstiti, in Dei obsequio ita remissus, in vitæ emendatione adeò piger & vecors, cælum vt amplius respicere,

aut terram calcare penitus indignus sim.

Pastores illi Iudaici accepto de Messiæ natiuitate nuncio, quamprimum in Bethleē magna animi contentione properarunt, eundem in præsepio reclinatum adoraturi. Ego verò negligens & vecors, quamuis toties sciuerim eundem illum Deum in templo videri ac præsentem esse, ne conferre quidem eò me dignatus sum illum visurus, adoraturus, votaq; & sacrificia mea illi oblaturus; tantoq; illi tepore seruiui, vt dum vel recordor, totus erubescam. *Luc.* 2.

Dicebat de se loquens Psalmographus, *Per viam mandatorū tuorū, cucurri*; non iuisse se, sed summa celeritate cucurrisse ait. Tu verò miser, regē illum non es imitatus, per viam mandatorum Dei, vti ille, non cucurristi, per viam inquam pænitentiæ, quā agere nos præcepit, sed quāprimum defatigatus & tepore retardatus, in itineris initio cursum abrupisti. *Psal.* 118.

Festinet homo vt in hac vita mereatur.

Quàm verò pusillanimis fuisti? quamq; abiecti animi? maiorē te ostendere animositatē par erat, nec in via hac quamprimùm defatigari; festinare è contra, vt in hoc stadio merita cōparares, vt qui scires ne horam quidē vitæ certò te habere, atq; ita è temporis breuitate, de necessitate diligētię, iudicare poteras. Is profectò stultus est, qui cùm tēpus breue supersit, & multa negotia habeat peragenda, risui, ineptijsque se tradit, nec de rebus expediendis sollicitus est.

Apophthegma medicum

Dixit olim de medica arte Philosophus quidā, Vita breuis, ars lōga, experientia fallax: de pœnitētia idē omninò dicere liceat, vita breuis, exercitiū difficile, & austeritates ingratæ: ideò par erat, vt pœnitentiā agere & Deo seruire festinares, cùm iter hoc breue sit, vita salebrosa, pœnitentia dura, & scientia difficilis.

Simile.

Si emenso certo quodam itinere certus esses, magnā te pecuniæ summā recepturū, vnde tibi in totum vitæ tēpus ad victū & res necessarias suppeteret, festinares pro-

culdubio, nec cursum interrũperes, nec vllis te negotijs, quę iter remorarentur, implicari sineres. vita hęc nonnisi via est, & iter quod instituit longũ, & certò tibi constat, emẽso itinere magnã tibi paratã esse mercedẽ, quę in æternũ te ditabit & beabit. Cur igitur lentus es in incedẽdo, cur Deo tã tepidè & negligẽter seruis? cur nõ passus duplicas, & per iter tuũ properas? præuertere enim hic pernicitate aues, & ceruos velocitate anteire te opportebat.

Dici non potest, quàm noxius sit tepor Dei famulo; dũ enim languidus est, numquã quod orat impetrabit, numquã in cõflictu victoriã cõsequetur, nec post sementẽ cõuehet in horreũ. *Maledictus homo*, ait Ieremias, *qui facit opus Dei negligenter.* *Ierem. 48* quàm igitur ipse maledictus sum, idq; multifariã! numquã enim Deo meo seruiui, nisi languidè. Pœnitẽtia opus Dei est, & ipse flaccidus fui in illa agenda; inq; Dei famulatu supinus & piger, in mundi verò obsequio prõptissim⁹ ac solertissim⁹.

Sequi te oportuit, infelix, illius vestigia, de quo Dauid ait, *Exultauit vt gigas ad currendam viam* vitę huius, salutē tuam magno animi ardore & diligētia incōparabili procurando. Sequi sanè illū oportuit, nec in itinere defatigari aut animū abijcere, respiciendo Apostoli verba dicentis: *Recogitate eum, qui talem sustinuit à peccatoribus aduersus semetipsum contradictionem, vt ne fatigemini animis vestris deficientes,* sed strenuè vos in omnibus geratis.

Psal. 18. Heb. 12.

Præcepit olim Deus, vt ignis in altari perpetuò arderet, quem Sacerdotes additis lignis semper fouebant ne exstingueretur. Quo mysterio doceris, creatura infelix, in cordis tui altari feruoris ignē semper ardere, illumque te, Deum perfectè amando, ei fideliter seruiendo, & pœnitentiæ gnauiter incumbendo, fouere debere.

Leuit. 6.

Dixit in Prouerbijs Salomon, *Egestatem operata est manus remissa.* Qua gnoma declaratum est illum mereri, vt bonis spirituali-

Prou. 10.

bus egeat, qui in virtutis via tepidus & piger est. Hinc colligo, mereri me, vt tandem pauper & inops sim, qui adeò abiecti & remissi sum animi, & in Dei obse uio, pœnitentiaque agenda vecors & languidus.

Vidit Ezechiel campum siccis & emedullatis ossibus & cadaueribus plenum: quo denotare iam tum Propheta voluit, multos esse, qui per viam Dei magno tepore & ariditate incedunt. quorum hauddubiè primus sum: qui enim me in tramite virtutis & pœnitentiæ semita, quæ viæ Dei sunt, vidisset, me profectò mortuũ & cadauer quoddam exsuccum iudicasset; adeò in operibus meis aridus, in intentionibus frigidus, in exercitio mortuus fui. Ezech. 37

Qualem eheu! pœnam mereor? quàm miserè vixi! omnis ætas iuuenilis dissoluta fuit & proterua; sed vt Deo obsequerer, vitam emendarem, peccata expiarem, pœnitentiam agerem, cùm commodè

possem, negligens tui ac remissus, & in vltimæ senectutis annos omnia distuli, ad quos fortasse nō pertingam, vel si pertingam occasio mihi & vires fortè deerunt.

Thren. 3. *Bonum est homini*, ait Ieremias plorans, *si portet iugum Domini ab adolescentia sua.* Ego verò hocce cōsilium negligens, nescio qua dementia, primum ætatis florem mūdo, Deo autem fraces, fœces & senectutis amuream dederim. O nefarie! Mundo, diabolo & carni meliores vires obtuli, Christo verò Iesu deterius & fæculentius.

Leuit. 1. *&* 22. Vetuit in Leuitico Deus, ne agnus sibi offerēdus morbidus esset, ouis verò immolanda, vt optima de grege esset, voluit; eo nimirum præcepto me edocere cupiens optimos vitæ annos, florem dierum, & iuuentutis ver, non verò fæcē senectutis, morbidam illam, debilē, & imbecillem ætatem sibi immolandam & offerendam.

Gen. 4. Sed quæ mea ingratitudo! ingratum & infelicem Cainum, qui

gregis sui reiectamentum Deo obtulit, sum imitatus. Iustum potiùs Abelem fratrem illius imitari debui, qui obtulit de primogenitis gregis sui & de adipibus eorum, atque ideò respexit oblata illius Deus, tantamque illi gratiam dedit, vt primus Martyr extiterit. Sed quid? contrarium penitùs feci; nam mundo ætatis dies optimos, id est iuuenilem ætatem, offerens, senectutem velut ætatis partem deteriorem, Deo ad agendam pœnitentiam, dedicaui.

Cum populo suo apud Malachiã expostulans Deus, obijcit illi, quòd cæcum, languidum & claudum immolaret. eheu! idipsum & ego feci, hocque mihi improperari potest. iuueniles enim & potiores vitæ annos elabi sinens, languidam & debilem senectam, ætatem inquam lippientem, podagricam, in qua deficit visus, deficiunt vires, Deo dedi. *Malac.* 1.

Non tardes conuerti ad Dominum, *Eccl.* 5.

& ne differas de die in diem: subitò enim veniet ira illius & in tempore vindictæ disperdet te, ait Sapiens: diuinum profectò documentum, si ipsum executioni mandassem. Sed contrarium egi, pœnitentiam distuli, vitæ emendationem fugi, & de die in diem, de anno in annum conuersionem procrastinaui. Quid igitur sperem potiùs quàm iram & indignationem diuinam, quæ in me ingruat, & in die vltionis destruat?

Quàm temerarius & imprudens in operibus tuis fuisti! quomodo me decepisti munde? Repentè salutem meam procurare debebam, & de pœnitentia cogitare, cùm scirem, non esse in vita mihi horam certam. Sed eheu! in mortis horam pœnitentiam differens, similis exstiti longam profectionem per mare parantibus, & de nullo sibi commeatu prospicientibus, sed mox vt portu egressi sunt, de rebus ad iter longum necessariis cogitare incipientibus, quando

nauis vela nequit conuertere, & portum vnde egressa est, repetere. Similis inquam fui: nam longum illud iter in alterum vsque mundum acturus, nullam præparationem feci, nulla pœnitentiæ & virtutum opera paraui; cùm verò vltima mortis hora venerit, & tempus amissum annosque præteritos repetere fas non erit, tunc pœnitentiam agere cupiam: sed non erit opportunum, nec tempus aut occasio fauebunt.

Cùm Christus à filiis Zebedæi, peteret, num calicem illius bibere possent, passionis videlicet tormenta, vanitate & præsumptione turgidi, se bibituros dixêre: at cùm Redemptor à Iudæis captus fuit, eò relicto omnes præ metu consternati fugerunt. Ita quoque, in ætate decrepita pœnitentiam agere posse mihi visus sum, & illam vanè mihi proposui. Sed eheu! dum amara mortis tribulatio me circumuallabit, aliud acturus sum; tunc quippe tremam, fugiam, & ad Matt. 20

primum conflictum animum despondebo.

Dan. 5. Baltassar Babyloniorũ Rex, Principum & concubinarum multitudine cinctus, epulabatur splendidè & deliciabatur, cùm subitò mors illum oppressit, vitáq; simul & regnum eripuit. An non metuis, ne idem tibi contingat! subitò enim forsan mors te opprimet, cùm aliud non cogitaris hactenus, quàm epulari, bibere, deliciari, ludere, quando pœnitendi nec tempus, nec occasionem habebis, idque iusta negligentiarum præteritarum punitione.

Non habemus in vita horam certam. Quid fecisti Anima? quid consilij cepisti? cur pœnitentiam agere distulisti? quàm cæca fuisti? ne vel vnum quidem vitæ diem certum tibi spondere poteras, futuros tamen annos tibi certò ad agendam pœnitentiam pollicitus es. Temporis adeo inops eras, vt ne horam quidem certam tibi polliceri possis; certò tamen annos tibi plurimos, idque tam liberaliter, affir-

mare auius es. O cæcitatem intolerabilem! aliter sanè vitam instituere debuisses, debuisses inquam citò peccata deplorare, nec eorum expiationem in tam longum tempus differre.

Ionas cæli legatus & Propheta Niniuitis ait, *Adhuc quadraginta dies, & Niniue subuertetur.* quo audito ciues, quamuis quadraginta adhuc vitæ dies haberent, quamprimùm egêre pœnitentiam, nec in vltimum illam diem distulêre. Cur non & idem ego feci, vtpote qui lege naturali edoctus sciebam, vitam vltra septuaginta aut octoginta annos extendi non posse? cur non à prima ætate pœnitentiam agere cœpi, cùm ne vel horam, nedum diem, certam vitæ haberem? cur emendationem vitæ in senium distuli? *Ion. 3.*

O ingentem stoliditatem meam! si centenarius aliquis senecio, præ senio silicemium factus, & pedem alterũ in cymba habẽs Charontis, regem rogaret se vt in pedissequũ Simile.

dmitteret; an non omnium ludirio & risu exciperetur? Maiori profectò tu dignus es ludibrio, peccator, cùm præclarum vitæ tẽpus præterfluere passus, Deo seruire, peccata deplorare, salutem procurare & pœnitentiam agere te posse in senio putas & speras.

Stolidè profectò vixi, dies meos stultè disposui, certus non eram solem orientem intuens, eumdem occidentem me visurum, ideoque salutem in vltimos ætatis dies distuli. *Non est vestrum, nosse tempora vel momenta, quæ Pater posuit in sua potestate*, dixit olim discipulis Dominus, vt ostenderet (ad confusionem spei meæ) Deum tempus non in hominis, sed in sua potestate collocasse; de illo tamen disposui & vsus illo sum, ac si à me solo ipsum dependeret.

Act. 1.

Ait Ecclesiasticus multos stolida sua promissione deceptos esse; me proculdubiò iam tunc respexit Sapiens: ego quippe sum, qui cùm semper longam mihi vitã promi-

Eccl. 29.

ſerim, & conuerſionem ac pœnitentiam de die in diem diſtulerim, ſtultas & iniquas mihi promiſſiões promiſi. quare verendũ eſt, ne tãdẽ ab iis ipſis decipiar & circũueniar.

Cecinit olim Pſalmographus, *Tempus faciendi Domine: diſſipauerunt legem tuam.* Nouum de mea perditione præſagium; cùm enim vita hæc operandi & bonis operibus incumbendi tempus ſit, ipſe in vanitate illam traduxi, eaque abuſus ſum vt interea legem Dei mei violarem, eiuſque præcepta pedibus protererem. *Pſal. 118.*

Heu quam nefarium fuiſti cor meum! quàm ſiniſtros conceptus procudiſti, futura, quorum ad te diſpoſitio non ſpectabat, diſponere voluiſti, & præſentia turbata & confuſa reliquiſti. Ecquæ hac maior excogitari dementia poteſt? quotidie emendare vitam debebas, cùm ſalutis tibi tempus cælitùs cõceſſum ſit: cogitare, inquã, debebas, vitã hanc tibi datã, vt in hac pœnis & aduerſitatibus, alterius tibi, qui-

etem sempiternam comparares.

Ioan. 16. Tempus vitæ huius Dominus in Euangelio diem appellauit operis, in quo laborare nos oporteat; cùm enim tristis & caliginosa mortis nox aduenerit, nemo quidquam mereri poterit. Quid tunc infelix ages? cùm magna illa vitæ dies sine vllo lucro tibi effluxerit. Cur eheu! non cogitaui, vitam hanc esse tempus, quod à Deo recepi, vt in eo pœnitentiam agerem, itaque alteram sempiternam acquirerem?

Felix ille qui mundum ridet & repudiat. Erubesco mi Domine, ac vitæ me transactæ pudet, erubesco inquam dum stoliditatem meam præteritam mente voluo, quòd nempe pœnitentiam neglexerim, & à vanis mundi me deliciis & fallacibus voluptatibus passus sim inescari. Si modò sapuissem, debuissem hauddubiè, cùm me mundus ad honores inuitabat, ac diuitias offerebat, deliciisque illiciebat, repudiare, eiusq; oblata contemnere, dicendo, non posse me bona o-

pera negligere, aut pœnitentiam deserere, vt qui certum vitæ finem, atque aliquem præfixum dierum terminum nescirem.

Festinare profectò debuissem, nec vnum temporis momentũ perdere, quo nõ virtutem aliquam exercuissem. Sciebam enim tempus instare, quo vita examinanda esset, & secundum opera merces persoluenda. Debuissem, si modò sapuissem, maturè austeritatẽ induere, & in iuuenili ætate grauiter incumbere, nec morum disciplinam & exercitium virtutis in vltimam vsque senectutem differre. *In hoc mundo festinare oportet vt operemur.*

Falcones Noruegiæ solent mira celeritate, instinctu quodã naturali, prædã visam prosequi, eò quòd apud Noruegos dies esse soleãt breuiores. Equidẽ hasce imitãdo aues, agnoscere debuissem, vitæ huius diem breuem admodùm esse, & par esse, vt festinem non prædam, sed regnum cælorum venatione quadam sancta, gemitibus, inquam, lacrymis ac precibus, venari. *Falconum Noruegorum prudentia.*

Iudic.19. Cùm tot annis, quibus vixi, non studuerim animæ salutem procurare; metuo, ne mihi idem accidat, quod Leuitæ illi olim accidit, qui cùm persuasu soceri circa vesperam domum concederet, nec eadem nocte eò pertingere posset, graue in via detrimentum passus est. Celeriter pœnitentiam agere me oportuisset, & nusquam morari, ne cùm iter agere incepero, obscura mortis nocte opprimar, & tartaream subire domum cogar, cœlo quò iter dirigendum est, exclusus.

Summo mane surgere debuisses anima, id est iam inde à vitæ tuæ aurora, & tempestiuè iter tuum ingredi pœnitentiam agendo, peccataque deplorando ac virtutem amplecti, bonaque opera fecisse; quamdiu tempus & ætas suppetebant, ad bonum festinare summa celeritate debuisses & debes etiamnum, quamdiu vitæ huius candela lucet, si modò, cùm noctis hora aduenerit, in domo velis tua requiescere.

Quæ-

Quærite Dominum dum inueniri potest, inuocate eum dum propè est, ait Propheta. Nihil horum ipse feci; nam tot elapsi sunt dies, iam inde à vitæ ortu in quibus facilè inuenire Dominum poteram, nec vnquam illum quæsiui, & in ætate illa iuuenili, in qua illum vocare poteram, & ipse ad mihi respondendum paratus erat, ne semel quidem de illo cogitaui, atque ita omnes dies mei perierunt, & sine fructu elapsi sunt. *Isai. 55.*

Moueri saltem ad pœnitentiam celeriter agendam debuissem, quòd scirem multos esse apud inferos damnatos & pœnis sempiternis mancipatos, qui tamen in bona agendæ pœnitentiæ intẽtione mortui sunt; numquam tamen illam agent, nec à pœnis quas patiuntur, sese eripient. Dilatio illa, quam nostra nobis auctoritate arrogamus, qua scilicet pœnitentiam & virtutis exercitia in vltimam senectutem differimus, suspecta admodum & noxia est; & promissiones, *Multi damnati apud inferos qui fuêre bona intentionis.*

quibus

quibus pœnitentiam aliquando nos facturos spondemus, fallaces sunt & deceptoriæ.

Eccl.29. Scripsit Sapiens, multos inani promisso illectos & lactatos pessum iuisse. Promissio sanè quam sibi peccator facit, quamque ipse mihi feci, qua diu me victurum speraui, stolida est & temeraria; cùm de tempore; quod in solius Dei manu est, & cuius dispositio ad illum solum spectat, disponere quasi de proprio ausus fuerim, ipse quippe illud donat, distribuit, & singulis dimetitur.

Vbinam fuêre eheu! oculi, ratio, iudicium, & intellectus meus? Quamprimùm mihi & eodem agenda die pœnitentia erat, nec differenda, vt agam dum quidem cupiam, sed non potero. Et forsitan tunc illum appellabo & inclamabo, quando non audiar: tunc forte pulsabo, cùm nemo mihi aperiat. Perniciosa igitur hæc dilatio

est, & procrastinatio noxia.

Quoniam fatuæ illæ Virgines, de quibus Euangelium, serò ad nuptias & postquam clausa iam esset ianua, venissent, repulsam passæ sunt, & in æternum diuinæ gloriæ fruitione priuatæ. Ecquæ mea fatuitas timere sanè debebam, ne idem mihi aliquando contingeret, mihi inquam pœnitentiam differenti, & vitæ emendationem circa mortem aut senectam spondenti: verendum inquam est, ne repulsam patiar, ne non audiar, licet inclamem, & non admittar, etsi ianuam pulsem. *Matt. 25*

Sciebam Domine, esse mihi reddendam totius vitæ rationem, sed nesciebam & nondum scio, qua hora venturus sis. atque ideò omni vitæ tempore sanctè viuere debebam, nec præsenti occasione abuti, vitam mihi spondendo longiorem, & in futurum omnem vitæ emendationem coniiciendo. *Mortis quotidie memoria habenda.*

Cum certò mihi constaret certius, vno è septem hebdomadæ diebus mihi esse moriendum: &, si modò sapuissem, in illorum singulis benè viuere, & manè visa aurora cogitare debuissem, hunc mihi forsitan supremum illuxisse diem, & fortè ad illius me finem non peruenturum.

Luc.12. Diues ille, cuius meminit Euangelista, vitæ tempora distribuebat, & longam sibi spondebat vitam, & ecce eodem momento vocem audit, dicentem, *Stulte hac nocte repetent animam tuam à te, & hæc quæ parasti cuius erunt?* Huius ego stultitiam multis partibus superaui; nam conuersionem meam de die in diem differens, nestoreos mihi annos spospondi, ac vitam perpetuam, & cras forsitan me inuadet mors; quid autem de inanibus meis conceptibus tunc erit? ad quid spectabunt vana illa promissa?

O pudor, ô confusio intolerabilis! pœnitentiam in vltimum vitæ articulum distuli, Deoque ætatis

fæces

fæces dedicaui. Itaq; ad iustam delictorum castigationem, verendum est, ne fæcem è calice iræ diuinæ, iuxta Psalmographi vaticinium, bibere cogar, *fæx eius non est exinanita, bibent omnes peccatores terræ.* Psal. 14.

Ait Salomon, *Victimam Deo dignam offer.* Salutare hoc viri sapientis consilium non sum secutus, sed contrarium penitùs egi; mundo quippe velut Domino, meliorem vitæ portionem, deteriorem autem Deo reseruaui, victimas maiestate illius indignas, quæque illum irritare potiùs potuissent, illi offerre satagens. Eccl. 13.

Maledictus dolosus, ait Malachias, *qui habet in grege suo masculum; & votum faciens immolat debile Domino*, Hoc si verum est, vti reuerà credere teneor, maledictus omninò sum, & nimium ah! maledictus, Mundo enim optimam & præclarissimã vitæ partẽ dedi, Deo verò debilẽ & imbecillã senectutẽ. cur hunc infelix errorẽ cõmisi? cur pœnitentiam in vitæ finem distuli? Mal. 1.

Peccator submerso similis.

Si casu nescio quo in aquas caderes, & manum aliquis tibi, quo periculo eripereris, præberet, an non occasionem arriperes, an potiùs in crastinum vsque exspectares? Cur igitur miser, cùm in peccati statu, & damnationis periculo, versareris, & iamiam ad inferos esses detrudendus, ad Deum auxilij gratia non confugisti, Deum inquam, qui te vocabat, manum præbebat, vt ita mortis æternæ periculo eripereris? cur tam præclaras occasiones neglexisti? cur tantum temporis amisisti? cur pœnitentiam distulisti?

Eccles. 3.

Dixit olim Sapiens, *Tempus plantandi, & tempus euellendi quod plantatum est*, & transferendi quod euulsum est. Stolidus ille est, qui tū demum arbores plantare, deque vno loco in alium transplantare cōtendit, cùm emortuæ & aridæ sunt. Vita hæc homini data est, vt in ea se transplantet, à vitij solo scil. in territoriū virtutis, nec ad hoc propria est senectus aut mors. Fatuus

igitur

igitur fui & insaniui, cùm tempus senile respexi, & emendationem in senium & ætatem languidam distuli, quando scilicet omnia arescent, cum in iuuenili potius ætate vita emendari debuisset.

Simile. Caro cùm verminat & putere incipit, saliri nequit; serò medicina quæritur & paratur, quãdo malum inualuit, & plaga facta est insanabilis; serò præsidium & auxiliares copiæ ad vrbẽ obsessam destinãtur, cùm iam hostis occupauit. Ita nec, anima mea, salem pœnitentiæ applicare poteris in ætate decrepita, cùm fœtebis & putisces: serò ad medicamenta & sacramenta salutaria confugies, cùm vulnera tua & peccata incurabilia facta fuerint: serò inquam, loco tuo opitulaberis & lachrymarum exercitium in auxilium mittes, cùm dæmones & hostes eum inuaserint. Maturiùs igitur ac citiùs prouidere ei debuisses.

Matth. 7 *Non colligunt*, ait Seruator, *de spinis vuas, aut de tribulis ficus.* Ego tamen idipsum facere conatus

ſum; volui enim de improba vita, mortem felicem colligere; poſt diſſolutiones inducere pœnitentiam, & iuuentuti perditæ ac decoctæ ſanctam ſenectutem inſerere.

Inueteratus peccator veteri elephanto comparatus.

Iuniores elephanti facilè poplitem flectunt & tibiarum articulos incuruant, at vbi ſenio grauati ſunt, contractis iam neruis, & factis durioribus, non minus tibias flectere queunt, quàm ſi marmoream pilam curuare contendas. Hoc ad mei confuſionem dictum eſto: nam difficulter admodum in ſenectute Deo me dare potero, & ſub pœnitentiæ iugo incuruari, cùm totam iam iuuentutem vanitatibus. & vniuerſos vitæ annos peccatis impenderim.

Ierem.13.

Quemadmodũ Aethiops nequit pellem ſuam, nec tigris mutare maculas, teſte Propheta, ita nec tu tẽpore ſenectutis, iam inde à iuuentute peccatis aſſuetus, bonorũ operũ exercitio te applicare poteris. Cogitare oportuit, cùm in florida ætate vitiis indulgeres, peccata di

uturnâ cõſuetudine naturalia quodãmodò fieri, & tunc nequaquam expelli aut ſuperari poſſe.

Pœnitentiã agite, appropinquat enim regnum cœlorum, ait Chriſtus. Conſiliũ hoc ipſe neglexi, & pręceptum hoc tranſgreſſus ſum: ſed è cõtra in omni vixi libertate, de reformatione nequidquam ſollicitus, vitæ emendationis & pœnitẽtiæ oblitus, perinde ac ſi nullum ad gloriam cœleſtem ius habuiſſem. O ſortem deplorandam! occaſiones effluere paſſus ſum, in quibus me de ſalute certum reddere poteram, quæ mihi forſitan in poſterum non offerentur. *Matt. 4.*

Quicumq; in veteris lege decocto patrimonio, hæreditatem aliquam vendidiſſet, infra annum eãdem redimere illi fas erat, & perſoluto pretio, rurſus ſui iuris facere; ſi verò iam annus elapſus eſſet, nec alter redemiſſet, quieta illius poſſeſſione emptor fruebatur. Cùm hunc in morem miſer, toties peccando, mundo vel diabolo *Lenit. 25.*

animam tuã ante vendideris, infra vitæ huius annum te pœnitentiam agere oportebat, & culpam lacrymis & suspiriis eluere, vt ita contritione opulentam cęlorum hęreditatem, quam tam miserè ineptiis tuis & prodigè perdidisti, recuperes. Si enim tempus hoc effluere patiaris, metuendum est, ne denuò emere non possis, & ita omnis spes tua concidat.

2. Cor, 6. *Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis*, ait Apostolus, *nemini dantes vllam offensionem, sed in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros, in multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustijs, in plagis, &c.* Intellexit hic hauddubiè Apostolus tẽpus iuuenile, quod Deo acceptum est; & veri dies salutis sunt, oẽs vitæ huius dies: in quibus cùm me vt fidelem Dei ministrum exhibere debebam, in multa patientia, tribulatione, austeritate, pœnitentia; nonnisi in vanitatibus, peccatis, & dissolutionibus vixi,

& om-

& omnes de vita meliore conceptus in senectutem decrepitam conieci.

Cur ô cæce, nefarie, & miser peccator differs vitiis emergere! cur primas vitæ directiones in vltimam vitæ horam reiicis? O stulte, interea dum vires tibi suppetunt, ad Dominum conuerti deberes, nam in diluuio aquarum multarum, cùm nimirum variis mortis turbinibus ac procellis agitaberis & concutieris, ad Deum tuum, teste Dauide, difficulter admodùm approximabis, si interea dum vixisti ab eo te sequestrasti. Et forsitan, cùm pœnitentiam agere volueris, non admittetur, & sæpe, quæ circa vltimum vitæ tẽpus agitur, vana est & parùm prodest. *Magna cæcitas est differre pœnitentiam.*

Dauid cùm superato hoste gloriosus & triumphans Ierosolymã inueheretur, Semei qui olim in illum contumeliarum plaustra exonerauerat, illi obuiam processit veniam delictorum petiturus, obsecrãs præteritorũ vt obliuisce- *2, Reg. 19.*

 retur;

retur; at quamuis tunc illi iniurias rex videretur condonasse, & omnium oblitus esse, postea tamen illum interfici iussit, eò quòd pœnitentia illa Semei voluntaria & spontanea nō esset, sed coacta. Idē omnino tibi infelix, circa mòrtis horā poterit contingere: necessitate enim ad pœnitentiā fugere coactus, Deoq; tuo occurrēs veniam & misericordiam ob delicta & iniurias toto vitæ tempore in illum irrogatas postulaturus, forsitan ab illo, qui te hactenùs tam benignè sustinuit, ad æterna tormenta mortemque sempiternam condemnaberis.

Exod. 14. Aegyptiorum rex Pharao, at peccator alioquin peruicacissimus, serò admodum culpam agnouit, tùm demum scilicet Deum inuocauit, cùm in mediis rubri maris fluctibus versaretur, cumq; aquis intumescē-tibus eò vnde venerat, redire contenderet, conclusus ab aquis miser cum vniuersis copiis submersus est. Triste profectò calamitatis meæ futuræ præsagium: timere nempe

debeo, ne, qui toto vitæ tempore Pharaone in Aegypto mundi huius vixi pertinacior, dū venerit funesta illa mortis hora, & rubris me iudicij aquis immersum videro, tunc demùm Deum agnoscens, & retrò ad agendam pœnitentiam redire satagens, nimis serò sit, & furoris illius fluctibus obruar.

Serò nimis fatuæ illæ virgines adornarunt lāpades suas, quibuscū ad nuptias ingrederentur, atq; ideò ad sponsi conuiuium non sunt admissæ, sed clausa illis est ianua: serius scil. est, ac stoliditatis quoddam indicium, in mortis hora salutis lampadem accēdere, & tunc cōscientiæ suæ consulere, cùm tēpus erit ad nuptias cælestes introeundi. Quàm igitur metuendum est, ne mihi tunc ianua occludatur, mihi inquam, qui ad illud vsque tempus omnes meas pœnitentias differo. *Matt. 25.*

Confiteberis, ait Ecclesiasticus in salutaribus suis consiliis, *viuens, viuus & sanus confiteberis & laudabis* *Eccl. 17.*

Deum & gloriaberis in miserationib. illius. Et meritò, quādiu enim sospites sumus & vita sana fruimur, Deo confessio & gloria danda est. Sed, quæ mea demētia! cōtrarium penitùs egi: quādiu enim sospes, incolumis, & vegetus fui, numquā Dei mei magnitudinē ac potētiā volui confiteri, imò nec honorē illi aut obsequium vllum exhibere: sed in mortis horam, & in ætatē morbidā emēdationē & pœnitētiā reseruaui.

Isai. 33. *Væ qui spernis, nonne & ipse sperneris?* ait Isaias: quàm igitur infelix ipse sum! credendum quippe est, quòd quemadmodum Deum meum spreui, dum vixi, ita me ille vicissim spreturus & neglecturus sit, in mortis articulo: cumque ab illo desertus fuero, forsitan sine vlla illius memoria moriturus sim, illius in mortis hora oblitus, cuius, dum vita potitus sum, nolui recordari.

Huius occasione ait Propheta, *Non est in morte qui memor sit tui.* Est hoc vaticinium, quo simul

Psal. 6.

ipse

ipſe calamitatis mihi inſtantis admoneor, me, qui ſemper pœnitentiam in horam illam extremã differo, cũ iam vltima dies illuxerit forſitã miſericordiæ Dei obliturũ, cuius maieſtatem ita irritaui, ac patientia abuſus ſum.

Ait in Cantico Ezechias rex, *Viuens viuens ipſe cõfitebitur tibi.* quaſi diceret: Is ſolùm qui in viuis eſt, tui recordabitur Domine, non verò qui in extremo vitæ ſpiritu verſatur. Et verè profectò dixit, è cuius verbis intelligere poteram, me, quoniam Dei mei oblitus eram, eumque neglexeram in iuuentute, in mortis hora difficulter admodùm illius recordaturum, cùm tamen in illam omnem ſpem meam differam. *Iſai. 38.*

Latrones & prædones non prius delicta fatẽtur, quàm vbi in eculeo ſunt, & ad ſupplicia rapiuntur. quæ tamen confeſſio illis non prodeſt, ſed morte & cõdẽnationẽ adfert; inq; patibulũ agit. Ita fotaſſe mecum agetur, cùm enim Dei mei *Confeſſio delictorum in mortis hora noxia eſt.*

gloriam atq; honorem deprędatus sim, totę; maleficia toto vitæ tépore admiserim, nullāq; vmquā delictorum cōfessionē instituerim, forsitan, cū in mortis articulo, tormētis extremis pressus, eadem confiteri voluero, inanis ac inutilis erit confessio, sed econtrà damnationem mihi & mortem æternam causabitur.

Semper in Deum spe ret pecca tor.

Quid igitur clemētissime ac benignissime Deus iam acturus sum? quid consilij capturus? quò me vertam? Ipsa siquidem peccatorum copia, scelerum enormitas, ac sola negligentiarum memoria sufficiunt, ad me in desperationis abyssum præcipitandum, & omnē mihi spē veniæ aut remissionis obtinendæ auferendam. At in his periculis cōstitutum, fauoris tui fidus, & naturalis tua clementia, in pedes me erigit, & eamdem mihi veniam spōdet, quam olim Latroni & Mariæ Magdalenæ demonstrasti.

Peccator non posset expiare delicta sine Dei misericordia

Scio certissimè, Domine, ac probè teneo, quòd quamuis tot effun-

derem lacrymas, totque ederem suspiria, quot in oceano aquarum sunt guttæ, quotque per totum annum venti flant, numquam tamen, negligentias meas & vitæ præteritæ delicta dignè deplorare possem. Quin & misericordiarum tuarum magnitudini innixus credo, me à te admittendum, vt tandem pœnitentiam agam: & quantum ad negligentias & delicta hactenus commissa, reliquum spero, vitæ admittes, vt in illo veniam implorem & scelera lacrymis eluam.

Hoc igitur Deus potentissime ac gloriosissime iam propono, volo inquā ac desidero, reliquū vitæ meę tēpus sine vlla emendationis procrastinatione, ad vindictam de sceleribus summendā & agendam pœnitentiam insumere, & quod hactenus facere distuli, iam abundè præstare, itaque tibi plenè satisfacere; oculi siquidem assiduè flebunt, cor nil præter suspiria, os nōnisi singultus edet, & oēs vitæ dies in dolore, luctu & plāctu transigā.

Insigne peccatoris propositū.

Partis primæ finis.

HERACLITI CHRISTIANI

PARS SECVNDA: IN QVA LACRYMAE PECcatoris pœnitentis exprimuntur.

CAPVT. I.

DEPLORAT VOLVPTAtum & gaudiorum mundi huius vanitatem.

Planctu terra meo resonet, singultibus aër,
Condoleantq́; mihi sidera, terra, fretum.
Ergo vale luxus, valeas damnosa voluptas,
Sint mihi deliciæ, plangere, flere, queri.

Ad solas lacrymas confugiat peccator.

AM te infelix peccator, quo maior in orbe hactenus non vixit aut viuit, necesse

cesse est, coram omnibus confundi, iam tempus est, & profectò promereris, vt omnium hominum spectaculum fias, & ludibrium: quare age ad solas lacrymas velut auxiliatrices certissimas confugito & confusione ac desolatione plenus, abditum quoddam antrum subi, in quo continuo delicta eluas fletu.

Peccator se contristet & humiliet.

Tempus eheu est, vt solitudinem & deserta ingressus, superbiam meam exuam, cornua deijciam, & in meipso dolorem concipiam: tristitiæ me iam dedam necesse est, vt fletu oculos repleam, & lachrymis innatem. Iam eheu! mortem non horreo, omnia mihi iam displicent, & imprimis misera mea vita & sceleribus contaminata.

Peccatoris deliciæ esse debẽt austeritates.

Non me videat sol imposterùm nisi lachrymantem, nullus me deinceps audiat nisi singultientem & gemiscentem. Lachrymis stratum, linteamina, & culcitram

meam

meam quotidie iam rigabo; reliquum vitæ nonnisi in pœnitentia traducetur; & pœnitentia & vitæ austeritas vnicæ deliciæ mihi ac voluptas futura.

Non decet peccatorem risus.

Ausimne tot admissis criminibus, risui me dedere? decereretne post vitam tam nequiter transactam lætitiæ indulgere ac delicijs? nequaquam; sed deijcere oculos, & horrore totus coram Deo meo quem ad iracundiam prouocaui cótremiscere volo. Aequanimiter omnes iniurias & aduersitates velut iustam delictorum meorum castigationem ac supplicium, suscipiam.

Lacrymæ peccatoris furoris diuini ignem exstinguũt.

Par est, vt perpetua in anxietate viuam, afflictionibus varijs premar, nulla quiete mens perfruatur, sed continuis conscientiæ stimulis pungatur: lacrymæ quoque manantes, quæ lumen oculorum meorum præ assiduitate exstinxêre, iusti furoris Diuini ardoré ac flammam exstinguant, Deumque mihi propitium reddant.

Nul-

Nullum deinceps sanum in corpore membrum sentire volo; at potius, vt criminum meorum vindicta ad imas vsque ossium medullas pertingat; nulla in me sit pars inposterùm, quæ non mea mihi peccata exprobret, ac pœnam sustineat: languere præ dolore volupe erit; oculi imposterùm ad nihil cõducant, nisi vt miseriam meam contemplentur; Anima verò suam vt calamitatem sentiat & agnoscat. Neque enim decet nefarium, cœlo terræque exosum, qualis ipse sum, ridere, ineptire deliciari & gaudio indulgere.

Quale gaudium mihi erit, qui in tenebris sedeo? aiebat senior Tobias cum Angelo loquens. Potiori ipse iure hęcce repetere verba possum qui in densis & opacis mundi huius tenebris victito. Ecquod in illo gaudium sperem? ecquod solatium prętendam? ecquas delicias pollicear? Ipsæ mihi lachrymæ ac suspiria mortem potiùs accelerent ac vitæ filum abscindant. *Tob. 5.*

Simile. Puer qui in tetro natus est carcere aut in ſpelunca aliqua obſcuriori, ludere idcircò & deliciari non omittit, eo quòd nunquam ſolem viderit, quidque lumen ſit ignoret. Huic ego verè ſimilis ſum: conceptus quippe & educatus in caliginoſis peccati carceribus, in ijſdem agere mihi videtur voluptas: at cùm ſortem iam meam & ſtultitiam agnoſcere incipio, mihi ipſe penitus diſpliceo, & nonniſi in planctu, ac ſuſpirijs iam viuere eſt animus.

Pſal. 10. Filij Iſraël in Aegyptiaca captiuitate nati & educati, non a-
Num. 11. ſpirarunt, vt teſtatur Pſalmographus, ad terram deſiderabilem, neu de libertate magnoperè ſolliciti fuerunt; adeò vt & ſæpius in Aegyptum redire, & ſeruitutem denuò ſeruire voluerit. At numquam mea ſtoliditas tanta erit, neu tanta mea cæcitas: quamuis enim in peccati

ſeruitute educatus ſim, & ſæpè libertatis meæ ius repudiarim, de beatitudine mea ne hilum ſollicitus, non tamen perpetuum eſſe mancipium volo, & communi hominum tyranno ſine vlla libertatis ſpe famulari; at Deo meo ſupplicare, è captiuitate vt me educat, & in priſtinam me libertatem reſtituat. Hoc nempe ab illo quàm enixiſſimè contendere geſtio obteſtans & lacrymans.

Cùm igitur Deus, ille miſericordiæ Pater, oculos mihi dederit, vt periculum in quo verſor, & ſtatum in quem mea me ſcelera coëgerunt intuear, nullum impoſterùm in obſcuro vitæ huius carcere gaudium conſectari geſtio.

Verus pœnitens delicias fugiat.

Apage voluptas, procul hinc diſcendant delicię, atque omne mundi ſolatium. Veſtras mihi Eremicolæ, qui in deſerto procul ab hominum cõſortio ſequeſtrati vi-

uitis,

uitis, lacrymas resignate, & tristia exercitia vestra in me transfundite.

Simile. Non habet viator, qui de itinere quod ingressus est, non est certus, lætandi occasionem; nescit enim num deuius eat nec ne. Ita quoque stolidus essem profectò ac demens, si in peregrinationis huius itinere gaudia deliciasque captarem, vtpotè qui nesciam an à salutis tramite deflectam, nec ne, & num trames quem ingressus sum, ad æterna gaudia, num verò ad æterna tormenta me sit deducturus.

Mundi gaudia non sunt durabilia. Stolidum est profectò mundi gaudia sectari, & in hoc inferiori mundo solidam quamdam voluptatem sibi fingere: stolidum est deliciarum rosas è vitæ huius spinis colligere velle, & ab hac lætitiam sperare, quasi in æternum sit permansura. Ideo numquam hîc ridebo, & quamdiu hic agam, perpetuo in luctu, planctu & tristitia vitam traducam.

Mundi gaudium Mera vanitas & stultitia est, illo

men-

mentem gaudio satiare velle, quòd priusquam cœperit, euanescit, & quod priùs exstinctum, quàm ortum. Ideo lacrymis innatare volo, & pœnitentiæ oceano animam immergere, nec in vanis mundi gaudijs spem ponere in posterùm.

definit mox vbi incipit.

Gaudebat & plaudebat purpuratus Aman, quòd Regi Assuero præ cæteris gratus & familiaris esset, quodque solus à Regina ad conuiuium vocatus esset: sedere eodem ipso die, quo ita se efferebat, & à Rege hisce honoribus affectus erat, à regia mensa abreptus fuit, in crucem quamprimùm agendus. Quo exemplo edoceor, non esse in mundi prosperitatibus vsque adeò confidendum; sed considerandum potiùs, quo gaudiorum ac voluptatum illius malacia maior, eò tempestates & procellas esse magis formidandas. Quapropter mare hoc anceps & procellosum amplius iam nauigare nolo, sed in portum certum me recipe-

Esth. 7.

re, portum inquam pœnitentiæ, luctus ac lacrymarum.

Iudith.13. Holofernes princeps exercitus Regis Assyriorum vino obrutus, & epulis exquisitis refartus, lætus & gaudens cubitum concessit; & ecce eadem ipsa nocte manu muliebri iugulatus, inglorius accubuit, & animam vnà cum vita amisit. Hoc sapere exemplo decreui, nec fallacibus mundi delicijs nimiùm confidere, ipsæ quippe nihil sunt aliud, quàm perfidiæ & traditiones, quæque nos exosculantes, fallunt, & mox vt natæ sunt, moriuntur, nec permanere queunt aut diù durare.

2. Reg.1. Lætus & iucundus in Siceleg erat Dauid rex, spolia & manubias inter duces ob rem benè gestam diuidens; sed vbi inopinatus de morte Saulis & amicissimi Ionathæ, deq; totius exercitus internecione allatus nuncius, omnis mox lætitiæ iubilus in tristes planctus & nænias est conuersus. Hic ego & simul omnes edocemur, ni-

hil in mundi huius gaudijs certi haberi posse, eaque instar arenæ, instar maris, ac deniquè venti instar quàm celerrimè commutari. Quapropter numquam in illis confidam, & gaudium meum, imò omnem vitæ meæ lætitiam semper in luctum conuertam.

Prima, quam emisi iamiam natus, vox, ait Sapiens, ploratus fuit, nec aliud habuit rex vllus in orbe natiuitatis initium, cui ingressui similis prorsus futurus est exitus & mors. Cùm igitur plorans natus sim, & plorans moriturus; quî fieri potest, vt vitam in risu traducam? stultorum est ridere, sapientis verò gemiscere ac plorare. Quamdiù igitur viuam, amaro me fletu conficiam. Sap. 5.

Dimitte me, ait Iob, *vt plangam paululùm dolorem meum*, & lachrymis me meis exsatiem. Non petebat vitam sibì dari Iob, vt risui, iocis ac delicijs indulgeret, sed vt lachrymis se exsaturaret, seseque dolendo affligeret: Idipsum Iob 10.

ipsum & ego præstare satago, & sanctissimum illum virum imitando, lacrymis pasci, volo inquam, dies & annos, quos adhuc habiturus sum, ita traducere, vt aërem repleam gemitibus, anima præ dolore emoriatur, & oculi præ lacrymarum abundantia exstinguantur.

Luc. 6. *Væ vobis qui ridetis*, dicit in Euangelio Dominus, *quia plorabitis.* Hoc ne mihi vmquam accidat, faxit Deus; numquam ideò ampliùs in hac vita ridere aut recreationes vllas consectari volo, ne forte in altera plorare cogar. Hæc siquidem vita luctibus deseruit, altera gaudio: & qui modò rident & gaudia consectantur, in periculo versantur, ne cum dæmonibus tandem aliquando plorent & ingemiscant.

Psal. 41. Dauid rex tam rigidus in austeritatibus suis erat, vt lacrymis se velut pane, & suspirijs velut edulijs quotidianis pasci diceret. Hunc ego pœnitentem imitari desidero,

firmiterque propono, non alium in posterum panem comedere, quàm hunc doloris, gemituum ac suspiriorum.

Filij Israël in terram alienam abducti, cùm hinc exilij calamitates, illinc patriæ delicias ac solatia animo voluerent, super flumina Babylonis amarissimè lacrymabantur. Idem penitus mihi accidit: cùm enim hinc vitæ huius exilij ærumnas ac miserias, illinc verò æternas delicias ac cæli, qui animæ locus naturalis est, gaudia contemplor, actum dolores quibus premor & quos flagitia mea causantur, intermisceo, gemere me ac flere super vorticosos miseri huius mundi torrentes necesse est. *Psal. 136.*

Beati qui lugent, dixit olim Seruator; felices inquam sunt, quorum oculi in lacrymarum fontes commutati sunt. Huius vt beatitudinis particeps fiam, in lacrymas totus resolui cupio, cupio inquam caput in oceanum, &

 ocu-

oculos in flumina conuerti.

Anima sine lacrimis simi-lis terra arida.

Nequit fertile esse solum, quod pluuia non irrigatur; quamdiu verò aridum ac durum est, nil nisi spinas & vrticas profert, ac viperas gignit. Ita quoque animæ, quæ dulci lacrymarum pluuia non irrigantur, nonnisi vanitates & immunditias producunt, sed lacrymis & fletu irrigatæ, meritis abundant. Toties igitur, tamq; frequenter meam irrigare cupio, vt, quæ nonnisi spinas & lolium germinare solebat, lætas omnigenarum virtutum ac meritorum propagines proferat.

Gen. 6.

Scriptum est in Genesi, *Omnis caro corruperat viam suam*: quam corruptionem vt Deus tolleret & expiaret, vniuersale diluuium terræ superficiei induxit, quod eamdem emundauit: De diluuio quodam lachrymarum hîc tecum ago anima mea: & sanè si sanctæ illæ aquæ cor tuum irrigarent, & genas madefacerent, omnis in te caro, omnisque sensualis con-

cupiscentia emoreretur, atque ita penitus ab omni macula expurgata, emundareris. O beatum diluuium, quod corpora mortificat, mundi vanitates exstinguit, appetitus eneruat, atque animas super niuem dealbat!

Antequàm comedam suspiro, testatur de se Iob. Eia agè anima, Iobum imitare, à suspirijs incipe & in lachrymas desine. Priusquam edas aut bibas, imo prodeant pectore suspiria, singultu tuum diffringe pectus, & vitæ præteritæ delicta ac scelera incessanter deplora. Sint iam dolores tibi deliciæ, angustiæ voluptates, ac gemitus suauissimum pabulum ac nutrimentum. *Iob. 3.*

De mundanis in Iob scriptum legimus, *Ducunt in bonis dies suos, tenent tympanum & citharam, & gaudent ad sonitum organi, & in puncto ad inferna descendunt.* Hos æmu- *Iob. 21.*

lari nolo, at aliud longè vitæ genus seligere, voluptates scilicet, tripudia, & musicam proculcando, lamentis, doloribus, & planctibus me dedere, vt contrarium iter ingressus & ab inferis cymbam deflectens, portum tandem cælestem subire, & cælestem illam æternamque regionem ingredi merear.

Luc. 16. Patriarcha Abraham epuloni apud inferos sepulto dicebat, *Recordare, fili, quia recepisti bona in vita tua, & Lazarus similiter mala; nunc autem hic consolatur, tu verò cruciaris.* Terribile reuerà exemplum, quo tamen edoceor, si hoc in mundo gaudere voluero, verendum mihi esse ne in altero crucier & castiger: contrà verò si hîc luxero & ingemuero, certissimam affulgere spem, inter choros Angelicos tandem aliquando iubilandi. Valete igitur deliciæ, valete voluptates ac

gaudia,

gaudia, neque enim in posterum quidquam me delectabit, quàm suspiria & fletus.

Melius est, scribit Ecclesiastes, *ire ad domum luctus, quàm ad domum conuiuij*. & verè profectò scripsit, imo verè rem ita se habere comperio, mecumque statuo visitare sæpiùs loca dolorem & afflictionem spirantia, quàm superba Magnatum palatia, risu diffluentia, & cachinnis crepantia. in illis namque discrimina in quibus viuo, ac quæ me circumstant mala ediscam, in his verò eadem agnoscere non potero. *Eccles. 7.*

Epulabantur festiuè filij Iob, & risui indulgebant, cùm domus derepente corruit, atque tristi omnes ruinâ, nihil minùs cogitantes, inuoluit. Hoc discam exemplo gaudia & voluptates cùm tam noxia sint, contemnere, & lachrymis ac pœnitentiæ indulgere. Gaudijs va- *Iob. 1.*

ledicam, fletumque & lamenta toto vitæ tempore consectabor.

Prou. 14. Scripsit in Prouerbijs Salomon, *Risus dolore miscebitur, & extrema gaudij, luctus occupat.* Verissimum hoc est, & res ipsa docet: si enim manè riseris, vesperi fletus & lamenta ingruent. semper in hisce mira dominatur vicissitudo: nihil hic fixum ac permanens, omnia incōstantiæ ac mutabilitati subiecta sunt: quapropter relictis gaudijs, tristitiam sectabor, & vanitatem repudians, doloris partibus adhærebo.

Gen. 7. Tempore Noachi epulabantur homines, comedebant, potabant luxuique indulgebant & carni, sed diluuij furor, qui illos derepentè inuasit, mox huic gaudio finem imposuit. O fallax gaudium, quot tu animas perdidisti? quot mundani miselli te consectantes & delicijs inhian-

tes vehementibus diuini furoris vndis ac diluuio miserè obruti periêre? numquam igitur tibi fidam, semper mihi suspectum eris, at me potiùs lamentis & planctui dedam.

Ingrati Hebræi vitulo aureo erecto in solitudine tripudiabant læti & hilares, &, ecce subitò ira Dei cecidit super eos, & eâdem ipsâ die viginti tria hominum millia gladio vindice exterminati sunt. Rideat igitur, tripudiet, delicias consectetur, quicumque voluerit, diuinam hauddubiè iram prouocat, idololatriam exercet; equidem in deserto hoc nonnisi plorabo, pectus feriam, & humilitate gratiam mihi diuinam promereri, eiusque iustitiam & vindictam impedire conabor. *Exod.* 23

Amnon Dauidis filius, lasciuus ille & incestuosus Amnon, voluptatibus inhiabat, ridebat & deliciabatur, sed haud ità multò pòst in mensa, in qua *2. Reg.* 13.

lautiùs biberat, & genio indulſeſerat, miſerè obtruncatus eſt. Ah quàm inſanit qui hiſce gaudijs fidit; quàm infelix qui horum proditionem non cauet; quàm miſer qui non cane peius & angue eadem deteſtatur! Equidem ex tota mente illa repudio & abhorreo, & immortale illis & implacabile bellum indico.

Mundi gaudia proditoria ſunt.

O gaudia nimiùm perfida, proditoria & nefanda! quæ fletum ſemper & triſtitiam vobiſcum trahitis. Babyloniorum Rex Baltaſſar regificum inſtruxerat epulum, & eadem ipſa nocte vitam ſimul & regnum perdidit. Ille profectò ſtolidus ac demens eſt, qui in gaudio adeò fallaci & deceptorio, quale reuera mundanum eſt, tam ſecurè ridet ac plaudit: ille verò ſapiens, qui haſce falſitates fallens, doloribus indulget, & voluptates ac iocos velut animæ peſtes ac faſcinatrices fugit, deteſtaturque.

Dan. 5.

Risum reputaui errorem, ait Ecclesiastes, *& gaudio dixi, quid frustra deciperis*, atque animam meam circumuenis? An non hoc consilium sequor, an non idem omninò agam? maximè. mores immutabo, atque aliud vitæ genus sectabor, & omnes dissolutiones meas, quas hactenus ostendi, exuam; & si olim voluptates doloribus prætulerim, cupio vt imposterùm tristitiæ gaudijs & iocis præponantur: quare ex hoc momento omnibus recreationibus, quæ me iam toties deceperunt, atque etiamnum me deciperent, si adhuc illa consectarer, valedico. *Eccles. 2.*

Fuerunt mihi lacrymæ, ait Psaltes, *panis die ac nocte*. Nonnisi duo commiserat crimina, adulterium scilicet & homicidium, ita tamen indoluit ac pœnituit. Quid non igitur ipse faciam, qui plurima deli- *Psal. 14.*

cta admisi, eaque grauissima? ipse qui toties tam enormibus sceleribus diuinam maiestatem irritaui: semper mihi lachrymæ, suspiria, ac singultus noctu diuque sint loco panis.

Simile. Ceruus vbi se à canibus circumcinctum videt, nullus vt effugio sit locus, ingemiscit ac plorat: Si animal rationis expers gemit, quantò magis me gemere necesse, qui in hac vita à leone rugiente, qui exitium meum quærit, me pressum & cinctum, à tot periculis circumuallatum, tot laqueos ad me illaqueandum paratos, intueor.

Gen. 27. Profanus Esau à venatione reuersus, & lachrymari incipiens, patris sui cor emolliuit, inflexitque vt petitis annueret. spero etiam me à vitiorum venatione defatigatum, si lachrymari cœpero & delicta fletu eluere, DEVM meum patrem emolliturum, inducturumque vt

misericordiam mihi & veniam, quam suppliciter peto, concedat.

Propheta Samuel deplorauit amarè perditionem animæ Saulis: Dauid quoque filium Absalonem quem sciebat in peccato occisum. Ipse etiam Redemptor CHRISTVS, cùm oculos in ciuitatem Ierosolymitanam conijceret, eiusque cladem præsagiret, amarè fleuit. Si igitur Sancti illi, imò & DEI Filius aliena peccata sic deplorarunt; quantò maiori iure propria me deplorare par est, eorumque veniam à Deo meo postulare?

1. Reg. 15.

2. Reg. 18.

Luc. 19.

Axa filia Caleb Hebræorum ductoris, suspirans petebat à patre terram irriguam, nam aridam dederat & arentem. Hoc tibi allegoricè adaptes anima mea, suspira inquam, & sanctam à Patre tuo cælesti multis crebrisque gemitibus &

Iosue. 15.

lamentis compunctionem & donum lacrymarum postula.

Cant.3. De Anima sancta in Canticis scriptum est, *Quæ est ista quæ ascendit de deserto, sicut virgula fumi ex aromatibus myrrhæ & thuris & vniuersi pulueris pigmentarij.* Hoc tibi dictum crede Anima mea, ac tibi persuade, fumum lacrymas, quas in vitæ huius deserto effundis, de quo modò ad cælum ascendis, per compunctionem quamdam & affectum rerum diuinarum elicere. Plora igitur, deplora, & numquam lacrymarum tuarum habenas contrahe.

Gen. 7. Tumentes diluuij vndæ Noëi arcam in sublime sustulerunt, & supra summa montium cacumina. Ita volo, vt lacrymæ, quæ oculis meis destillabunt, ad rerum sublimium contemplationem me sustollant, vtque earum

Exod. 14. acredine peccata mea suffocentur, & quemadmodum Aegyptij, sub rubri maris vndis, submergantur.

In qua-

In quacunq; die ingemuerit peccator, ait apud Ezechielem Dominus, *omnium iniquitatum eius non recordabor amplius.* Ita igitur Domine Iesu iam plorabo, totque lacrymas effundam, mei vt miserturus sis, delicta remissurus, omniumque commissorum memoriam penitùs abiecturus. Ezech. 18.

Naaman Syrus cùm in Iordane sese lauisset, corporis sanitatem consecutus est, & à lepra penitus purgatus. Ita quoque mihi persuadeo, lacrymarum flumine ablutum perfectam animæ sanitatem me consecuturum, & à vitiorum lepra emundandum. 4. Reg. 5.

Hæc scilicet spes mea, hocce meum propositum, mei igitur miserere, lacrymas meas intuêre, quarum tantam oculis copiam effundam, oceanum ex iis vt conflem, qui omnia delicta mea obruat. Sole per diem splendẽte, & lunâ per noctem, semper in lachrymis ero. Suspiria mihi erunt, risus; dolor, musica; lamenta, deliciæ; & austeritas, vita.

CAPVT II.

OB PROPRIAM SVSPIrat miseriam.

Etsi nox terris inducat opaca tenebras,
Atque aurora diem lucida manè vehat;
Semper me flentem lamentantemq́; videbunt,
Quando subit miseræ sortis imago meæ.

EGIVS Propheta iniquitates suas deplorans, ac vindictam de illis exposcens dicebat, *Exitus aquarum deduxerunt oculi mei, quia non custodierunt legem tuam.* Psal. 118. Id ipsum hodiè dicere cupio cùm meas miserias intueor, peccatáque mea exterminare desiderans coram Deo meo protestari, nullam me oculis quietem indulturũ, nec vnquam fore, vt lacrymę exarescãt,

sed

ſed perpetuum earum riuum fore, eo quòd Dominum offendi; & maleficiis meis illius maieſtatem irritaui.

Simile.

Cùm ignis domum aliquam occupauit, periculumq; eſt, ne ad vicinos ſerpat incẽdium, præſentius nullum remedium eſt, quã aquã effundere, quæ ignem exſtinguat. Ita, quoniam animam furioſo paſſionũ incendio correptã, & vitiorũ igne æſtuantem contẽplor, nullum melius aut aptius ad illum ardorẽ ſopiendum, remediũ inuenio, quã ad ſalutares lachrymarũ aquas recurrere, vt his affuſis, concupiſcẽtiarũ fomes & appetituum titio quamprimùm exſtinguatur.

Elias Propheta, ſolitudinis ille incola aquâ ſacrificium ſuũ aſperſit, quam affuſionem Deus ratam habuit. O quam egregium ſacrificium eſt peccatoris pœnitentia! huic ſimile Deo offerre decreui, atque hoc circũſecùs limpida lacrymarũ mearũ aqua aſpergere, quod ſpero benignis ac propitiis illum

oculis

oculis intuiturum, ac misericordiam, meas contemplando miserias, mecum exerciturum.

Psal 73. Veram pœnitentis personam gerens Propheta Regius, Deo dicebat olim, *Contribulasti capita draconum in aquis, tu confregisti capita draconis, tu dirupisti fontes & torrentes.* Dracones sunt peccata, aquæ verò in quibus merguntur, ipsæ sunt lacrymæ. Tot igitur lacrymas effundam, & fluuios ita intumescere faciam, vt omnes illos dracones & vitiorum crocodilos tandem sim obruturus & exstincturus.

Heu quantum ex nunc angustiæ interiùs persentio! cor mihi iam dolore disrumpitur, non sufficiunt ventum pulmones, nisi vẽtum passionum mearum, qui eosdem animans, animam mihi aufert ac vitam. Raucedine iam penitus vox corrupta est, & omnis faciei color euanuit; adeò vt nõnisi tristis mortis sim imago. Meiipsi⁹, fateor, mali auctor sum, ac meæ mihi manus

Peccator suiipsius mali auctor.

mortem & ærumnas fabricatæ ſunt.

Tuam in me iracundiam, Deus bone prouocaui, miſericordiam tuam, bonitatemq́ue nefaria peruicacia mea violenter coëgi, tela furoris in me eiaculari, coëgi inquam te virgam in manus arripere, tuam vt me iuſtitiam edoceres, ſimulq́ue oſtenderes, peccata quæ admiſi calamitatum in quibus modò verſor, quæq́ue ceruices meas confregêre, cauſam eſſe.

Miſericordiam Dei cogi.

Ita eheu! calamitates meæ excreuêre, & intumuêre, nulla mihi vt conſolatio, niſi in planctu & lacrymis ſuperſit. Audite igitur populi, & aurem adhibete querelis ac lamentis meis nationes remotæ, meamq́ue miſeriam & ærumnam reſpicite.

Videte vicini, ſi eſt aut fuit vmquam dolor, ſicut dolor meus. Intima dolorum meorum ſcrutamini penetralia. Videte numquid ſimile ſol vmquam aſpexerit. et ſi manus ad ſuccurrendum extendere noli-

Non debet eſſe dolor ſimilis dolori pœnitentis.

tis, oculos saltem commiserationis ad me conuertite, meique misellí misereminí: Et, nisi marmorei estis aut adamantini, mea vobis mala lachrymas excutiant.

Nullus hodiè, fateor, me viuit calamitosior, adeò vt & saxa sensus expertia, malis meis ad plorandum flectere possim. à capite me ad imos vsque talos dolor inuasit, nullaque in corpore pars est, quæ doloris expers sit, meamque ruinam non persentiat.

Infelix peccatoris conditio.

O noua rerum nouitas! ô durum & grauem ictum! Quò me cumque vertero, noua doloris facies sese offert, & nouum calamitatis genus. Hem me infelicem! Video siquidē miseram animam meam doloribus circumuallatam miserè pereuntē & elanguentem. Video corpus hoc, eius inquam compar, miserè affectum & euanidum, oculi siquidem hiant, os deductum est, & extremum spiritum singulis videtur momentis velle emittere, & rectâ ad mortem properat.

Quàm fatale & horribile spectaculũ hoc est Deus bone! Ecce quomodo me castigâris, ecce quomodo superbiam meam domueris, ostendisti Domine iustè me puniendo, ęquum te esse, nullũq; excipere, quẽ non aliquando castiges, & quo diutiùs peccatorum vindictam differs, eò horribilius & grauius supplicium infligere, dilationem ac patientiam tuã suppliciorum grauitate compensando. Ipsum iam reuera experior, & damno meo nimiùm sentio.

Tarditatem supplicij Deus grauitate compensat.

Par igitur est me dolore confectum in terra prosterni, humerisque demissis meam deplorare miseriam; par est inquam cinere caput conspergere, & quàm enixissimè petere, vt miserum hocce corpus in cinerẽ quamprimùm resoluatur, sacco me conuestiam necesse est, vt sola pedum vmbra, & sepulchri mei locus appareat.

Et sanè cùm calamitates meas intueor, & sortem meã contẽplor, lacrymis innatem & præ lachryma-

rum

rum copia oculos amittam necesse est, cor etiam palpitet, non secùs ac si mihi extra euellerentur; dolore emoriar & luctu, oculos deiiciam, caput dimittam, & amarissimo genas fletu humectem.

Agite igitur, oculi, in torrentes conuertamini, noctu diuque lamẽtemini, nullam quietem suspiriis anima concede; ipsi pro te loquantur singultus ac gemitus, ac tuas sustolle palpebras, & in cælum eleua, certò confidens inde tibi auxilium venturum. Respondeant igitur lamenta miseriis.

Ad solas lacrymas confugere peccator debet.

Aliò etiam confugere non possem, nisi ad oculos meos, in solis lacrymis spes & solamen consistit, quas magna cum copia effundam, atque vitæ meæ miseriam amarè deflebo, & tuam imprimis, ô anima mea.

Non debent deesse peccatori lacrymæ.

Atque eheu! vt malorum finem non facio, ita nec oculi lachrymarum. Cùm afflictio cor meum premat & opprimat, lachrymas inde profectò velut è spongia exprimere

mere debeo: atque huiusmodi tamdiu vitam ducam, donec mei Deus commiseratione tactus, in gratiam me admittat, & flammantem illius furoris æstum lachrymis exstinxero.

Quid enim quæso facerem aliud, vt qui tot coram oculis admissa videam crimina, tantam annorum seriem malè collocatam, tot scandala data proximo, tot virtutes neglectas? ferreus essẽ & æneus profectò, si lachrymas inhiberem, & quamuis alioquin ferreus essem; dolor profectò meus ipsum liquefacere posset, & in lacrymas resoluere; & si fortè lacrymarum vnda non sufficeret, ipsum sanguinem eliceret.

Cur peccator flere debeat.

Sunt eheu! calamitates meæ infinitæ, & miseriæ meæ sine numero; quæ vltra verticem meum excrescunt, & à quibus propemodùm suffocor, adeò vt aliud facere nequeam, quàm alta voce inclamare, & tremebunda ac suspirabunda voce, quæ & rupes emouere queat, di-

cere,

cere, miserere, opitulare, succurre Domine, emorior, nisi opem & auxilium præstes, emorior.

Mala quæ peccatum animæ adfert.

Video me iam velut in abyssi cuiusdam fundo, & carceris profundo constitutum, itaq; caligine excæcatus sum, vt nesciam lumen, an & sol in mundo aliquis supersit, atque vbique in tenebris mihi & obscura caligine versari videor. Ipsæ iniquitates sunt, quæ mihi diem ac lucē eripuerunt, atq; rebus omnib. colorem ademerūt: peccata inquā sunt, quæ in has me miserias compulerunt, & desertum quoddam in anima effecerunt, virtutes in solitudinem, & bona opera in veterem maceriam commutarunt, & nonnisi dolorem amaritudinemque mihi reliquerunt, tam tristi oculos spectaculo afficientes, & tam funestis animum cogitationibus opprimentes.

Natura plurimas nobis miserias adfert.

Quod verò imprimis me afficit ac dolorem adauget, est, quòd videam, præter extremam, quam peccatum in animum inuexit, cala-

mitatem, ipsam hominis naturam nouam etiam, quantum in se est, procudere, & iam inde ab incunabulis variis nos miseriis inuoluere: videtur quippe homo iam inde coactus, successionem hæreditatemque admittere malorum: quæ vt euitem, mortem oppetere malim, adeoque vt miserrimum omnium hodie viuentium me dicere meritò queam.

Dixit olim Iob, *Homo natus de muliere, breui viuens tempore, repletur multis miserijs.* Quàm meritò hisce verbis Iob vsus est. Sciebat nimirum, quod & ipse nunc scio, naturam quæ erga nos vt nouercam se gessit, cùm fragilitatem nobis in matrem, & breuitatem in vitam dedisset, miseriis nos variis obruisse, quæ continua ad nos successione deuoluuntur; quibus nemo eximi potest, nisi simul & vita excidat. Quod profectò miserum est & æternis dignum lacrymis, ac perpetuo vt in luctu versemur. *Iob 13.*

Et sa-

Cur vita hominis breuis.

Et sanè vita hæc nostra scatet malis, hominisque conditio adeò misera, vt mors optanda, non reiicienda, ac loco remedij non verò supplicij tenenda sit. Ideo nempe Deus breuem hominis vitam fecit, vt calamitates & mala, quibus obnoxia est, morte finirentur, & per annorum breuitatem terminarentur.

Nascitur homo mancipiũ & ita moritur.

An non miserum profectò est nasci, viuere & mori vt mancipium? annon conditio fragilis, dies vitæ à fletu inchoare, eosdem deinde in laboribus agere, & cum dolore & angustia finire? annon flebilis sors est, vitæ vt participes reddimur, infinitarum simul ęrumnarum participes reddi? Ingemisco & præ dolore emorior dum vel semel id animo voluo.

Psal. 50.

In iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea, ait calamitatem suam deplorans Psalmista. O conditionem miseram, miserum esse & miseriis inuolutum iam inde à conceptus

punćto

puncto in miseriam ingredi, dum vitam ingredimur; peccatis subiici, cùm mundi subiecti & vasalli simus. Ecquis DEVS bone, hisce auditis malis non ingemisceret? Equidem ita eadem apprehendo, vt quamuis oculi lapidei forent, in lachrymas penitus resoluerentur; & cor quantumuis ferreum esset, hic emolliretur, & nonnisi lamentis indulgeret.

Vita hæc labore plena.

An non vita hæc, anima mea, quam viuis, tribulationibus circumdata est, aduersitatibus referta, laboribus & molestiis plena? an non certissimum est, pro vnica voluptate, qua fruitur, mille ei molestias & angustias compensando refundi? Adeo vt non vita, sed mors potiùs debeat appellari. quis igitur non fleat, quis non plangat & lamentetur?

Quidquid habet homo vt mutuum habet.

Ecquæ miseriarum abyssus est, quàm misera sors, videre hominem adeò inopem & mendicum, vt vestimenta & induuias à

bestiarum mutuetur exuuiis; victum & cibum ab auibus emendicet, & in sudore vultus vescatur pane suo? Quæ tamen brutis & animalibus vltrò suppetunt, quæ hæc aliunde mutuando non emendicant. Quod dum cogito & animo voluo, elangueo & vitam perdo.

Animalia singula quid habent vt se defendant.

Sunt auibus alæ ad volandum, animalibus vngues & dentes, quibus se tueantur; alia celeritate & pernicitate pollent, vt pericula imminentia effugiant. Solus homo his omnibus destitutus est, nihil enim habet, quod sibi proprium sit, & quidquid habet, aliunde mutuatus est: adeò vt lachrymis hoc vnum dignum sit, aut nihil est omninò in mundo, quod fletu sit dignum.

Omnia homini contraria.

Vlteriusne hominis miseriam describam? Cum optima valetudine fruitur, tunc maximis subiacet infirmitatibus. Hinc illum premit fames, illinc sitis:

hinc frigus bellum mouet, hinc calor; molestiæ illum diuexant, aër fulmina in caput illius eiaculatur, mare tempestates ciet, terra pestem & contagionem procreat. Numquam denique quiete gaudet, numquam securus, omnia illi contraria sunt: an non igitur vita illius verè misera & ærumnosa? est profectò, aut nihil in mundo miserum reperitur.

O funestos vitæ dies! ô lugubre mundi habitaculum! ô infelicem hominis sortem! vt quem iam inde ab incunabulis calamitates premunt, milleque molestiæ exagitant; quas dum mente agito, confundor & palpito, & cor meum præ metu & horrore concutitur, & languet.

Iam inde à natiuitate homo calamitatibus obnoxius.

Quis enim mihi sit animus, quæ gaudendi occasio, vbi me angustiis intueor circumcinctum, cumque nullum in natura mea locum videã, qui ab infortunio immunis sit: & quod præter calamitatem meam, infinitis adhæc angar

doloribus, & lubricarum volupta tum memoria vitia mea con tinuò exprobrent: cumque vitam tot voluptatum melle condierim, iam tristi & amaro angustiarum felle eamdem perfusam & potatam sentiam.

Sed quid, ô Deus meus! an non mei misereberis, an non misellì te tangat commiseratio? semperne rigidè mecum ages? numquam misericordiarum tuarum compos ero? Easdem promereri desidero, earumque me compotē reddere; quod vt fiat per terrā membra traham, cinere caput meum conspergam, pectus disrumpam clamoribus, oculos in lacrymis eliquabo, & toto vitæ tempore pœnitentiam agam.

Indignationum igitur tuarum Domine, æstū exstingue, miseriam meam intuere, lachrymas respice, tu qui vnico oculorum nutu cœlum terramque perspicis; cuiusque acies cordis nostri penetralia intuetur; gemituum meorum

amaritudinem benignus attende, Deus bone, qui bonitatis omnis & clementiæ fons es; aures clamoribus meis accommoda, qui cuncta audis & percipis. Tu es ad quem confugio, tu es ad quem planctus & lamenta dirigo, tu es cuius expostulo gratiam, coram te publicam pœnitentiam agere propono, quorum omnium amplissimum lachrymis meis, testimonium do, & toto vitæ tempore etiam dabo.

CAPVT III.

MVNDI FALLACIAM ET fraudem deplorat.

Rupis inaccessæ latebras atque antra subibo,
Vt pascar gemitu, & fletibus ora rigem.
Perfidus est mundus, fallax, contagio, pestis,
Cui seruire nefas, credere stultitia est.

AH quam fallaces, incertæ & dubiæ sunt hominum vires! quã inanis spes est, quæ in mundo stabilitur! nihil ita perfidum, ita nihil fallax, nihil quod maiores insidias ac proditionem continet, reperire est. Mundus nempè Iudas est, iniquus, ingratus, qui postquam plurima à suis recepit obsequia, eos fal-

lit, prodit, decipit, mille laqueos parat, & mercedis loco infinitas ærumnas reddit. Eheu, cùm nequitiam eius perpendo, tristes oculis erumpunt lachrymæ, & labia amarissimè ingemiscunt.

Seruietis Diis alienis, qui non dabunt vobis requiem die nec nocte, dixit olim per Prophetam Deus. Quibus in verbis ad viuum mundicolarum sors describitur; mundo enim seruire; Deo alieno & idolo seruire est, è cuius obsequio aliud sperandum non est, quàm crudelitas, proditio, & tormenta intolerabilia. *Ier. 19.*

Fallacia Dalilæ illicia ac lenocinia generosum Sampsonem ad mortem pertraxêre, eiusque excidij ac ruinæ fuêre causa, hinc factum est, vt captus fuerit à Philisthæis, oculis orbatus, & pistrinum iumenti instar agitare coactus. Idem omnino mundus cũ suis ministris agit, illius lenocinia, amores, voluptates ac deliciæ, *Iud. 16.*

mortem sæpe nobis ac damnationem sempiternam adferunt; semel nempè vanitatum suarum rotæ nos alligatos, instar iumentorum in gyrum agit.

Gen.31. Iacob Patriarcha diligenter, & gnauiter, & seriò idque decennio Labano idololatræ seruiuit, multas eius nomine perferens molestias & ærumnas, qui decies illum, mercedem promissam commutando, decepit.

Mundus Labano similis. Eheu! ego & alij plurimi mecum, mundo non minus gnauiter ac seriò, quàm Iacob Labano, seruiuimus, magna diligentia eius honores & potentiam augere satagentes, at sæpiùs nobis mercedem mutauit, & quod promisit, dum nos in seruos adsciseeret, denegauit. Quàm igitur perfidus est, quàm ingratus, quàm in promissis fallax! & sanè quot de eius ingratitudine verba profero, tot etiam lacrymas effundo.

Coloss.2. *Videte ne quis vos decipiat per inanem fallaciam*, ait Apostolus. Ego

miser

miser tamen deceptus sum; & in mundo adeò fallaci agens, tantum abfuit mihi vt cauerem, vt in omnibus rebus falsus fuerim: vbique me ille decepit, & per exteriora me deducens, ita excæcauit, vt eorum interiora videre nequierim. Adeò nefarius & vafer fuit, vt deliciis & voluptatibus oblatis, earum horrorem, fœditatem, & turpitudinem absconderit.

Auferri pellem animali immolando iussit Deus. Contrarium penitus mecum egit mundus; voluit enim sibi obsequium meum afferri voluptatis, honoris, & commodorum particularium pelle coopertum, ne eius viscera, interioremque malitiam ac vitiorum sordes perspicerem, atque hocce modo sæpius me fefellit. *Leuit. 1.*

Dixit Angelus Tobiæ, *Exentera hunc piscem, & cor eius, & fel, & iecur repone tibi. Sunt enim hæc necessaria ad medicamenta vtiliter.* Idem ego cum mundo agere debuissem, exenterandus inquam, ille *Tob. 6.*

mihi erat, eius viſcera interiora-
queexaminanda, fel & amarities,
quæ ſub peccatis illius inuoluta
ſunt, perſpicienda; erant enim
hæc ſalutaria & vtilia, vt nimi-
rum oculos meos adaperiens, mun-
di malitiam abominationemque
cognoſcerem, atque illius fraudes
& verſutias præcauerem.

Mundus nos omnes fallit. Verè me, fateor, fefellit, e-
ius enim impoſturis auſcultans, &
perfido fidem adhibens, res inanes
& contemni dignas plurimi feci,
maiores verò minimi. Praui mei
affectus, cùm varios mundani a-
moris colores in ſe recepiſſent, ta-
lem opinionem conceperunt, qua-
les erant paſſiones amoris quo mũ-
dum proſequebar; adeò vt quod
multum erat ac magnum, exiguum
mihi ac paruum viſum ſit, quodque
reuera nihil erat, exaltauerim &
demiratus ſim, varias in animo meo
imagines ineptiaſque effingens.

Exod. 16. Meritò in ſacris litteris Hebræi
illi reprehenduntur, quòd cum
manna cæleſti, quod quotidie Deus

depluebat, abundarent, cibos tamen communes, allia & cepas Aegypti & ollas carnium desiderarent. Maiori ipse profectò reprehensione dignus sum, & velut alienigena, quamuis me Christianum dicam, habendus, quòd, cùm me Deus cibo cælesti ac spirituali, pascere ac reficere satagat, tanta mea dementia nequitiaq; fuerit, vt cibos viliores & immunda cepe & allia, mundi inquam malitiã, nefariè ac perditè dilexerim. Fefellit me igitur quare nonnisi tristis mihi superest pœnitentia; pœnitet me igitur, quòd fraudibus eius & versutiis nimis acquieuerim, atque ideo dementiam meam perpetuis lachrymis deplorabo.

Est qui nequiter se humiliat, & interiora eius plena sunt dolo, ait Ecclesiasticus: de mundo hauddubiè locutus est; hic enim perfidus proditor est, qui amicitiam simulat, & interea cor eius & viscera crudelitatem & malitiam spirant. Heu! quoties ille *Eccle. 19.*

me fefellit, quoties me confudit? iam tandem technas illius & fraudem agnosco, & diei maledico, in qua vmquam mangoni huic credidi, atque idcircò toto vitæ tempore lacrymabor.

2. Reg. 20 Ioab Dauidicarum copiarum præfectus, fratrem Amasam amplexus & beneuolentię signa ostendendo exosculatus, sicam lateri illius ingessit, vitaq; spoliauit. Hunc imitatur & mundus, qui secundus quidam Ioab est; nemo sibi hunc amicum esse persuadeat: nam beneuolè ad nos accedens, & amicitiæ indicia præferens, pacemque ore promittens, quamprimùm prodit, & nefariè nos vt Amasas, incautos ac nihil minus cogitantes inuadit & obtruncat, anima simul & vita spolians. quidquid enim loquitur & consulit, erroneum est, falsum & mendacium.

4. Reg. 2. Quadringenti Prophetæ mēdaces Achab regē, bellū vt susciperet exstimulabāt, certissimamq; victo-

riam

riam pollicebantur, qui tamen illum deceperunt, nam in bello victus occubuit. Mundus etiam pseudopropheta est; nam quidquid consulit, quidquid appetitus deprauatus suggerit, merum mendacium est & erroneum. persuadere nempe conatur, nos si viuere vt cæpimus pergamus, mortem euitare, animæque salutem procurare posse. At certo certius est, instar Achab, nos, si mendaci huic eiusque versutijs fidem adhibeamus, tandem aliquando emorituros.

Sisara præfectus militiæ Regis Iabin quòd Ioheli credidisset, & lac quod illa parauerat, ebibisset, miserè occubuit, ac vitam simul & gloriam antè partam, amisit. Hac mecum ratione egisti, perfide munde; nam dulci me deliciarum tuarum lacte potum, & amicitiæ tuæ nimiùm confisum & indormiscentem nequiter perdidisti, honoreque mer & virtute spolians, spem mihi p opemodùm saluandæ animæ succidisti. *Iud. 4.*

Isaiæ 3. *Popule meus, qui te beatum dicunt, ipsi te decipiunt, & viã gressuum tuorum dissipant*, ait apud Isaiam Dominus. Verum hoc esse, in mundo reipsa comperi: mango enim ille dum mihi persuadere conatur, beatum me esse dum delicijs indulgeo & voluptates illius consectatus fuero, re tandem comperi, verum illum impostorem esse, qui me in promissis suis fallebat.

3. Reg. 13. Legimus in libris Regum virum quemdam pium, quòd pseudoprophetæ credidisset, à leone in itinere dilaniatum. Mundus pseudopropheta quidam est & impostor, & quotquot verbis eius crediderint, in periculo versantur ne tandem aliquando à rugiente illo leone infernali, in vitæ huius itinere deuorentur. Hoc scio & reipsa me in hoc discrimine constitutum vidi, dum mendaci huic nimiùm facilè credidi, nisi bonus ille Deus aliter res disposuisset.

Apoc. 17. Meretrix illa Apocalypseos ve-

nenum in vaſe aureo propinabat, mortemq́ue in auro aſſeruabat. Mundus item meretrix eſt, ac rex fornicationum & inceſtuum quiq; peccati veneno, quod in patera honorum, vanitatum diuitiarumq́ue propinat, innumeros inficit. Ah quoties hoc me pacto feſellit! quoties rutilans hoc aurum & ſpecies illa exterior me decepit, dum venenum quod mendaciorum fraudumq́ue ſinu fouebat, non aduerti?

Conſtat, mundum deceptorem eſſe, omniaque illius dona & munuſcula fraudem ac verſutias ſubolere. Excęcat enim & fallit exteriori ſua pulchritudine, vt Iudith Manaſſis vidua venuſtate ſua Holophernē illaqueauit, vtq; Ioſue incolas ciuitatis Hay prædam & manubias illis oſtentans. Ita profectò, fateor, ſe res habet, ſexcenties & millies externa me pulchritudine ac ſpecie ineſcatū feſellit. quod ah iam nimis ah deploro, atq; oculos propemodū lachrymando amitto. *Iudit. 13.*

Nequi-

Mundus impostor. Nequiorne mundo haberi impostor potest? nonnisi bonum spōdet, & nonnisi malum retribuit. Requiem pollicetur, & sexcentas reddit angustias & labores; promittit lætitiam, & molestiam, at dolorem adfert; voluptates iactat, & tristitiam donat; honores præfert, & contumeliam refundit. Denique diuturnam vitam spondet delicijsque ac bonis affluentem, perbreuem tamen & vix ad momentum permanentem & miserijs refertam, largitur. O proditio, ô perfidia & impostura!

Mat. 4. Cùm Satanas Dei filium tentaret, è montis vertice omnem mundi gloriam & regna vniuersi orbis illi monstrauit dicens, *Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraueris me.* mentitur, & promittit quod efficere & dare non potest: Idem facit & mundus, ac varia pollicetur, modò adoretur & colatur; sed quid? impostor est, promissa enim sua implere nequit, seseque magnum & potentem iactans, ac va-

ria promittens fallit nos & decipit.

Ait Dominus neminem de spinis vuas, aut ficus è tribulis colligere: hocce meo adaptans proposito, dico neminem de mundo adeò fallaci & vafro præter mendacia & fraudes colligere posse. scio id nimium benè, & damno meo scio, atque ideò infinitè doleo, impostori me huic aliquod vmquam obsequium impendisse. quidquid enim dicere, facere, vel promittere norit, subdolum & nihil est. *Matt. 9.*

Cur non te citiùs infelix munde cognoui? cur me ita decipi passus sum, an fraudes tuas & imposturas tempestiuius non intellexi? Metuere debui quidquid offerebas, & honores tuos & prosperitates subterfugere; quidquid enim offers, nonnisi fraus est & impostura, omnia dona tua suspecta sunt & fucum olent. Heu quomodo tuis verbis credidisse pœnitet, & tibi vllum vmquam obsequium impendisse. *Omnia dona mũdi suspecta.*

Non

Mundus proditio est.

Nonnisi proditio es munde, laqueis plenus, vbiquè tendis insidias, nulla apud te certitudo & securitas, ipsi quin etiã Reges de te cõqueruntur; *intenderunt mihi laqueum per viam quam ambulabam*, ait Psalmographus. Id ego experientia noui, nam in vitæ huius itinere, tu ô munde, tot mihi proditiones parasti, tot laqueos tetendisti, tot technas instruxisti, vt sola illorum memoria in lacrymas me resoluat, & confusione vultum repleat.

3. Reg. 14.

Ieroboami regis vxor Abdiam Prophetam decipere gestiens, ementito habitu assumpto, illum allocuta est. Eadem versutia vtitur etiam mundus, nam vt Sanctos decipiat & irretiat, ementito venit habitu, & schemate quodam incognito. Honore sese operit, vt contumelia illos afficiat; virtutem præfert, vitia vt ingerat; voluptates offert, vt dein miserijs inuoluat. Ah quoties me sub ascititio schemate delusit!

Inposterum igitur amplius mun-

do ne fidas anima mea, qui non nisi perfidus est mango; omnia illius verba falsa sunt & mendacia, magnatibus immortalitatem spondet, & ecce vix dùm morte eripiuntur, & simul omnis eorum memoria expirat. *Peryt memoria illorum* (mundanorum) *cum sonitu*, ait Psaltes. Impostori igitur huic fidem ne adhibeas, nec in illo spem tuam colloca; amicorum siquidem suorum obliuiscitur, & inimicorũ suorum memoriam immortalitati consecrat. Negligit suos cultores, hostes verò eximijs afficit laudib⁹. *Psal. 9.*

Iezabel cosmophila fuit vt quæ maximè, ac vanitatum mundanarũ primipilaris ac fulcrum, Euangelista tamen Matthæus memoriã illius erasit ad quartam vsq; generationem, quamuis tamen oportunè illius mentioné facere potuisset. Iusto id Dei iudicio factũ est, & iuxta mundi ipsius consuetudiné, in quo qui illũ maximoperè coluerũt, quamprimùm intermoriuntur & corpore & nomine; qui verò *Matth. I.*

eumdem pessumdederunt, immortalis sunt, & post busta superstes fama eorum & virtus manet.

Mach. 2. Cordatus ille Mathathias ait olim filijs suis, *Nunc ergo filij æmulatores estote legis, & date animas vestras pro testamento patrum vestrorum & mementote operum patrum, quæ fecerunt in generationibus suis, & accipietis gloriam magnam & nomen æternum.* Ita quippe diuina prouidentia permittit, vt inimicorum mundi scilicet memoria perpetua sit, & omnes illius amici obliuionis tumulo obruantur. An non igitur demens fui cum mundo seruiui, honorem vt acquirerem, cùm ipse amicorum suorum obliuiscatur, & memoriam illorum, simul illos perdendo, & perdat & sepeliat?

Mundus obliuiscitur amicorum & inimicorum suorum memoriam celebrat.

Quin & deterius facit; neque enim satis sibi esse putat suorum obliuisci, nisi simul & eosdem deserat, & tandem etiam miseros reddat. Agnouit hoc Baruch Propheta cùm exclamans interrogansque

Baruch 3

ait, *vbi sunt principes gentium, & qui dominantur super bestias quæ sunt super terram? qui in auibus cæli ludũt, qui argentum thesaurizant & aurum in quo confidunt homines?* &c. *exterminati sunt, & ad inferos descenderunt, & alij loco eorum surrexerunt.* Insignis igitur impostor est mundus & ipse mortalium stolidissimus, quia in illo confisus sum, cùm illius deliciæ & consolationes in momento pertranseant, & gloria illius quamprimùm exstinguatur.

Vidi impium ait Psalmista, *exaltatum super cedros Libani, transiui, & ecce non erat.* O perfidiam singularem! mundus eleuat & extollit suos, cùmq; delicias illius quàm maximè sentiunt ac percipiunt, tunc illorum obliuiscitur, eosque deserit; nefarius est, perfidus, & vbique mango. *Psal.* 11.

Retribuebant mihi mala pro bonis, sterilitatem animæ meæ, ait Psaltes De mundo hauddubiè locutus est: barbarus enim est & tyrannus, qui semper mala pro bonis reddit, ac *Psal.* 34.

miserum est & triste impostori huic ingrato obsequi, qui suos semper deserit, & omnia peruertit & destruit. Eheu ob exiguum aliquod bonum & honores vanos, quo cultores illum sui prosequuntur, miseriam deinde paupertatem & infamiam sempiternã illis rependit.

Nullus vnquam iam à quinq; annorum millibus mundo obsecutus est, quin illius ingratitudinẽ senserit ac deplorarit. Seruiuit Iacob Labano viginti annorũ spatio, gnauiter admodũ ac strenuè, & posteà expostulans, quòd malè illi seruitium compensasset, ait: Nudũ me & inopem ecce domo tuâ eijcis & omnium rerum indigum. Ita quoque mundani dicere mundo possunt, eiusque feritatem ingratitudinemq; audacter obijcere; magna enim cũ infamia & inopia illos, in mortis scilicet articulo, vnico inuolucro, postquam dudùm illi seruierunt, domo suâ eliminat. *Gen. 3.*

Filij Israel seruitutem durissimam in Aegypto seruiebãt & tamẽ *Exodi 1.*

aliam pro opere diurno mercedem nō recipiebāt, quàm virgindemiam &, durissima flagella. Eadem etiam cosmophilorum sors est, qui cùm iam inde à natiuitate grauissimam seruitutem seruiant, mille tamen tormenta & sexcenta mercedis & obsequij tam diuturni loco, flagella accipiunt.

Non igitur ampliùs impostori huic fidam, numquam ampliùs meum illi obsequiū offeram, numquā amplius illum in herum admittam soli Deo autem inposterùm seruiā, totoq; vitæ tempore colā, hunc solum vt Dominū agnoscā, cùm ipse suos numquam fallat, quiq; in promissis suis ita verax est, vt mercedes illius & præmia sint infallibilia, & pro exiguo, quo clientes suos affligit tempore, infinita illis in compensationem gaudia & thesauros immutabiles concedat. *Nūquam suos Deus decipit.*

An non satiùs est, Anima mea, Deo tuo seruire, vt deindè bonis illius æternis fruaris, quàm fallaci mundo obsequium impendere, *Melius est Deo quā mūdo seruire*

& dein-

& deinde perpetuis pœnis addici? Annon inquam satius in hac vita, fugacibus mundi delicijs priuari, quàm eisdem abundare, ac sempiternis incẽdijs posteà mãcipari? Ita profectò malim Deo obsequẽdo, eiusq; præcepta obseruando, sanctã vitã instituere, quàm mundũ colẽdo, nefariã ac scelestã vitã ducere. Hic nonnisi mango est, ille verò fidissimus; ille suis semper dignam mercedem refert, eorumque laborem agnoscit; hic autem ingratus est & malitia turget. Tu solus igitur es Domine, ad quem inposterùm mea vota dirigam, cui mea obsequia impendam; te solum inuocabo, te inquam solum toto vitæ tempore vt Dominũ, agnoscam.

Vota igitur mea admitte, clamoribus meis aurem accõmoda, lacrymas meas benignus respice, benignissime animę meę Redemptor. Mundum, fateor, colui, & longo tempore colui, sed illius cultus me pœnitet: me ille decepit, quod plurimùm doleo. Sed faxo, nullam vt

inposterum ampliùs in me potestatem sit habiturus, numquam me ampliùs promissis suis dementaturus. Quàm igitur pœnitet vmquam me illi credidisse; quàm doleo non citius illius me imposturas agnouisse. mihi igitur suspiria suffice anima mea, lachrymarum copiam congerite oculi, vt reliquo vitæ tempore cæcitatem, dementiamque quod toties me à mundo passus sum decipi, deplorem.

(∴)

CAPVT IV.

DEPLORAT OB AMISSIOnem bonorum cæleſtium.

Tot licet effundam lacrymas, quot in æquore fluctus,
Quot cælum ſtellas, gramina campus habet;
Nil tamen hi facient ad tanta incommoda luctus,
Iacturæ pretium nec dolor vllus erit.

VM iam omnes lachrymas effuderim, nullæq; amplius ſuperſint, ſanguis per oculos effluat neceſſe eſt, ne mihi fletus deſit, vt lugubrem meam ſortem deplorem. Cupio igitur diem deſerere ac lumen, & obſcuram quamdam caliginem bubonis inſtar conſectari, qui non prius antro nidoque egreditur, quàm tetra nox caligine terram conueſtierit.

Pereat iam virtus mea, coloris nei venustas euanescat, pallor & ristitia faciem meam obscurent, panem quippe meum cinere commaculabo, & lacrymis potum temperabo mille iam effundam suspiria, singultus multiplicabo imo eductos pectore, & doloribus cor varijs exagitabo. Cùm autem calamitas mea deploranda sit, & perditio lachrymis eluenda, vocem habere inposterum nolo, nisi vt clamores intendam, oculos, frõtem ac vultum, nisi vt lachrymarum riuos effundam; animam, aut cor, quàm vt stultitiam deplorem, ac sortem meam defleam.

Magna peccatoris cæcitas, quòd cœlum terram relinqu

Quid egi: Deus bone? ecqua in cæcitate vixi? quo fascino, aut carmine anima dementata est, dum cælum terræ habendę ergô cõtempsit? dum cum casa straminea è luto & sputo compacta, palatium celeste ac magnificum commutauit: dum veras delicias ac voluptates ob inanes ac fluxas deseruit; ob terrena bona, diuitias alterius sæ-

culi finiri nescias contempsit; denique cùm ob habitaculum miserum, morti obnoxium ac calamitosum, domicilium beatum, in quo nihil viuit quàm vita, nihil apparet quàm felicitas, & in qua æterna nobis gloria reseruata est, discrimini exposuerit. O damnum irreparabile! ô iacturam inestimabilem! iacturam inquam quæ suspiria duplicia, & generalem quendam singultuum & lachrymarum impetum postulat.

Demosthenes cùm ad meretricem accessistet, & illa ob corporis prostitutionem mille drachmas postulasset, pretio enormi voluptatem exsuperante subridens ait: Tanti pœnitere non emam. Erubesco dum ethnici hoc exemplum audio; vbi enim mundi amoribus primùm captus sum, enorme à me, antequam voluptatibus suis frui me passus est, pretium petijt, Dei scilicet contemptum, cæli amissionem, summi boni iacturam, & sempiternam animæ damnatio-

nem;

nem; meum tunc erat pretium illud eludere, eique valedicere, dicendo quamprimùm: Tanti pœnitere non emo, tanta mea non erit dementia.

Lysimachus extrema siti pressus in hostium se potestatem tradidit, ac regnum suum illis obtulit, dummodò vel parum aquæ ad sitim restinguendam offerrent; sed mox vt eamdem gustauit, amentiam agnouit dicens: Quàm exiguo regnum & vitam pretio commutaui. At Regis huius amentiam mea longè superauit; cùm enim res mundi huius auidè cōcupiscerem, in inimicorum me manus tradidi, eisque regnum cæleste cessi, modò cupiditati satisfacere liceret. Sed eheu! quamprimùm vt gustaui, lachrymis obortis & ingemiscens præ pœnitentia & dolore exclamare coactus sum, Ah me infelicē, qui ob rem nullius momenti, ob vanitatem, & inanem voluptatem, infinitas perdidi & deserui diuitias!

Plutarch. in opusc.

Regius Vates mundanorũ stultitiam cæcitatemq́ue describens ait: *Pro nihilo habuerunt terram desiderabilem:* horum ego de numero exstiti: nam mundi amore captus, terram illam promissionis neglexi ac pro nihilo habui, quam tamen imprimis diligere, ac ceteris rebus præferre debui.

Psal.105.

Ecquæ mea illa fuit dementia, ecquæ infelicitas, dum ob res nullius momenti infinita & incomparabilia bona perdidi. Quanta temeritas & fatuitas, in amaris & tristibus mundi huius bonis, tam deprauato & insipido gustu voluptatem inuenisse, & paradisi gaudia diuitiasq́ue æternas abhorruisse. fuitne quis vnquam me stultior, dementior & inanior? dicere Cæsar solebat, si violandum est ius, regnandi id gratia violandum est. At ipse voluptatibus meis dementatus ob rem fugacem vmbraq; inaniorem Dei mei leges trãsgressus sum, eius iustitiam violaui, & peccatis me immersi.

Peccatoris demẽtia.

Quan-

Quanta mea stultitia, tanta quoque fuit iactura, cùm rerum terrenarum & corruptibilium amor retinere & inescare me potuerit, & bonorum vitæ huius vmbra tantarum virium fuerit, vt æternorum, quæ tamen adeò dulcia ac iucunda, mihi saporem sensumque abstulerit. Hanc igitur stultitiam deplorate oculi mei, tuque Anima mea ad pœnitentiam agendam te præpara.

Magna iactura est, ob res corruptibiles perdere æternas.

Vitrum & Crystallus admodùm inter se affinia sunt, hinc gemmarij & mangones alios parum huius rei gnaros decipiunt, vitrum Crystalli loco obtrudendo. Honores & voluptates mundi huius instar vitri fragiles sunt, & delectationum cælestium nonnisi vmbra & imago. Diabolus, mundus, caro tres mercatores sunt fallaces & versuti, quiq; me vt in eorum officinis terrę puluerem emerem libertatisque meę pretium offerrem, inuitarunt, vtq; ob rem friuolam & merũ nihil fortunã meam periculo exponerẽ.

Diabol⁹, caro, mũdus fallaces mercatores sunt.

Transfigurat se satanas in Angelum lucis, & mundus mimus est & histrio, qui millies me deceperunt, atque à Deo ad suum obsequium pertrahere conati sunt, ob breuem delectatiunculam, Creatore meo, eiusque gloria, Angelorum ac Sanctorum consortio priuare contendentes, atque ita animam perderem, infernum lucrarer, ac mille subirem discrimina. Sed iam inposterum illos fugiam, eorumque mangonicas merces ac noxias contemnam.

Gen. 27. Quàm infelix fui, dum Deum meum pro mundo habendo amisi; & diuitias cælestes, pro terræ fæcibus comparandis! Magnus fuit error Esau & iactura, cùm ob vile pulmentum primogenituræ iura vendidit. At maior hauddubiè fuit mea, qui ob voluptatem quamdam inanem, ob delicias fugaces, ob rem nullius momenti, hereditatem cælestem vendidi, omneq; ius quod in regnum cælorum habebam mihique acquisitum erat, vltrò cessi.

Magna fuit hauddubiè filij prodigi amissio ac iactura, quando relicta paterna domo delicijs & opibus redundante, in longinquam & sterilem regionem concessit, vbi fame propemodùm emoriebatur, porcos licet pasceret. Mea verò illius longo interuallo superauit, quando nimirum mundi amore captus, opulentam Parris cœlestis domum deserui, & è Dei filio, qualis reuerà eram, Satanæ me mancipium constitui. O sortem deplorabilem! mille dignam lacrymis, lachrymis inquam, sanguineis, & planctu sempiterno.

Cur non cogitaui, quanta amiserim & cur me perderẽ; ità profectò non cæcutiisse͂, non ita præceps in carnis voluptates & lubricas delicias prolapsus essem, Dei mei me amicitia, & bonis quæ fideliter sibi seruientibus promisit, priuans. Vnica hæc cogitatio sufficere poterat, si modò vti sciuissem, ad mundi amorem euellendum, eius ineptijs valedicendum, & rerum

Facile contẽnit terrena, qui cœlestia cogitat.

cælestium nobis promissarum spem certissimam concipiendam.

Exod. 33. Ideò scilicet aliquando Deus seruis suis thesauros in cælo repo-
2. Cor. 10 sitos, ac delicias paradisiacas ostendit, vt ita illos à peccato præseruaret, ac mundi horrorem ingereret. Moysi & Apostolo Paulo diuinam suam essentiam patefecit, vt scirent, quanto bono peccatores exciderent, qui ob vanitates mundi, cælesti sese gloria spoliarent. Et ipse, qui hæc omnia sciebam, quasi nullum ad illa ius haberem, bestiæ instar vitam traduxi, nec vmquam bona hæc in mente habui, meras in hoc mundo vanitates consectatus, atque in terrenis voluptatibus vltimum meum finem ac beatitudinem summam constitui.

Matt. 17 Duxit Christus tres discipulos in montem Thabor, & coram illis transfiguratus, gloriam quæ in cælis electis reseruata est, ostendit, vt ita terrenas voluptates ac

gloriam mundanam negligerent. Quoties etiam summus ille Deus beatitudinem, quæ mihi in cælis reseruata est, ac felicitatem meam ob oculos proposuit, vt ita mihi mundus desiperet, at ego cæcus & infelix nihili feci, insigniaque illa documenta neglexi, & quidquid fides mihi suggerebat, & quidquid spes sperandum suadebat, stultè & temerè fugacibus mundi delicijs postposui.

Cur eheu Domine bona vera neglexi, vt mendacia & inania nanciscerer? cur ita mihi inimicus exstiti perfecta gaudia & consolationes repudiando, quò inanem imaginariarum voluptatum vmbram acquirerem? Quàm sapiens eheu! Domine fuissem, si, vt poteram, magna & immensa paruis coëmissem, perpetua & sempiterna fugacibus, & pretiosa corruptibilibus. Quàm felix fuissem, si vti poteram, pulchra cum inhonestis, grata & amabilia cum amaris &

Homo magna paruis emere potest.

miseris commutassem; quodque amplius est, si nihilo omnia comparassem.

Mat. 25. Nam profectò quidquid in mundi inferioris thesauro comparet, nihil omnino est, respectu illorum quæ in æternæ beatitudinis gazophylacio asseruantur. Verumtamen quotquot hocce nihil cõsectabuntur, in ęternũ cruciabũtur; qui verò illud pro ęternis contempserint, æterna teste Euangelista, beatitudine perfruētur. Stultus igitur fui hocce discrimen qui adiui, & ob nullius momenti rem, æternis me supplicijs exponere non dubitaui.

Quemadmodum magnus ille DEVS, vti supremus iudex, æternis supplicijs illos afficiet, qui illius maiestate neglecta, bona corruptibilia mundi huius, infinitis & æternis prætulerunt: ita quoque illi qui vanitates

Matt. 24. mundi neglexerit, illud Euangelij dicet, *Euge serue bone & fidelis, quia in pauca fuisti fidelis, super multa te constituam.*

Pro-

Protere igitur & calca anima mea quidquid in terra apparet, vt idem ille Deus tandem aliquando maioribus te amplioribusque bonis frui concedat.

Profectò ita se habet, quicumq; vanitates & ineptias sæculi consectatur, diuitias & delicias cœlestes hauddubiè perdet; qui verò terrena oderit ac neglexerit, cœlestia tandem nācifcetur. Ita quippe hoc Abraham Patriarcha diuiti epuloni, stygiis ardoribus immerso, insinuauit dicens, *Recordare fili, quia recepisti bona in vita tua, & Lazarus similiter mala: nunc autem hic consolatur, tu verò cruciaris.* Luc. 16. Quàm funesta Deus bone sors! hunc igitur diuitem lurconem non imitabor, ne iisdem etiam suppliciis inuoluar, sed Lazari vestigiis insistendo, omnibus mundi deliciis nuntium remittam, & caput aduersis omnibus obiiciam, tristiaque cuncta subibo, quò æternas consolationes acquiram.

Quàm doleo, quamque pœnitet

ob res adeò exiguas tot tantorũq; bonorum discrimen adiisse; quàm pudet oculos diuinæ essentiæ contemplationi, quam qui videt, videt omnia, occlusisse, vt mundi aspectu fruerer! Diuinus tamen
1. Cor. 2. conspectus adeò iucundus est, totque in se bona includit, vt dicere non dubitet Apostolus, nec oculos mortales eadem videre, nec aures hominum audire, nec cor complecti posse. Oportuitne igitur ob res adeò fallaces & inanes tot mirabilia contemnere?

Quàm vecors & stolidus fui, dum ob Babylonem mundi huius,
Apoc. 21. cœlestem Ierosolymam neglexi, cuius fundamenta sunt smaragdi, sapphiri, hyacinthi, chalcedonij, aliæque gemmæ, cuius muri constructi Iaspide, cuius plateæ auro constratæ, cuius ciues sunt sancti & beati omnes, cuius Principes Angeli, cuius denique Rex Deus est.

Vecors inquam ac fatuus fui,

dum ro loco miseriarum, valle
lach r marum, calamitatum thea-
tro c felix illud Beatorum spreui do- *Psalm. 8*
mi c ilium, in quo numquam nox
futura, nec dies vlla successiua, sed
dies vna, quæ, teste Dauide, pluris
æstimanda est & melior futura,
quàm mille annorum millia quæ
viuent hîc peccatores. O iucundum
& amœnum domicilium, in quo
nemo vmquam in sanctissimæ Tri-
nitatis contemplatione defatiga-
tur! O locum sanctum & verè feli-
cem, ab omni immunem tributo,
aduersis carentem, à lachrymis li-
berum, gemitus expertem, securũ
nauigantium portum, coronam &
præmium fideliter certãtium, stre-
nuorum ac generosorum pugilũ in
hac vita luctantium brauium!

Si is qui thesaurum in agro re- *Matt. 13.*
perit, omnia diuendit vt agrum
illum comparet: cur non po-
tiori iure ego, qui iam inde à ba-
ptismo incomparabilẽ gloriæ cœ-
lestis thesaurum reperi, ad illum
comparandum omnia mea diuẽdã,

relinquam ac commutem? an non bonum hoc, rebus omnibus præferendum? an non hoc tota animi cõtentione ac desiderio exoptãdum? Quàm igitur demens fui hocce bonum cùm reliqui, neglexi, pessumdedi, ac vilipendi?

Hîc elangueas anima mea, suspiria tua hic ingemina, hic cælum & terra ad planctuum meorum sonũ reboate. Ne dormias amplius nisi super duram, antrum quoddam obscurum ad commorandum selige, solæ lacrymæ tibi sint cibus & esca: cor tuum afflictionibus, caput doloribus, pectus suspiriis, os clamoribus, & totam vitæ seriem pœnitentiæ destina. Neque enim æquum est, vt post tot admissa delicta, post cœlum terræ, creatorem creaturæ, delicias doloribus, requiem laboribus, gloriam denique cœlestem pœnis infernalibus postpositam, aliam vitam ducas, quàm fletu, doloribus, contritione, & pœnitentia plenam.

CAPVT. V.

LACHRYMATVR DVM mortem cogitat.

Dum mihi supremæ subeunt certamina mortis,
Atque animum pungit flebilis hora meum;
Omnia fatidico torpescunt membra pauore,
Per mea sanguineus pectora sudor abit.

VNQVAMNE aër clamoribus meis replebitur? an non venti planctuum meorum sonum ad extremos vsq; terræ angulos deferent? an non omnes qui per orbem sunt homines, lacrymas & suspiria mea percipient? Vocem ita intendere, & tam sonoras edere lachrymas cupio, vt vterque polus, & ambo mundi cardines sint demiraturi.

Cùm

Cùm enim nonnisi mortis sim præda, temporum spolium, vitæ phantasma, symbolum inconstantiæ, naturæ abortiuum, qui possim aliam vitam ducere, quàm lachrymis & luctu plenam?

Vita fumo similis.

Eheu, quid est obsecro vita mea? quotidie vmbræ instar præterit, fumi in morem leuiter pereuntis euanescit; fumum enim vbi vides igne prodire, eodem etiam momento vides perire ac dissipari. Ita quoque agitur cum vita mea, exspirat cùm incipit, & ad primum ingressus passum, vt abeat & retrocedat mors imperat. Inuida illa Parca felicitati illius inuidens ab ipso natiuitatis exordio illam ad sepulchrum properare cogit.

Vita hominum similis floribus.

Quicumque flores agri eodem flaccescere vidit die, quo nati sunt, quid vita sit, facilè videre potuit: nam eodem tempore quo illã æstimare cœpi, paulatim eandẽ perdo, atque idem mihi tempus eandẽ aufert quod contulit. Quicumq; vidit ramos arboris amputatos soli ex-

positos

positos virorem & vigorem perdere; idem iterum videre potest ossa mea facta iam exsucca & emedullata, nihil præter cineres & sepulcrum postulantia. Quicumq; vidit fœnum resectum in pratis flaccescere & colorem amittere, idem in facie mea languida & pallida videre poterit, adeò vt mortē pallore superare videatur: pulmones ventum nō sufficiunt, arteriæ pulsu carent, cor in medio ventris exsiccatur, sanguis quoq; in venis congelascit, os nōnisi lamētis seruit, vox quoq; qua dolorē meum deplorare soleo adeò vehemens est, vt meliores vitę meę dies secum trahat. Malorum autem meorum maximum ac primum est, quòd me viuentem mori videam, quodque vita hæc adeò fugax ac momentanea sit, vt vix eam possidere cœperim, quin statim eamdem reddere & in depositoris manum resignare necesse sit.

O vitam triduanam! vitam vmbra magis vmbraticam! vento cele-

Vita nostra vmbra vanior.

celeriorem, fumo inconstantioré, at verè miseram! vitam proditioni obnoxiam, vitam cui mors semper tendit insidias, quæque numquam nouit quando finienda sit, quæque vt plurimùm subitò aufertur. Illam igitur tanti quanti soleo, non faciam, cùm nonnisi flos sit, qui quamprimum vt è radice exiit, emarcescit; vanitates eius pedibus proteram, & solam mortem magni faciam, semper illam in mẽte habebo, ac finem meum vltimum ac sepulchrum perpetuò ante oculos geram.

Eccles. 7. *Memorare nouissima tua*, & imprimis feralem mortis imaginem menti insculpe, *& in æternum non peccabis*, ait Sapiens. Sapiens hoc Sapientis consilium sequar, & cineres sepulcrales, epulas quas vermibus instruam, ossium putrediné, corporis deformitatem, & sepulcri carcerem semper animo voluendo vitæ meæ amissionis numquam obliuiscar: lugubres illas cogitationes menti insculpam, cùm

illæ me ad virtutem exstimulare & à vitiis retrahere valeant.

Facilè contemnit omnia, ait Magnus Hieronymus, qui mortē semper præ oculis habet, assiduoq́ue cogitat se propediem vitâ & mundo excessurum. Hoc ita se habere certum est, eiusq́ue consilium sequar, mortem semper præ oculis habendo, vt ita omnia contemnere & aspernari discam. Scio enim finis huius recordationem plurimùm conducere, vt vanitates sæculi huius peccatores contemnere incipiant. *Mortis memoria omnia facit contemnere.*

Prima, quam protoplasti parauit Deus vestem, è pellibus mortuorum animalium fuit concinnata: & non abs re huiusmodi fuit materia selecta, vt peccator ille mortis sententiam, quam peccando meruerat, menti assiduò insculptam gereret. Cùm igitur eosdem colores gestem, & eadem indutus sim veste, cur mortis non recordarer? quomodo finem, mortem, cineres, ac primam illam condemnationem, *Genes. 3.*

cuius

cuius executionem & pœnam euitare nequeo, obliuiscerer?

Non amplius in deliciis igitur viuere cupio, nec voluptatibus indulgere, cùm videam hæc ab iis abhorreri, qui ad mortem condemnati sunt. Maleficus ad mortẽ, condẽnatus risum negligit, delicias non curat, sed tristitia repletus suspirat & ingemiscit. Ego autem qui ab incunabulis morti adiudicatus sum, & nonnisi horam moriendi exspecto ac diem quo ad supplicium rapiar, adeone vecors ero & temerarius, vt visum captem, & delicias consecter? nequaquam sed dolore me opprimam, fletu immergam, & reliquos vitæ dies in austeritate ac pœnitentia traducam. Cumque mecum sententiam mortis, ac velut Vrias condemnationis litteras in sinu reconditas gestem, ac citato gressu ad sepulcrum properem, hanc mortis vmbram, id est vitam quam duco, in continuis trahere suspiriis cupio; nonnisi in lachrymis viuere est animus.

Homo ad mortem condemnatus nullam risus habet causam.

2. Reg. 21.

Num-

Nunquam me sol, nostrum horizontem illustrans, numquam luna noctis præses, videat lætantem, sed semper oculis lachrymantem, ore suspirantem, corde dolentem, & in anima pœnitentem.

Tristis sepulchri recordatio, & repræsentatio tēporis, in quo corpus hoc miserum à vermib. & serpentib. corrosum in terrā cōuertetur, singulare mihi inposterū remedium erit ad appetitus cohibēdos, & vitiorū impetus coërcēdos. Mors frigidā æstuantib. meis desideriis iniiciet: ipsa velut gnomō & horologium erit, secundū quā oēs vitæ actiones disponā & ordinabo. Scio eius recordatione vno momēto omnē in me erga res mundi huius amorē & affectum exstinctū iri.

Mortis memoria remedium est ad frænandos appetitus sensuales.

Propheta Daniel fanum Beli cineribus conspergēs, idoli nequitiā & pseudosacrificulorū imposturā detexit. Ad eius ego imitationem memoriam meam mortis cineribus aspergam, & noui, me ita haud dubiè crudelitatem & mali- *Dan. 14.*

tiam

tiam idoli quod mundum appellamus, & voluptatum deliciarumque, qui sacrificuli & ministri illius sunt, facillimè detecturum.

In mortis hora patebũt ad vnum omnia scelera.

Vtinam anima mea, vtinam huiusmodi cogitationes numquã memoriâ mea exciderent, quàm sincerè, securè & quietè viueres! quantum fellis, aceti, & amaritudinis in illis quæ te modò delectant, & in quibus tantum mellis latere credis, reperires? Quàm citò à misera hac vita, quàm modò tam perditè amas, ac velut idolum colis, diuerteres? In mortis scilicet hora, anima mea, cognosces, quòd satius & multò expedientius fuisset Deo tuo seruiisse, quàm tempus pretiosum prodigendo, vanitatibus & nugis inanibus illud impendisse. Nulla lingua pœnam, laborem & discrimina, quæ in illo articulo occurrent, dicere aut exprimere poterit.

Sed heu! mors semper venit improuisò inopinatoque, semper auersos nos ferit, & tunc inuadere

solet,

ſolet cùm vel minus de illa cogitamus. Decem illæ virgines, de quibus Euangelium, media nocte vocatæ fuêre, tempore inquam admodum importuno, quando nimirum homines profundiſſimo detinentur ſomno, & in lectulo nihil minus cogitantes ſtertunt. Ne forte ita repentè ac ſubitò opprimar, vigilabo, nec proditrici huic nimium confidam, & ad ſingulos paſſus illam obſeruabo. *Matt. 25.*

Tempore Noë diluuium, teſte Saluatore, venit, cùm homines de illo minus erant ſolliciti, & in ſumma vitæ licentia vitiis indulgerent, bibentes, comedentes, & ludentes. Mors vitæ noſtræ diluuium eſt, quæ tùm ſæpe ingruit & armis ſuis opprimit, cùm de illa nō cogitamus, & diſſolutè viuimus, & deliciis penitùs ad verticem vſque immerſi ſumus. Ne hoc mecum pacto agas, quæſo Parca, ſed diem aſſigna certum, in quo me opprimere decreuiſti. *Luc. 17.*

Ideò mors in ſacra ſcriptura furi *Luc. 12*

Mors furi similis.

comparatur, qui noctu grassari solet: numquam enim hic domum diripiet aut arcas effringet, patrefamilias vigilante & excubante, at cùm illum dormire nouit, securum & de furibus minimè cogitantem. Mors etiam fur est & prædatrix, quæ nos omnibus denudat ac despoliat: at numquam nos aut vitam diripit, quamdiu excubamus & vigiles sumus; sed cùm indormiscimus & sopore vitiorum detenti stertimus de nùlla re penitus solliciti. Expergiscere igitur anima mea, & ab illius tibi caue insidiis.

Cùm igitur nesciam, quo in loco me illa sicaria, quæ vitæ expers iam plusquàm quinque annorum millibus viuit, exspectet & oppressura sit, omni illam loco exspectare cupio, & nullo non tempore eamdem metuere.

Scio equidem, iuuenibus mortem à tergo semper versari, senioribus verò ante oculos esse.

At quoniam quod nobis à tergo est, licet non videamus, maius sæpe detrimentum adfert, quàm quod ante pedes nostros versatur, ideò quamuis iunior sim, vegetus & validus, semper mortem ob oculos habere cupio, eminùs illam prospicere, & ab illius mihi cauere laqueis ac versutiis.

Iuuenes mortem retrorsum senes antrorsum habent.

Atque vt nauta qui oceanum nauigat, & inter medios fluctus ac turbines iactatur, in puppi quæ vltima nauis pars est, considet vt nauem dirigat ac gubernet; ita ipse, qui à tanto iam tempore, in mundi huius Oceano fluctuo, mortem quæ vitæ nostræ extremum punctum est, semper in mente habebo, atque ita, spero, dierum meorum cymba ad felicem portum dirigetur.

Nauta in puppi sedens nauim dirigit.

Is qui in tetrum coniectus est carcerem, & ad libertatem aspirat, ianuæ semper assidet exspectans donec illa aperiatur. Ipsa quin etiam animalia inclusa vn-

Mors vltimus vitæ portus.

guibus ianuam caueæ per quam egredi possent, ferire solent, & circa illam vlulare. Hoc mihi ipsi qui in mundi huius cauea detentus sum adaptando, ad mortis portam, per quam exire & in libertatem asseri possum, & citiùs forsan quàm crediderim, per recordationem cinerum, commorari desidero.

Gen. 46. Iacob Patriarcha moriturus in lecto se composuit, & manibus pedibusque iunctis, vitâ excessit. Ego priusquam moriar, affectiones & desideria operibus coniungere volo, & bonos conceptus meos ad executionem dum viuo producere; ita namque beata mihi mors fiet, nam vt benè beatéque moriar, benè beatéque vixerim oportet. Vt verò hac ratione vitam instituam, mors semper præ oculis habenda: nam perpetua illius memoria diuina quædam & sublimis philosophia est; nec vmquam illam patiar animo

Mortis meditatio vera philosophia.

excidere; scio namque mortem, si ante præcepta & cogitata fuerit, victam esse, cùm venerit. Nec vlla habemus arma, quæ meliùs ac validiùs à valida hac nos sicaria defendant, quàm si illius homicidia cruentasque expeditiones semper ante oculos habeamus. Et sanè prudenter ille vitam instituit, qui Parcam hanc semper mente versat.

Christus coram Apostolis transfigurari cupiens, Moysem, qui iam exspirarat, in montem Thabor deduxit, & Apostolis eum suis videndum præbuit: quo mysterio docemur, temporalem gloriam mortis memoria semper aspergi debere. Ille autem consolatione, mortis tempore indignus est; qui mortē obliuiscitur, & numquam illius, quādiu vitæ deliciæ durāt, recordatur. Paterfamilias ille Euangelicus seruos suos in exitus viarum misit, vt ad nuptias paratas obuios quosque intrare compelleret; quo facto docemur, debere nos, quamdiu

Matt. 17.

Matt. 22.

in hoc mundo iter agimus, finem & exitum, quæ mors eſt & omnium finium finis & rerum cunctarum extremum, conſiderare. O beata mors! quàm nobis tui memoria vtilis, hæc enim peccatorum fugam inducit, & peccatores ad pœnitentiam inuitat.

Ion. 5. Niniuitæ quamprimùm vt mortis ſententiam à Iona prænuntiatam percepêre, voluptatibus omnibus valedixerunt, & pœnitentiam agere mox cœperunt. Horum exemplo omni vitæ hora cruentum mortis iudicium aduerſus me & omnes omnino mortales latum, & deinde in omnibus Adæ poſteris executioni mandatum, ſemper in mente habebo; vt iugis hæc recordatio morum in melius commutationem adferat, & me vitiis valedicentem ad pœnitentiam penitùs conuertat.

Mortis memoria tentationes expugnat. Quando tentationes aduerſus animam violentiùs inſurgent, & inſolen-

ſolentius agent, hac me recorda-
tione communiam, & certus ſum
hoc me pacto victoriam conſecu-
turum. Quando infauſti illi tur-
bines cymbam meam inuadent,
& tempeſtatem minabuntur, in
mortis memoria ancoram figam,
& hanc recordationem velut di-
rectorem & gubernatorem illi da-
bo. per hanc nempe fit, vt homo a-
ctiones ſuas moderetur, & ſuſpen-
dat, in aduerſis animum non de-
ſpondeat, in lætis non inſole-
ſcat.

Qui de loco in locum profici- *Mors vltimũ eſt domiciliũ.*
ſcuntur, diuerſorium ad quod ad
veſperam diuertent, in animo ge-
runt: me quoque, qui à tanto iam
tempore per mundi huius agros
iter carpſi, ſemper mortem præ o-
culis habere par eſt, cùm ipſa finis
ſit & vltimus vitæ meæ ſcopus, &
vltimum ad quod diuerſurus ſum,
diuerſorium.

Fixum igitur ſtat ac fir-
mum; numquam mortem obliui-

ſcar, numquam me illa percellet, numquam illius me cædes & cruenta facinora perterrebunt; & ſi quem illa ſubitò hinc abripiat, numquam illam vt proditricem compellabo: nam noſtram ſe illa aduerſariam à longo iam tempore declarauit, & cùm videam illam haſtam adhuc quatere, & ſemper aliquem proſternere, euidens argumentum eſt, nondum pacem initam eſſe; & ſi quos fortè improuisò hinc auferat, non illi, ſed ipſis imputandum eſt, vtpote qui, non obſtantibus minis quas quotidie intentat, ſibi cauere noluit, illiuſque patientia abutuntur.

Mors ſemper armata.

Cùm autem quotidie illam & omni loco exſpectauero, ſcio me ab illa numquam ſubitò & improuidè opprimendum. Scio illam ſemper in armis obambulare, & arcum ſemper tenſum geſtare noctu diuque obambulantem; fatuus ille ergo eſt & ſtolidus

qui illam non præcauet. Vti & qui illam timet ac formidat, cum laborum & aduersitatum vitæ huius finis sit, ac quietis & deliciarum alterius initium.

Mortis encomia.

Non sint mihi imposterum oculi Domine nisi vt mortem contempler; non sit memoria, nisi vt mortem mediter, non sit mihi animus, nisi vt illam desiderem. Ipsa sit omnis mea philosophia, omne mentis meæ obiectum, omnis animæ occupatio. Quàm illam colo, quàm illam ambio, cùm vitæ meæ sit instrumentum, libertatis initium, compedum nostrorum disruptio, carceris relaxatio, captiuitatis solutio, tempestatis quies, atque omnium vitæ huius malorum finis generalis.

Mors cælo exacta.

Supplico tibi igitur Deus bone corde & manibus in altum sublatis, & genibus in terram prostratis, tibi inquam, qui mortem morti intulisti, eamdem tamen formidasti, supplico inquam, vt, quando illa venerit, & in alterum

me mundum sistere voluerit, vires mihi tunc suggeras, fac obsecro, vt vitæ melioris spes huius mihi bellatricis metum, apprehensionemque excutiat & ab omni me anxietate immunem præstet: fac vt anima mea illius arma & sagittas diffringat ac rideat, vtque ex hoc corpore emigrans in sublime habitaculum tendat, è quo mors exulat, & ibi dominatur immortalitas.

CAPVT. VI.

LACHRYMATVR DVM diuina perpendit iudicia.

Nil nisi de tristi promam suspiria corde,
Eq́ue meis oculis lachryma sola fluet,
Iudicia Omnipotentis dum horrida mente reuoluam,
Occurretq́; animo Iudicis ira minax.

O DIEM cruentum! diem verè formidabilem! diē funestum ac lugubrem! diem omnium dierum teterrimum, horrore & tenebris obsitum! Totus horreo dū cogito, cor deficit, sensus turbantur, vires labant, oculi euanescunt, atque anima iam ad extremum redacta in vltimis sedet labris. Solum mihi superest pectus ad suspirandum,

os ad lamentandum, oculi ad lacrymandum, & lugubris ac lurida quædam facies, quæ omnibus triste afflictionum mearum spectaculum exhibeat.

Iam mihi est animus per terram serpere, cineribus caput conspergere, duro premere membra cilicio, in terga sæuire virgis ac flagellis, pectus diffindere clamoribus, oculos lachrymando destruere, ac funus meũ meditari, cùm mũdi funera iam cogitanda sint, cumq; suprema omnipotentis Dei iudicia, vniuersales illos angores & postremas naturæ confusiones in mente habere debeam.

Totus orbis concutitur in die iudicij.

Videre videor iam cælos patentes, seuerum prodeuntem iudicem, Angelos lõga serie procedẽtes; video solẽ obscurari, lunã deliquium pati, planetas loco moueri, & stellas cælo labi. Video totum vniuersum turbatum, elementa dissoluta, & homines concitatos: nil iam video præter fulgura & tonitrua in aëre, quàm tempestates in mari,

quàm concussiones in terra, & sparsa per orbem terrarum cadauera. O diem miseriæ & calamitatis! diem belli & terroris, in quo iam clangentes audire tubas, videre videor mortuos excitatos, dissolutos dæmones, reos accusatos, & omnes omnino mortales vnum in locũ collectos. diem in quo video montes concuti, cardines orbis tremere, vrbes ad terram concidere, arces ruere, palatia euerti, diem in quo aues cantillare, animalia incedere, pisces natare, creaturæ exultare desinent: diem in quo herbæ marcescent, decor florum euanescet, siluæ ardebunt, bestiæ vlulabunt, homines desperabundi trement, ac commune per orbem apparebit excidium.

Dies iudicij dies belli.

Quid cogitas Anima mea? hæc omnia ad peccatorum punitionem fient: hæc vniuersi concussio, hæc cælorum confusio, hæc elementorum perturbatio, hi aquarum turbines, hæc aëris tonitrua, hæ naturæ conuulsiones, hæc bestiarum cæ-

Creatura punita ob hominis pe.catum

des, atque hæc omnium rerum destructio, non erunt aliud quàm scelerum tuorum supplicium. Quamuis enim creaturæ illæ sensus expertes & rationis, nullum peccatum admiserint, à creatoris tamen dextra castigabũtur, quòd tibi peccanti obsecutæ sint & velificatæ.

1. Reg. 15. Deus regi Amalec iratus, iustitiamque illum suam sentire volens, Sauli præcepit, omnem illius substantiam euerteret, ne ipsis quidem animalibus parceret, sed in illa etiam ferro animaduerteret. Ita quoque in æterno illo iudicij die, die illo terribili, idem Deus, iracundiam & furorem spirans, & aduersus peccatores & me præsertim grauiter commotus, & animaduertere cupiens, igni velut iustitiæ suæ executori præcipiet, vt quidquid in mundo est destruat, & ipsos etiam lapides, in delictorum meorum horrorem detestationemque comburat.

Creatura punien- Ita quoque in lucida illa cæli luminaria animaduertet, hæc quidẽ

abſcondens, illa verò cælo cadere permittens, quòd noctu mihi obſecuta fuit lumen præbendo, quando huc & illuc ad malum patrandum curſitabam. Terram etiam caſtigabit & elementa, quòd me ſuſtinuerint peccantem. De animalibus vindictam ſumet, quòd in me non ſæuierint, dum illius præcepta conculcaui. Tantoperè enim magnus ille Deus peccatum deteſtatur, vt non modo peccatorē, ſed ipſas etiam creaturas, quę vitæ illius adminiculantur, innocuas alioquin & ab omni ſcelere immunes, ſit puniturus.

tur quòd peccatori obſecuta ſint.

In veteri lege præcepit Deus, vt quicunque cum beſtia rem haberet, vnà cum beſtia morti addiceretur, quo ſe tàm horrendum facinus deteſtari teſtaretur: ita quoque in die illo ſupremo, quando de tota vitæ ſerie rationem reddere oportebit, iuxta peccatorum grauitatem enormitatemque caſtigabor, & in peccati deteſtationem, omnes omnino creaturæ, quæ mihi

Exod. 22.

peccanti aliqua ratione obſecutæ ſunt, eiſdem pœnis inuoluentur. An non igitur plorem? an non tremam, an non ad lugubre nuntium emoriar?

Iud. 2. Quando Holofernes princeps militię regis Aſſyriorum in terram Madian irrumpens, ad campos Damaſci deſcendit, meſſem exuſſit, arbores deſtruxit; magnus, teſte ſcriptura, metus ſuper omnes habitatores terræ irruit. Si belli furor & crudelitas vnius ducis, vno in regno ſolummodò exercita, omnes vicinos circumcircà perculit & terruit; quid non faciet in anima mea, rumor omnium rerum quæ in generali illo iudicio fient, quando nimirum bellum per omnes mundi angulos declarabitur, quando non iam dux aliquis, ſed omnipotens Deus morti omnia adiudicabit, montes ad radices vſque exuret, cælum terramque concutiet, & vtrumque cæli cardinem euellet: an non hæc ſufficiant, vt metu & formidine emoriar?

Iſraëlitæ videntes fulgura, audientes tonitrua & clangores tubarum, quæ in Sinai monte perſtrepebant pauidi & conſternati dixêre Moſi, loquere tu nobis, non loquatur nobis Dominus, ne fortè moriamur. Quid igitur ipſe miſer faciam, quando in terribili iudicij die, tot ſigna & portenta conſpiciam, tot in mari procellas, tot in aëre agitationes, tot in terra ſtrages, tot per omnes montes fulgura & tonitrua? poteròne eiuſdem Dei vocem, huiuſmodi iudicis furores ſuſtinere, & viuere? an non tremam coram illo, ante quem tremunt omnia? *Exod. 10.*

Scire aues Anima mea, quam terribilis & formidabilis dies illa futura ſit, in quo comparere debebis, conſideres oportet, ſolem ac lunam & ſtellas noua quadam ratione tunc concitanda, elementa confundenda, & virtutes cælorum, id eſt, Angelos commouendos, & admiraturos, vbi viderint portenta quæ numquam anteà *Angeli in die iudicij conſternabuntur.*

visa fuerint. Quid mihi tunc fiet? si columnæ cæli trement, quid facient tabulæ? si montes concutientur, quid facient glebæ? si Sampsones, & Hercules palpitabunt, quid non facient Pygmæi & Thersitæ? Diutiùs hæc meditari nequeo, quin totus in lachrymas resoluar.

Gen. 45. Si filij Iacob sibi metuerint, cùm Iosephum totius Aegypti viceregem dicentem audiuêre, *Ego sum Ioseph frater, quem vendidistis in Aegypto*; delicti in illum cōmissi & iniuriarum olim irrogatarum memores, quarum tamen pœnitentiam iam fecerant? Quid tu igitur infelix peccator facies, quādo coram supremo ac terribili Domino, non Aegypti modò sed totius orbis Monarcha, peccatis grauatum comparere te oportebit? quid dices, quando improperabit tibi dicens, Ego sum Deus tuus, quem toties tamq; nefariè in terra vendidisti, irritasti, cōuitijs onerasti? quis te tūc tremor inuadet? ecquæ tūc formido cor tuū cōcutiet?

Si formosa Esther consternata fuit vbi potentiam regis Assueri contemplata est, & Propheta Daniel viso Angelo mortuus propemodùm in terram cecidit; quomodo ego in terribili illo die percellar, quando Dei filium in nube lucida magna maiestate & pompa venientem videbo, ad mea, & totius orbis delicta castiganda? quomodo me geram, vbi coram iudice stetero, qui vt Regum omnium Rex, & Dominus Angelorum venturus est?

Adam iam admisso delicto ad Dei tribunal vocatus, vt criminis rationem redderet, se subduxit, & sub arboribus confusione plenus delituit, quamuis vnius tantùm criminis reus. Quomodo igitur ego miser coram eodem præside comparere audebo, de sceleribus meis, quæ tot tantaq; sunt responsurus? quid tunc agam? neque enim tunc fugâ me subducere potero, nec sub arbustis delitescere, quæ iam incendium depastum fuerit. *Gen. 4.*

O iudex metuende! Quis tunc non metuet? quis non expallescet. quod pectus formidine non palpitabit, dum, quæ in vniuersi huius theatro tunc accident, viderit, viderit inquam irarum tuarum incendium, & horribile rerum omnium excidium! quis non percelletur videns tot vrbes, arces, quæ modò superba mole conspicuæ, toto passim orbe celebrantur, in terram prostratas, deiectas, & sub ruderibus sepultas?

Dei furor in die iudicij.

Hæc erunt iræ tuæ argumenta, hæc indignationis iudicia: nam vt infinita quadam potentia omnia in summa perfectione cōdidisti, ita quoque eâdem virtute in furore iustæ tuæ iracundiæ, eadem demolieris, & peccatum exagitando & authorem illius, & quidquid in mundo aliqua ratione peccato obsecutum est, exagitabis.

Tu ipse Domine omnipotens ac iuste, hominem, & me inter illos condidisti, & imaginem tuam mihi imprimens, super omnes me

creaturas extulisti, dignum qui aliquando inter Angelos tuos regnem, redidisti. At in die illo supremo, die inquam qui diebus omnibus finem imponet, me forsitam è cælo in terram deturbabis, quòd tuam amicitiam neglexerim, tuaque longanimitate abusus sim, meque examinans dijudicabis, & secundùm mala mea & delictorum demerita damnabis.

Conditionis magnitudo, originis dignitas, naturæ gloriæ & omnes perfectiones meæ, ad nihil aliud mihi proderunt, quàm vt magis aduersus me te irritent, & ruinam meam grauiorē reddant. nam sicut in amando extremus es, & finē nescis, ita quoque in puniendo: & quando peccator diuturna sua impœnitētia vindictā de peccatis suis sumere te coëgit, furor tuus fulgur fit quod diffringit, dissipat omnia, & obuia quæque disijcit atque euertit.

In die iudicij peccatores vt serui tractabūtur.

Iudex hic profectò adeò rigidus ac seuerus erit, nullum vt de-

lictum impunitum & inultum sit prætermissurus, nihil manus eius effugiet, nullum in mundo splendorem, nullam patientiam patietur, quin destructurus sit & euersurus quidquid eminens erit & exstans in illius iræ digitos incurret, nullaq; in mundo arx erit, cuius fastigia non deijciētur, & solo æquabuntur. Peccatores tunc seruorum instar fustigabuntur, atq; ipse forsan eamdem sortem subiens, omnium nationũ barbararũ contumelijs expositus ero, ac scopus futurus in quem oẽs iniurias eiaculabuntur.

Tunc eheu! domus derelinquentur, & speluncæ pandentur atque ex illis monstrorum cateruæ prodibunt, atque feræ siluestres antra incolere solitæ, tunc spelæis egredientes, in vrbes magno impetu irruent, & domos metu pauidæ ingressæ feritatem in domesticos exercebunt: Tunc frustra ad cælum clamores sustollemus, ac Deum inuocabimus, miserias has vt auertat, ille namque sinistro & minaci

nos

nos oculo intuebitur, & nullo responso edito, tergum nobis obuertet.

Ad cumulum miseriarum accedet, quòd vehemens quidam ignis subitò è terræ sinu erumpet, qui paulatim serpens longiùs & totum orbem percurrens, minima etiam quæq; deuorabit, & integras etiam prouincias absumet. Ignis inquam iniquitatum vindex, diuinorum iudiciorum executor, cui nullus vmquã par exstitit aut aliquando erit.

Ignis in die Iudicij comburet omnia.

Tunc hisce meis oculis iudicis arcum in me vibratum contemplabor, & brachia illius in caput meum extensa: tunc superbia mea & iactantia humiliabitur, idque magna mea confusione, tunc deliciæ ac voluptates in luctum & gemitum ac perpetuam pœnitentiam conuertentur: illius siquidem ira adeò vehemens erit, ac furor adeo exæstuans, vt omnes ab honorum & dignitatum fastigio, ad profundam paupertatis & miseriarum abyssum sit deiecturus.

An non

An non mirum erit, tantam iudicis huius iracundiam futuram, vt ſua etiam altaria & ſanctiſſima templa tunc repudiaturus ſit, & flammis abſumturus, peccatoribus occluſurus, & beſtijs feris reſeraturus, quas in loco ſancto, vbi diuina & tremenda nomini illius celebrari ſacrificia, & hymni gloriæ illius iucundiſſimè concini ſolebant, vlulare & terribili boatu vociferari permittet. Res perfectò quæ ad deſperationem propemodùm cogat, ac mille lachrymis digna eſt.

Omnia denique peſſum ibunt, nec manebit in vniuerſo mundo lapis ſuper lapidem. Quatuor mundi cardines quodammodo plorabunt, atque vniuerſa terræ ſuperficies triſtitiam induet, & triſtem quamdam & lugubrem ſolitudinem præferet. Natura terribiliter cõcucietur, omnes illius leges violabuntur, omnis illius ſupellex diripietur, omnis ordo turbabitur & confundetur.

Vide vbinam tunc futurus ſis miſer peccator, vt qui ſimul & ignominiam & damnum patieris. Nam in valle illa Ioſaphat, omnes qui te videbunt, plaudent manibus, te exſibilabunt, & ſublato capite dicent, Ecce miſerum illum, qui Deo ſuo ſeruire noluit, qui tot crimina commiſit, & aduerſus creatorem inſurgens, à creaturarum partibus ſemper ſtetit; puniri igitur meretur, damnationem promeritus eſt.

Vide igitur anima mea, quid tibi ad finem Deus reſeruet; illius minas vanas & futiles eſſe iam credis, at tunc videbis an mendax ſit, & an exequi norit quæ promiſit. Iam tibi prædicit, quòd niſi legi illius obedias, penitùs te diſperdet, at tunc videbis, num verax ſit, & an tunc in gratiam admiſſurus. Sed non credo; ſine vlla te gratia diſperdet, inimicorum te conſtituet ludibrium, atque plenam illis in te poteſtatem concedet.

O verba horribilia, his auditis

contremiſco & anima repletur doloribus, triſtes hi nuntij ante tempus me cogunt veteraſcere, pellis præ triſtitia rugas contraxit, atque oſſa velut confracta & diſtorta extremum mihi dolorem incutiunt, ſolum fel mihi eſca eſt, ſolæ lachrymæ potus, & tormenta exercitium; ſanguis intra venas mihi congelaſcit, & ſtant præ horrore comæ, cùm rationem cogito quæ mihi tunc reddenda erit.

Pſal. 142. *Ne intres in iudicium cum ſeruo tuo Domine*, aiebat Pſalmiſta. Erat Rex hic vnus de fidelibus Domini ſeruis, rationem tamen geſtorum coram Domino reddere metuebat, erga quem tam fidelis & ſincerus exſtiterat. An non magis metuere me par eſt, coram hoc iudice rationem reddere, me inquam, qui ſemper Dominum meum irritaui & offendi. Si fideles Dei ſerui hanc reddere rationem tantoperè ſubterfugiunt, cur non metuat is qui mundo hactenus ſeruiuit?

1. Pet. 1. Apoſtolorum princeps de hoc

die agens tam periculosum illum esse censuit, vt tunc iustum vix saluandum credat, & sanctissimos quosque sibi formidaturos, nec securos fore. Quid igitur de me fiet Domine? si Sancti non sint securi, quid facient peccatores? quid ipse peccator flagitijs coopertus agam? quod mihi promittere bonum, aut quæ non potius damna metuere?

In S. Lucæ Euangelio scriptum est, dæmones metuentes diem iudicij, energumenorum corporibus exijsse, nomen Christi apertè confitentes. Cur non igitur peccator, qualis ipse sum, terribilem hunc diem metuat? an non metuet quod verè metuendum est, quod & ipsis damnatis & dœmonibus formidinem horroremque incutit? Luc. 13.

Pauor tenuit me & tremor, aiebat Iob, cùm futuram iram Iudicis voluo, & scrutinium hoc strictum mihi propono. Si sanctitate conspicui, qualis erat Iob, rationem hanc & examen in die

iudicij peragendum formidant, quid non ego miser faciam, qui tot criminum reus sum? an non totus contremiscere & lachrymarum vim effundere debeo, cùm furorem iudicis huius & rigidum examen animo voluo?

Tunc, infidum, scelestum, & abominabile cor, omnia secreta cordium manifestabuntur, omnes nefarij conceptus patebunt, atque occultæ cogitationes in apertum prodibunt, vt cuncta iustitiæ rigore castigentur. Nihil negare poteris, peccata enim te confundent, omnes creaturæ accusabunt, quin & propria te damnabit conscientia. Quodque longè acerbissimum, is ipse qui actionem tibi intentabit, iudex erit & testis, & qui te accusabit, morti etiam ac pœnis æternis adiudicabit.

In diei iudicij prouocari vlterius nõ poterit.

In illa hora omnia peccata in bilance ponentur, nec tempus erit prouocandi vlteriùs; omnes tunc Sancti surdi & inexorabiles erunt: superiùs videbo iudicem iratum,

inferiùs tartarum patentem, à dextris peccata accuſantia, à ſiniſtris diabolos adſtantes, intus mordebit conſcientia, foris ignis æſtuans omnia per orbem deuorabit & in cineres conuertet.

In hac extremitate quid agam? quid coram Iudice reſpondebo? nam poſtquam ianuas mihi ac feneſtras mundi occluſerit, aures quoque ſuas mihi occludet, dum illum inuocauero: adeò vt tam anima quàm corpus futurum ſit captiuum. Tunc ſtupebit illa, quando omnem ſpem ſuam penitus reciſam viderit; ſtupebit inquam ac mirabitur, cùm ſe, quæ ad Deum confugere ſolebat, tam ſubitò omni deſtitutam præſidio ac ſolatio videbit. *Tunc omnis perierit ſpes.*

Non magis ſtuperet, qui in vrſum famelicum in medio deſerti incideret, nec qui leoni rugienti in vaſto Erimanthi nemore prædam quæritanti occurreret, quàm ego tunc percellar & ſtupebo. Ibi ſiquidem me penitus deſtitutum cer-

nam, ac quo me vertam ignarum: vehemens namque supremi iudicis ira iter circumquaque intercludet, leone desæuiet truculentiùs, vrso minitabitur sæuiùs: & quomodo illi resistam? quid igitur restabit aliud quàm desperare? cùm scilicet Deus me deseret, & in me omnem iram euibrabit.

Nequaquam Domine eatenùs venire nolo, atque vt hanc cladem auertam, cor & manus iam ad te sustollo & genu flexo coram facie tua supplex prouoluor delicta cõfitens, tuamque misericordiam implorans. Nam tandem benignitatem & clementiam in te reperiet peccator, modò exspectare longanimiter norit.

Quapropter summe Iudex, incipere iam volo confiteri delicta mea, & in tempore peccata annunciare, atque ad misericordiam tuam intereà dum tempus est, confugere est animus: incipiam iam flagella in manus sumere, de offensa vindictam in tergum exercere co-

ram te lachrymabundus, pœnitens ac suspirans comparere, neue expectare, donec vltima hora venerit, ne tunc confessione replear, & coram omnibus ignominiam patiar.

Vt verò in die illa tremenda cõparere coram te possim, (non quidẽ sine metu, hoc enim fieri nequit, at saltem sine discrimine,) omnia delicta Domine iam pedibus tuis suppone, omnia terræ centro immerge, ne quis eadem videat, omnem iniquitatem in perpetuum à me rescinde; ab hoc momento ab illa recedo, illam repudio, & irreconciliabile ab eadem diuortium facio.

Quamobrem Domine miserere mei, iram tuam siste, nec vindictæ brachia in me exere, quæ me velut torrentes rapidi ad mortis & æternæ damnationis præcipitia deuoluerent: quæ me ignis instar depascerent, ac reliquum corporis mei in cineres &

fauillas redigerent. Quid? velleine me Domine in furore tuo corripere, & iustam iram tuam, quam peccata promeruêre, in me exerere?

Si iuxta iniquitates meas mecum agere velles, peccataque rigidè examinares, & rationem exactam exigeres, nec ipse nec quisquam mortalium, iudicij tui rigorem sustinere queat? Quis enim
Psal. 129.
vitæ dies est, quo non sæculum quoddam tormentorum promeritus sim? quæ vitæ hora, quæ non suppliciorum æternitatem mereatur? omnes inferni cruciatus exhaurires, nec minima tamen delictorum pars expiata esset.

Psal. 6. Quis oculus intrepidè & irretortè posset, vnicum faciei tuæ iratæ conspectum sustinere, quando peccatores respiciendo, quorum caput ac primus ego sum, eorum cordis profunda penetrabis, & impurarum illorum conscientiarum conceptus deteges? Abominabilia scilicet eorum delicta in caput

suum

ſuum iuſtam iracundiam attrahens, atque ira tua paulatim & ſenſim inflammata, vno eos impetu in terribile tormentorum & miſeriarum barathrum deuoluet.

Quare Domine, priuſquam furor tuus in me inſurgat, & iudiciorum fulgura in me euibrentur, tuque iuſta indignatione armatus me perdere ac deſtruere incipias, clamoribus meis aurem accommoda, ſupplicis ſuſpiria, quæ cor metu pauidum effundit, benignus admitte, & ſingultientem anhelantemque vocem, quæ ad te tendit, miſericordiamque ſupplex poſtulat, recipe placatus ac propitius.

Tibi igitur in genua prouolutus ſupplico, & manus ac brachia ad te ſupplex tendo; atq; animã velut ſuo peccatorum pondere oppreſſam ita pænitet te offendiſſe, itaque iuſtitiam tuam perhorreſcit, vt omnem in corpus hoc pietatem exuerit, flagellis in ipſum ſæuiat, ipſumque ſupplex coram te cogat contremiſcere, & omne auſteri-

tatum genus, quas dignè delictis promeruit, pati, velitque vt coram omnibus cinere & sacco deforme appareat, & publicè delicta confiteatur.

Respice igitur Domine lachrymas mea, exaudi gemitus ac suspiria: te, fateor, offendi; mille delicta admisi, liberè profiteor; sed eadem etiam pœnitentiâ eluere paro; exspectare nolo, donec tu in me aduertas, & eadem scrutari incipias. Quotidie faciẽ meam, dum peccatorum meorum subibit memoria, lachrymis lauare, & lectulum velut aromate, aqua ex oculis emanante, perfundam, vt quod restat vitæ, in austeritate, ac pœnitentia traducatur.

(∴)

FINIS.

APPROBATIO.

HEraclitum Christianum è Gallico idiomate in latinum feliciter transfusum dignum iudico, qui typis descriptus in publicum exeat. Die 18. Martij. 1614.

Henr. Francken Sierstorpffius SS. Theol. D. Gymn. Laurent. Reg. librorum Censor.

Errata pauca ita Corrige.

FOl. 19. *linea* 8. *lege* perpetrârim *fol.* 28. *l.* 2 admisi *fol.* 73 *l.* 17. *pro* (essentialemq;) *ponatur* & insignē *fol.* 81. *l.* 18. *omittătur*, & essentiales animæ partes, *fol.* 125 *l.* 1 *effectus fol.* 1. 134 *l.* 20. *l.* cōditę *lege* auditæ: 138. *l.* 17. *pondera.* 159. *lin.* 2, *imbibere* 166. *l.* 16. quod *lege* quàm 178 *lin. penult.* agitatos *lege* agitato 179. *l.* 2 clarum *lege* clauum 185. *l.* 7. meritū *lege* mercedem 192. *l.* 4. *madefiet ibid. l.* 6 *uox* 310 *l.* 15 vsum *lege* risum.

INDEX LOCORVM HEracliti Christiani.

A.

Adam ob vnum peccatū punitus 31. eius dolor de vno peccato 6. pœna 58
Adolescentiæ peccata. 22
Angelus cœlo deturbatus ob peccatum 17. quam grauiter punitus. 57
Angeli peccatoribus compatiuntur. 35. ad hominum custodiam deputati 122. in die iudicij consternabuntur. 329
Anima occupata libera est ab impressionibus malis. 171
Anima aliàs templum Spiritus sancti peccato fit cloaca 26. à Deo derelicta ab omnibus derelinquitur 45. merum desertum est 80. digna quæ à toto mundo explodatur, 86. ea nihil miserius, 87. mira eius desolatio. 91
Anima sine lachrymis similis terræ aridæ 242
Animæ rationalis excellentia. 115
Anselmi sententia memorabilis. 75

B.

Beneficium creationis. 117
Bestia tetrior ingratus. 11[illegible]

Bona opera in morte excutientur. 152

C.

Cani prænuntij mortis. 193

Catonis morientis pœnitentia. 163

Christus mortem crudeliter pertulit. 64. in omnibus membris passus 129 eius mors à peccatis nostris orta. 133

Ciceronis sententia de virtutis pulchritudine. 74

Cogitationes malæ cor prophanum reddunt. 33

Confessio peccatorum in hora mortis noxia. 227

Creationis beneficium etiam alia complectitur. 120

Creaturæ omnes homini obsequi conantur. 121. punitæ ob hominis peccatum. 325. puniendæ & cur. 327

D.

Dœmones amant peccatum. 66. semper tentant homines. 67. gloriãtur vbi hominem ad peccatum pertraxerint. 83. hostes implacabiles. 102 eorum aspectus terribilis. 73

Dauidis dolor de duobus peccatis. 4

Deus peccatorum numerum exactè nouit. 16. non damnat peccatorem seipsum damnantem. 36. infinito odio peccatum prosequitur. 56. in

promissis fidelis. 95 códidit omnia ad hominis obsequium. 123 ex mera bonitate nos redimere voluit 131 nunquam suos decipit. 287
Dei ira in peccatorem. 85. bonitas in eundem. 136. furor in die iudicij. 332
Deum qui contemnit contemnendus est. 22
Deo melius seruire quam mundo. 287
Diabolus, caro, mundus fallaces mercatores. 295
Dies iudicij dies belli. 325. in eo peccatores tractabuntur vt serui 333 ignis comburet omnia. 335

E.

Elementa nunquam quiescunt. 169

F.

Facile contemnit terrena qui cælestia cogitat. 207
Falconum Noruegiæ prudentia. 211
Festinet homo vt in hac vita mercatur 198 & operetur. 211
Fides sine operibus nihil est. 178
Fœlix qui mundum ridet. 210

G.

Gaudia mundi nõ sunt durabilia. 256 sunt proditoria. 248

H.

Homo ante creationem nihil erat. 113 calamitati obnoxius à natiuitate.

267. ad peccati mentionem treme re debet. 71. eius corporis admirabilis compositio. 117. eo nulla creatura excellentior. ibid. ei omnia contraria. 266

I.

Ieremiæ dolor de peccatis alienis. 8
Impij omnibus ludibrio. 94
Ingratitudo est Deum offendere, 28
Ingratitudo peccatoris quoad beneficium creationis. 112
Ingratitudo peccatoris magna. 116
Ingratus bestia deterior. 111
Intellectus hominis per peccatum deprauatus. 81
Inueteratus peccator elephanto comparatus. 220
Iuuentus arbori similis, 161. destruitur otio, 162. eius amissio, 158. ambitio, 159. pericula ibid. studia, 160

L.

Labor bonæ famæ parens. 165
Lacrymæ peccatoris igné furoris Diuini extinguūt. 232. nō sufficiūt ad ingratitudinem deplorandam. 110

M.

Mali semper occupantur. 155
Miseria animæ in peccato agētis. 103
Mortis memoria semper habenda. 215 omnia facit contemnere. 309. re-

medium ad frænandos appetitus, 311. furi similis, 314. eius hora patebunt omnia scelera, 312. meditatio vera philosophia, 316. encomia, 321
Multi damnati qui erant bonæ intentionis. 213
Mundus vanitatibus suis peccatores decipit. 94. Labano similis, 272. omnes fallit, 274. impostor, 280 proditor, 282. obliuiscitur amicorum & inimicorũ nomina celebrat, 284
Mysterium redemptionis obligat hominem. 126

N.

Nascitur homo mancipium & moritur. 274
Natura plurimas adfert miserias. 262

O.

Operibus bonis semper insistendũ, 185
Originale peccatum omne malum in orbem inuexit. 60
Otium viui hominis sepultura, 165 destruit omnia corporalia, 167. & metalla, 168. simile aquæ stagnanti. 172

P.

Peccator perfidus, 2. propriæ calamitatis author, 4. 256. non meretur lumen cœli intueri, 5. nec vllum Dei opus, 6. indignus conspectu so-

lis, 7. & lunæ, 8 & influxu cœlesti, 9. & voluptatibus naturalibus. ibid. similis filio prodigo, 10. 84. magnus debitor, 12. in Deũ iniurius, 19. mundi idololatra, 23. & suiipsius, 24. idolo similis, 25. iterum Christum crucifigit, 66. abutitur Dei patientia, 105 seruit miseram seruitutem, 106. cogit Deum ad vltionem, 107 desperandi causam non habet, 137 comparatur ficui Euangelicæ, 186 nunquam debet finem lachrymis imponere. 192 submerso similis, 218 ad lachrymas confugiat, 230. 260. cœlum pro terra relinquit. 290

Peccatoris stultitia, 47. captiuitas, 98 miseria diaboli deliciæ, 102 infœlix conditio, 258. deliciæ austeritates esse debent, 231

Peccatum omnes animæ facultates destruit, 27. interficit animam, 38 quid sit, 39 omnium malorum causa, 43. 107. virus noxium, 48. animæ statum euertit, 79 peccatores excæcat, 85. animarũ tyrannus, 89 teter carcer. 98. quæ mala adferat animæ, 262. eius mala, 69. crudelitas, 99 natura 100

Pœna respondeat peccato. 193

Pœnitentiam differre magna cæcitas.

tas. 223
Prouidentia Dei horologio similis. 119

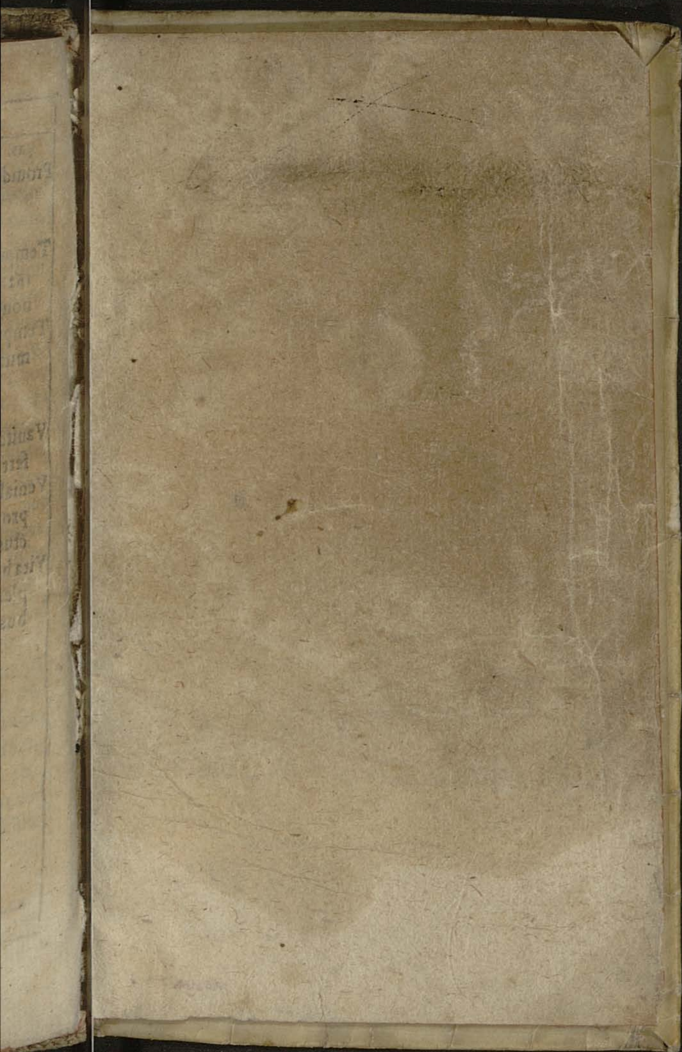
T.

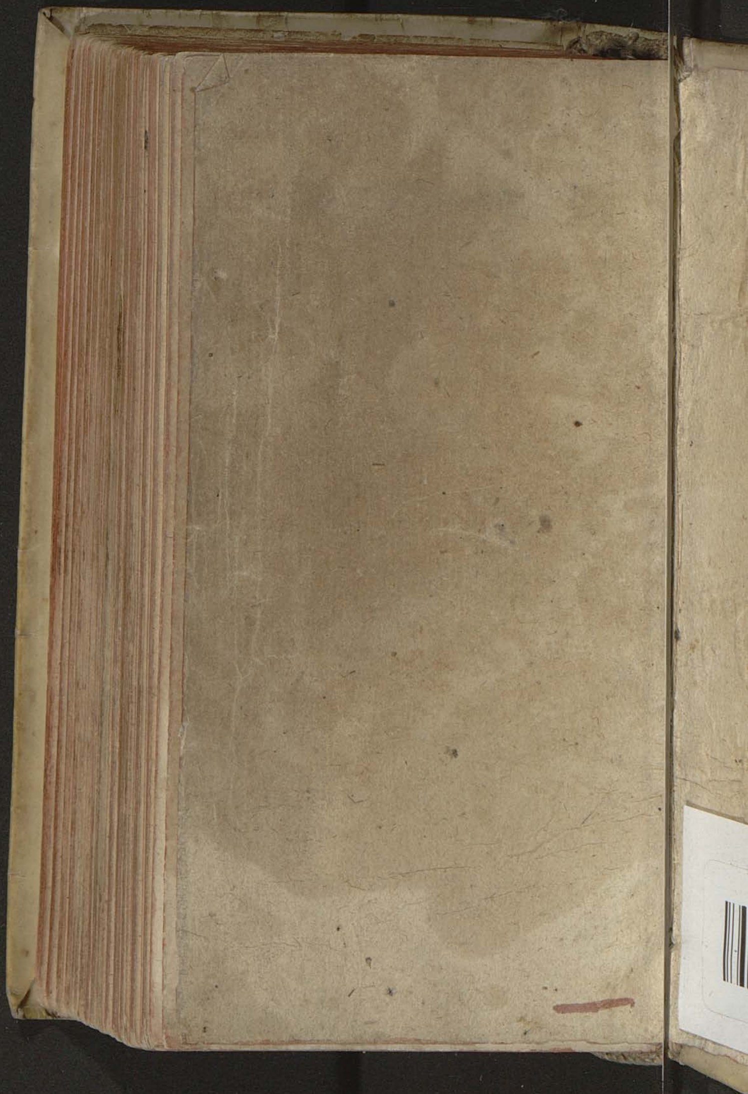
Tempus lapsum numquam redit, 146 162. cur datum, 147. post mortem non erit. 149
Tempus perdendo nos ipsos perdimus, 154. eius iactura deploranda. 144. 157

V.

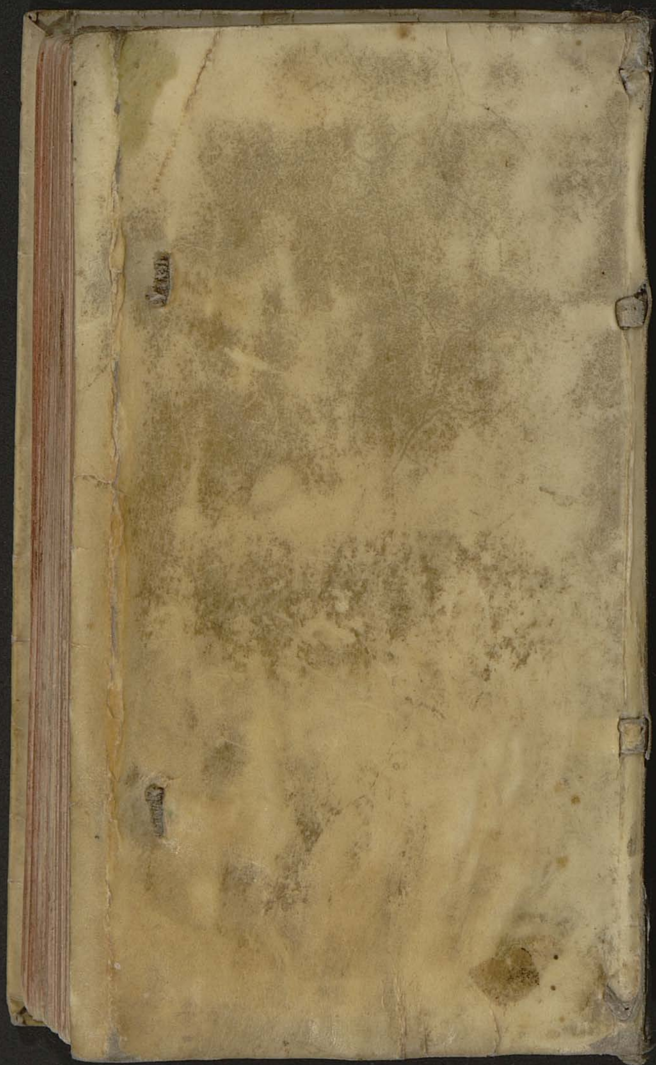
Vanitas omne vitę nostræ tempus aufert. 158
Veniale peccatum non admittendum pro vniuerso mundo, 72. eius effectus. 71
Vita hominis cur breuis. 274. labore plena. 265. fumo similis. 306. floribus. ibid. vmbra vanior. 307

FINIS.

Hera
clitus